

Міністерство освіти і науки України
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

Т.В. Креч, І.В. Мілева, М.О. Ходаківська

ПРАКТИКУМ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Харків 2019

Міністерство освіти і науки України
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

Т.В. Креч, І.В. Мілева, М.О. Ходаківська

ПРАКТИКУМ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Рекомендовано
науково-методичною радою університету
як навчальний посібник
для іноземних студентів 3 – 4 курсів
спеціальності 191 «Архітектура та містобудування»

Харків 2019

УДК 81'243
К 80

Рецензенти:

Ю.М. Лебеденко, канд. філол. наук, доц. кафедри української мови Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;
Н.М. Божко, канд. філол. наук, доц. кафедри мовної підготовки Харківського національного автомобільно-дорожнього університету.

Рекомендовано кафедрою української мови та мовної підготовки іноземних громадян, протокол № 8 від 21.03.2019 р.

Затверджено науково-методичною радою університету, протокол № 6 від 28.03.2019 р.

К 80 Креч Т.В., Мілева І.В., Ходаківська М.О. Практикум з української мови як іноземної : навчальний посібник для студентів. – Х. : ХНУБА, 2019. – 102 с.

Навчальний практикум становить структурований матеріал, який передбачає вдосконалення знань щодо відношень в простому і складному реченнях, комунікативних умінь під час різних видів читання текстів за фахом, а також ознайомлення з деякими видами писемного офіційно-ділового спілкування. Матеріали містять тексти передусім навчально-професійної сфери із передтекстовими та післятекстовими завданнями.

Дібраний матеріал спрямований на розвиток усних і писемних мовленнєвих навичок студентів-іноземців старших курсів під час професійного спілкування.

Навчальний посібник підготовлений насамперед для студентів, які навчаються на архітектурних спеціальностях.

Бібліогр.: 9 назв.

ПЕРЕДМОВА

Практикум з української мови як іноземної підготовлений для студентів 3 – 4 курсів, які мають підготовку з української мови в достатньому обсязі, тобто можуть виділити суб'єкт і предикат, об'єкт, обставини місця, часу, причини тощо, розуміють різницю між простим і складним реченням, орієнтуються в типах зв'язку між словами в реченні.

Посібник зорієнтований насамперед на вдосконалення знань синтаксичної організації української мови: розглядаються типи відношень у складному реченні, систематизовано засоби вираження передусім обставинних відношень – часових, просторових, умовно-наслідкових, мети, способу дії тощо. Кожна граматична підтема містить теоретичний матеріал щодо певного виду відношень, а також завдань на розвиток і вдосконалення писемної й усної форм комунікації. Під час подання граматичного матеріалу автори виходили з принципів зв'язку рівнів мови (синтаксису і морфології, синтаксису і словотвору) та поступової складності навчального матеріалу.

Значна частина текстів, запропонованих для читання й аналізу, професійно-зорієнтованого характеру, адже на старших курсах студенти мають поглиблювати свої навички комунікації саме в сфері майбутньої професійної діяльності. Саме на роботу з такими текстами звернено особливу увагу.

Основною метою посібника стало вдосконалити вміння студентів спілкуватися нормативною українською мовою. Доволі велика кількість різних завдань надають можливість вибору викладачам та студентам і для аудиторної, і для позааудиторної роботи, що дозволяє й ураховувати індивідуальні особливості студентів. Завданням викладача залишається активізація й контроль за опануванням лексико-граматичного матеріалу посібника.

Крім граматичного блоку, подано теоретичні відомості й завдання на розуміння змістової організації тексту, поняття тексту, схарактеризовано основні мовні засоби зв'язку, що забезпечують змістову єдність тексту та передають логічні відношення.

На вдосконалення комунікативних навичок спрямована робота з науковим текстом, зокрема це вміння формулювати основну думку, виділяти ключові слова, складати анотацію, реферувати текст.

Студенти старших курсів повинні вміти складати деякі тексти офіційно-ділового спілкування, тому посібник містить теоретичні відомості щодо написання заяви, пояснювальної записки, автобіографії, резюме.

Підготовлені матеріали призначені озброїти студентів-іноземців теорією та практикою володіння мовно-комунікативними навичками, стати засобом формування досконалого професійного спілкування.

СИНТАКСИС ПРОСТОГО І СКЛАДНОГО РЕЧЕННЯ

ВІДНОШЕННЯ У СТРУКТУРІ ПРОСТОГО (УСКЛАДНЕНОГО) І СКЛАДНОГО РЕЧЕННЯ

Просте речення – це речення з однією предикативною одиницею (S + P):

S **P**
Архітектор має бути великим, оригінальним інтерпретатором свого часу
(Френк Ллойд Райт).

Складне речення – це речення з двома і більше предикативними одиницями
(S₁+ P₁, S₂ + P₂):

S₁ **P₁** **S₂** **P₂**
Архітектура – це мистецтво, яке впливає на людину повільно, але сильно
(Луїс Генрі Салліван).

! •	Просте речення часто ускладнене вставними словами і конструкціями. Вони можуть:
	1) виражати впевненість або невпевненість у тому, що повідомляється: <i>безумовно, безперечно, звісно, звичайно, справді, зрозуміло, певна річ, мабуть, може, певно (напевно), вочевидь, здається, імовірно</i> тощо;
	2) указувати на джерело повідомлення: <i>за висловом..., за вченням..., на (мою) думку...</i> тощо;
	3) виражати задоволення чи незадоволення мовця: <i>на щастя, на жаль, на сором, нарешті</i> тощо;
	4) привертати, активізувати увагу співрозмовника: <i>погодьтесь, уявіть собі, майте на увазі, зверніть увагу, між нами кажучи</i> тощо;
	5) указувати на порядок думок: <i>по-перше, по-друге, нарешті, з одного боку, з іншого боку, до речі, між іншим, крім того, навпаки, отже, значить, наприклад</i> тощо.

Завдання 1 Доповніть речення «*Я хочу бути архітектором*» такими вставними словами: *безперечно, мабуть, наприклад, звісно, як відомо*. Простежте, як змінюється зміст речення залежно від обраного вставного слова.

Завдання 2 Прочитайте речення. Зверніть увагу на використання вставного слова *наприклад*.

1. Кожен вид мистецтва має свою мову, наприклад, мова літератури – слово, мова музики – звуки.

2. Коли будівельник працює, він може використовувати різні матеріали, наприклад, цеглу, каміння.

3. Людина може виконувати матеріальну роботу, наприклад, вона споруджує будинки, створює одяг, машини.

4. Художники-дизайнери часто використовують кольоровий контраст, наприклад, вони можуть малювати червоні квіти на зеленому фоні.

5. Архітектор може використовувати різні види композиції, наприклад, замкнену і відкрити.

6. Існує кілька видів контрасту, наприклад, контраст темного й світлого, нового й старого.

Завдання 3 Прочитайте речення. Випишіть вставні слова або конструкції. Визначте, що вони виражають.

1. Віконні й дверні прорізи в кам'яних стінах, безумовно, призначені для кріплення коробок вікон і дверей.

2. Вимоги якості архітектурно-художніх вирішень відбивають, зверніть увагу, естетичні потреби людей.

3. Довговічність конструкцій визначається, звісно, терміном їх служби без втрати потрібних експлуатаційних якостей.

4. Розрізняють чотири класи будівель за калітальністю: по-перше, це великі громадські будівлі (музеї, театри); по-друге, громадські будівлі масового будівництва в містах – школи, лікарні, дитячі заклади, адміністративні будівлі тощо; по-третє, житлові будівлі висотою не більше як 5 поверхів; по-четверте, малоповерхові житлові будівлі.

5. До вимог щодо проектування протипожежних перепон належить також ряд обов'язкових умов. Наприклад, протипожежні стіни, як правило, повинні виступати за межі контуру поперечного перерізу будівлі на 0,3 – 0,6 метра.

6. Метал (сталь) застосовують в основному в несучих конструкціях великих прогонів. Крім того, сталеві вироби застосовують у формі окремих елементів несучого кістяка.

7. Малоповерхові житлові будівлі, звичайно, зводять у сільській місцевості й зонах робітничих селищ.

8. Деякі частини будівель, наприклад, стіни, перекриття й покриття, водночас виконують несучі й огорожувальні функції.

9. Для споруд з великим поперечним перерізом як, звісно, телебашти, градирні, доцільно застосовувати схему розміщення знаків у формі радіально-кільцевої мережі.

10. Отже, завдання предмета «Архітектурні конструкції» полягає у вивченні проектування архітектурно-будівельної частини будівель і елементів.

Завдання 4 Продовжіть речення. Запишіть.

1. Безумовно, я знаю, що архітектура – це ...
2. На мою думку, вам треба навчитися проектувати ...
3. На щастя, наш проект ...
4. Зверніть увагу, що навчання в університеті...
5. По-перше, слід здобути освіту, а по-друге,
6. Отже, давайте спробуємо...

- ! Просте речення може бути ускладнене уточнювальними словами й конструкціями, які пояснюють, конкретизують значення інших слів у реченні. На письмі уточнювальні члени речення відокремлюються комами, тире, записуються в дужках: *Унікальними є будівлі важливого громадського призначення (палаці культури, музеї та ін.).*

Завдання 5 Перегляньте нижчеподані матеріали. Запишіть запитання й відповіді. Підкресліть уточнювальні конструкції.

Зразок: *Де знаходиться піраміда Хеопса?*

– Піраміда Хеопса знаходиться в Єгипті, в Гізі.

Піраміда Хеопса		Гіза, Єгипет
Висячі сади Семіраміди		Вавилон, Ірак
Статуя Зевса в Олімпії		Олімпія, Греція

<p>Храм Артеміди в Ефесі</p>		<p>Ефес, 🇹🇷 Туреччина</p>
<p>Мавзолей у Галікарнасі</p>		<p>Галікарнас, 🇹🇷 Туреччина</p>
<p>Колос Родоський</p>		<p>Родос, 🇬🇷 Греція</p>
<p>Александрійський маяк</p>		<p>Александрія (мис Фарос), 🇪🇬 Єгипет</p>

Завдання 6 Прочитайте, выпишіть уточнювальні слова й конструкції. Визначте, яке слово вони пояснюють.

1. Крани мостові з одним гаком мають вантажопідйомність 5...50 тон, крани мостові з двома гачками мають різну вантажопідйомність головного й допоміжного підйому, а саме: 15/3, 20/5, 30/5; 50/10, 100/20, 150/30 або 200, 30, 250/30 тон.

2. Підвал – це поверх, що повністю чи більшою частиною заглиблений у землю (його ще називають підвальним поверхом).

3. Унікальними є будівлі важливого громадського призначення – палаци культури, музеї та ін.

4. Великоелементні будівлі, великопанельні, великоблочні, з об'ємних блоків, повністю монтують з елементів великих розмірів високого ступеня заводської готовності.

5. Несучий кістяк будівлі складається з вертикальних несучих елементів (стіни, стовпи, стояки, колони) і горизонтальних або похилих елементів, що спираються на них (перекриття, прогони, ригелі, балки).

6. Поштучні традиційні матеріали, штучні, наприклад, цегла, і природні вапняки використовують для зведення стін, стовпів у малоповерховому та іноді в багатоповерховому будівництві.

7. Деревина як матеріал несучого кістяка має ряд переваг (простота у виготовленні) і ряд істотних недоліків (недовговічність, здатність до згоряння).

8. Перекриття, тобто горизонтальні поверхи над поверхами, є водночас несучими й захисними елементами будівель.

9. Кількість сходів – евакуаційних виходів із будівлі чи приміщення – має бути не меншою за два, але все-таки допускаються деякі винятки, а саме: для другого евакуаційного виходу з верхніх поверхів можна використовувати зовнішні, так звані аварійні 193 сходи, які повинні мати на рівні евакуаційних прорізів майданчики для виходу на них з приміщення.

Завдання 7 Використовуючи слова для довідок, додайте необхідні уточнювальні конструкції до речень:

1. Софія Київська – джерело для пізнання історії української культури, зокрема

2. Деякі монументальні споруди, наприклад ..., характерні здебільшого для давнього світу.

3. Для забезпечення відведення атмосферних вод від будівлі по всьому її зовнішньому периметру виконують відмощення, тобто

4. Стіни можуть бути несучими, коли вони, крім своєї маси, сприймають навантаження від інших частин будівлі, зокрема

5. Під час розробки технологічних карт на опоряджувальні роботи повинні вирішуватись різні важливі питання, зокрема

6. Деякі частини будівель виконують водночас несучі й захисні функції, зокрема

Довідка: мистецтва Київської Русі; піраміди; асфальтове покриття у формі смуги; перекриття й даху; безпечної організації робочого місця; стіни, перекриття, дахи.

ЧАСОВІ ВІДНОШЕННЯ

Складні речення з часовим відношенням указують на різне тимчасове співвідношення дій у головній і залежній частинах. Залежна частина відповідає на запитання *коли? до якого часу? з яких часу? як довго?* Вона приєднується до головної частини за допомогою слів *коли, поки, до того як, після того як, перш ніж, як тільки* тощо.

Коли?

Я буду працювати архітектором, **коли** здобуду диплом спеціаліста

Завдання 8 Прочитайте речення. Знайдіть ту частину, яка вказує на часові відношення.

1. Коли мій брат навчався в Україні, він познайомився зі своєю майбутньою дружиною.
2. Коли мій однокурсник їхав в експедицію, він залишив у нас рідкісну колекцію каменів.
3. Наша група поїде на практику після того, як вона складе іспити.
4. Після того як наша група перемогла на змаганнях в університеті, вона змогла брати участь у міських змаганнях.
5. Коли обираєш житєвий шлях, потрібно добре знати свої здібності.
6. Винаходи створюють тільки тоді, коли проаналізують відомі машини.
7. Після того, як ми запросили студентів з інших університетів, ми почали готуватися до відкриття конференції.
8. Коли я підходів до університету, я зустрів свого однокласника.

Завдання 9 Прочитайте речення. Поставте запитання.

1. Коли спеціаліст споруджує будівлю, він використовує цеглу.
2. Коли письменник пише книгу, він використовує слова.
3. Коли художник малює картину, він використовує фарби.
4. Коли композитор створює музику, він використовує звуки.
5. Коли архітектор буде креслити проект, він буде застосовувати олівець.
6. Коли викладач розповідає, студенти мають слухати.
7. Коли мої друзі ходили в музей, я працював у бібліотеці.

Завдання 10 Складіть власні речення, розпочинаючи такими словами:

1. Коли я народився, ...
2. Поки я навчався в школі, ...
3. Як тільки я прилетів до України, ...
4. Після того, як я приїхав до Харкова, ...
5. Тільки після того, як я побачив університет, ...
6. Коли я здобуду освіту, ...
7. Після того, як мені виповниться 40 років, я хочу ...

Завдання 11 Прочитайте речення. З двох простих речень складіть одне складне. Запишіть отримані речення.

1. Викладач пояснює граматику. Студенти уважно слухають викладача.
2. Архітектор демонструє проект. Ми дивимось на нього.
3. Архітектор креслить. Він використовує олівець.
4. Людина має високий рівень культури. Вона часто ходить в театр, читає книги, слухає класичну музику.
5. Письменник напише книгу. Я куплю її.
6. Людина створює різні предмети. Вона виконує роботу.
7. Мій товариш читав книгу. Я слухав музику.

Завдання 12 Закінчіть складні речення. Запишіть їх.

1. Коли людина має високий рівень культури, вона...
2. Коли людина має низький рівень культури, вона...
3. Коли архітектор креслить проект, він...
4. Коли архітектор обдумує план роботи, він ...
5. Коли будівельник кладе першу цеглу, він...
6. Коли мій друг приїхав до України, він...
7. Коли я побачу своїх батьків, я...

!

Складні реченням з часовими відношеннями можна замінювати простими реченнями з дієприслівником зворотом. Це можливо тоді, коли обидві дії стосуються одного суб'єкта. Такі ускладнені речення більше приманні науковому стилю та професійному мовленню:

Коли?

Коли студент виконав проект, він спланував подальшу діяльність.

Коли?

Виконавши проект, студент спланував подальшу діяльність.

Завдання 13 Закінчіть речення, використовуючи один із поданих варіантів.

1. Розв'язавши завдання, ...	усі пішли додому. закінчилося заняття.
2. Купивши газети, ...	магазин зачинився. ми пішли на заняття.
3. Входячи до кімнати, ...	у мене впала книга. я зняв шапку.
4. Проживаючи в цій країні, ...	він навчився гарно говорити українською. люди йому подобалися.
5. Склавши всі іспити, ...	викладачі побажали студентам успіхів. студенти поїхали додому.

Завдання 14 Замініть складні речення простими з дієприслівниковим зворотом. Зверніть увагу на вид дієслів.

Зразок: Коли я підготую дипломну роботу, я віддам її викладачу.

– *Підготувавши дипломну роботу, я віддам її викладачу.*

Коли я готую дипломну роботу, я користуюсь лекціями.

– *Готуючи дипломну роботу, я користуюсь лекціями.*

1. Колиходиш до аудиторії, слід знімати головний убір. Коли викладач зайшов до аудиторії, він привітався з нами.

2. Коли я підходив до університету, я думав про іспит. Коли я підійшов до університету, я побачив своїх друзів.

3. Коли він переходив через площу, він дивився на всі боки. Коли він перейшов через площу, він спустився в метро.

4. Коли вона виходила з кімнати, вона щось говорила мені, але я не почув. Коли вона вийшла з кімнати, вона зачинила двері.

5. Коли ми під'їжджали до міста, я подивився у вікно. Коли потяг під'їхав до міста, він зупинився.

6. Коли молодь ходить центром Харкова, вона із задоволенням дивиться на красиві будівлі. Коли молоді люди прийшли до музею, вони купили квиток.

Завдання 15 Замініть прості речення з дієприслівниковим зворотом на складні з часовим відношенням.

1. Читаючи наукові статті цього професора, я дізнавався багато цікавого.
2. Відпочиваючи після занять у своїй кімнаті, я слухаю музику або читаю новини.
3. Повертаючись додому з університету, ми говорили про останню прослухану лекцію з геодезії.
4. Прочитавши статті цього професора, я дізнався про останню висунуту теорію.
5. Побачивши студентів, декан звернувся до них.
6. Відчувши себе непотрібним, перекладач вийшов з кабінету.
7. Вийшовши до дошки, студент добре впорався із завданням.

Завдання 16 Прочитайте текст. Випишіть речення з дієприслівниковими зворотами, які виражають часові відношення. Замініть ці речення на складні.

ВИСЯЧІ САДИ

Легенда свідчить, що, вирушаючи в дорогу за чоловіком, Семіраміда наказала пошити собі нову сукню, що цілком природно для жінки. Однак вбрання було не зовсім звичайним: не можна було визначити, хто в ньому, – чоловік чи жінка. Приїхавши до чоловіка, Семіраміда вивчила план бою, установивши, що цар

веде атаку завжди на найслабшу частину укріплень. Але Семіраміда була жінкою, а значить, не була обтяжена військовими знаннями. Вона закликала добровольців атакувати найсильнішу частину укріплень, де, за її припущеннями, було найменше захисників. З легкістю здобувши перемогу, вона змусила місто капітулювати.

ВІДНОШЕННЯ УМОВНОСТІ

! За допомогою слова *коли* приєднуються й частини речення, що мають і значення умовності, тобто вони вказують на умову, за якої можливе те, про ще йдеться в головній частині речення, наприклад:

Коли? За якої умови?

Єдиний каталог може існувати тоді, коли промисловість регіону випускає вироби, що забезпечують їх взаємозаміну й універсальність.

У таких випадках слово *коли* можна замінити на *якщо*. Крім того, відношення умовності передають і складні речення зі сполучниками *якщо, аби, якби, тільки б* тощо.

Завдання 17 Складіть речення зі словом *коли*, щоб одне з них виражало час, а інше – умову:

Зразок: – *Я це питання вирішу тоді, коли прийду додому* (відношення часу). *Я це питання вирішу тоді, коли (якщо) буде час* (відношення умови).

1. Ми закінчимо проект, коли...
2. Я влаштуюсь на роботу, коли...
3. Вони зустрінуться з деканом, коли...
4. Ми розглянемо нову концепцію будівництва, коли...
5. Вони запропонують нові стандарти будівництва, коли...
6. З історією архітектури ми познайомимося, коли ...
7. Я зроблю виправлення в деяких конструктивних елементах будинку, коли...

Завдання 18 Прочитайте речення. Виділіть частину, яка вказує на умову:

1. Клинчасті й аркові перемички тепер використовують лише тоді, коли це диктується вирівнюванням фасаду.

2. Конструкції спалимі – це конструкції, які продовжують горіти або тліти й тоді, коли джерело вогню усунено.

3. Балки і ферми з попередньо напруженою арматурою економічніші за витратою матеріалів, їх використовують тоді, коли це можливо за вимогами будівництва.

4. Коли будівля має підвал, то фундаменти, розташовані вище за його підлогу, утворюють стіни підвалу.

5. Похилі крокви застосовують тоді, коли в будівлі є два або кілька рядів вертикальних опор (стін або стовпів), відстань між якими не перевищує 5 – 8 метрів.

6. Несучі стіни влаштовують тоді, коли передані на них навантаження достатньо рівномірно розподіляються по всій довжині стіни.

7. Залізобетонні колони одноповерхових виробничих будівель можуть бути без консолей, коли в них немає мостових кранів, або з консолями для встановлення підкранових балок.

8. Стіни можуть бути несучими, коли вони, крім своєї маси, сприймають навантаження від інших частин будівлі (перекрить і даху), самонесучими, якщо вони несуть навантаження лише від своєї маси стін усіх поверхів будівлі, і несучими, коли вони сприймають свою масу лише в межах одного поверху й передають її поповерхово на інші елементи будівлі.

Завдання 19 Прочитайте речення. Визначте, які відношення вони передають – часові чи умови?

1. Суцільну плиту фундаменту під малоповерхові будівлі проектують лише тоді, коли зводять будівлі на ґрунтах з нерівномірною щільністю або підняттям їх при високому рівні стояння ґрунтових вод.

2. Висячі крокви використовують тоді, коли в будівлі внутрішні опори стіни або стовпи відсутні й унаслідок значної відстані між зовнішніми стінами влаштувати приставні крокви з утворенням скатів неможливо.

3. Ферми з паралельними поясами використовують як підкроквяні конструкції, коли колони поздовжнього ряду мають крок 12 метрів.

4. Аераційні ліхтарі використовують тоді, коли потрібно усунути з виробничих приміщень надмірну кількість теплоти або шкідливих газів.

5. Коли будівлю споруджують без горища, то його дах виконує функції й горищного перекриття.

6. Вертикальну схему слід застосовувати під час монтажу конструкцій каркасу багатопверхових будівель, коли монтаж здійснюється методом «на кран» («на себе») окремими ділянками на всю висоту будівлі.

7. Матеріали геологічних і гідрогеологічних вишукувань використовуються під час розміщення на будівельному майданчику об'єктів будівельного господарства в тому випадку, коли необхідно знати несучу здатність ґрунту, рівень ґрунтових вод та інші його характеристики.

8. У тих випадках, коли неможливо закріпити головні розбивні осі чотирма знаками, показують два знаки – по одному з кожної сторони будівлі (споруди).

Завдання 20 З двох речень утворіть одне складне. Використайте сполучник коли. Визначте, які відношення передані в реченні (часові чи умовні).

1. Реформа системи державного управління в сучасній Україні може дати ефект. Одночасно, взаємодоповнюючи, будуть реформуватися органи всіх гілок державної влади.

2. Обранню віддається перевага. Необхідно забезпечити високий ступінь довіри населення, високий рівень легітимності влади.

3. Призначення застосовується в деяких випадках. Пріоритет віддається фаховості, діловим якостям кандидатів на посаду.

4. Засідання проводяться відкрито і гласно, крім деяких випадків. За рішенням комітету проводиться закриті засідання.

5. Існує ціла низка питань. Часто вимагається виконання дій не від імені окремого державного органу, а від імені держави в цілому.

6. Документ уважається виконаним у деяких випадках. Поставлені в документі питання вирішені.

Завдання 21 Прочитайте речення. Визначте, які відношення вони передають. Знайдіть суб'єкти і предикати. Поставте запитання до залежної частини.

1. Дах одночасно виконує функції даху й горищного перекриття, якщо будівлю зводять без горища.

2. Якщо горизонтальна гідроізоляція виявляється нижчою за рівень земної поверхні, вертикальну ділянку до рівня земної землі також ізолюють.

3. Підлоги на балках улаштовують над холодними підвалами, якщо рівень чистих підлог перших поверхів вищий за рівень землі на 0,8...1,0 метрів.

4. Якщо ребра розміщувати зверху панелі, зникає потреба в підвісній стелі, і вся конструкція перекриття простішає.

5. Якщо природного світла, що потрапляє через вікна, не вистачає, виникає потреба у влаштуванні так званого верхнього світла.

6. Схему з підвісним трубопроводом використовують, якщо неможливо влаштувати підпідлоговий трубопровід.

7. Якщо вільна довжина перегородок перевищує 6000 міліметрів, необхідно застосовувати несучі стояки на відстань не більше 6000 міліметрів.

ВИРАЖЕННЯ ПРОСТОРОВИХ ВІДНОШЕНЬ

Складні речення з *просторовим відношенням* указують на місце, напрям, вихідний пункт дії, про яку йдеться в головній частині, і відповідають на запитання *де? куди? звідки?* Вони приєднуються до головної частини сполучниками *де, куди, звідки*, яким у головній частині можуть відповідати слова *тут, там, десь, туди, кудись, звідти, скрізь, усюди*.

Де?

Я хочу працювати архітектором там, де я народився.

Завдання 22 Продовжіть речення.

1. Там, де я народився, ...
2. Туди, куди поїхав набиратися досвіду, ...
3. Скрізь, де я чую про скрутне матеріальне становище, ...
4. Тут, де я навчаюся, ...
5. Усюди, де я бував, ...
6. Там, де живуть мої батьки, ...
7. Туди, куди ми поїдемо працювати, ...

Завдання 23 Прочитайте. Визначте відношення, які передають речення.

1. Розглянуті типи підлог застосовують на проїздах і складських дільницях, де відбувається рух автомобілів і електрокарів.

2. Виняток становлять стіни підвалу, де розташовують стрічкові фундаменти підземних стін, які перекривають доступ вологи ґрунту в приміщення підвалу.

3. Там, де в місцевостях спостерігаються великі снігопади й вітри, ліхтарі ставити недоцільно.

4. Вінцем називають один ряд деревини, укладеної по периметру багатокутника, де колоди скріплюють між собою по краях врубки з різницею по висоті на півкододи.

5. Поперечний профіль будівлі залежить від кліматичних умов місцевості, де розташовується промислове підприємство.

6. На перегінах покриття, а також у занижених місцях, де можливе нагромадження атмосферної води, рубероїд укладають у два шари.

7. Широко використовують підлоги бетонні, металоцементні, асфальтобетонні, які доцільно застосовувати в проїздах для транспорту, а також у приміщеннях, де підлога піддається руйнуванню від дії води та мінеральних масел, розчинів.

8. Для підняття на висоту 6...10 метрів без проміжних опор використовують драбинки з наскрізними тятивами у вигляді легких ґратчастих ферм, де перила входять як несучий елемент до складу тятиви.

9. У неопалюваних цехах, а також у так званих гарячих цехах, де під час роботи виділяється багато теплоти, холодні покрівлі часто виконують з азбестоцементних хвилястих листів посиленого профілю.

ВИРАЖЕННЯ ПРИЧИННО-НАСЛІДКОВИХ ВІДНОШЕНЬ

Складні речення з *причинним відношенням* указують на причину або містить обґрунтування того, про що сказано в головній частині, і відповідає на запитання *чому?, через що?, з якої причини?* Залежна частина поєднується з головною сполучниками *бо, щоб, оскільки, адже* та сполучними висловами *тому, що; у зв'язку з тим, що; з тієї причини, що та ін.*

Чому? З якої причини?

Я буду працювати архітектором, оскільки я хочу продовжити справу батька.

Завдання 24 Прочитайте речення. Знайдіть суб'єкти і предикати. Яка частина речення вказує на причину?

1. Студенти йдуть в історичний музей, оскільки люблять дивитися на пам'ятки.

2. Мій друг буде навчатися на архітектурному факультеті, бо любить креслити проекти.

3. Студенти вивчають мову живопису у зв'язку з тим, що в університеті вони будуть вивчати графіку й живопис.

4. Викладач пояснює закони композиції, тому що я не розумію їх.

5. Ця людина погано розуміє мистецтво, оскільки має низький рівень культури.

6. Я багато займаюся вдома, оскільки хочу здобути диплом.

7. Я навчаюся на будівельному факультеті, бо хочу стати кваліфікованим будівельником.

Завдання 25 Дайте відповідь на запитання.

1. Чому Алі вирішив стати архітектором?
2. Чому ви приїхали навчатися в Харків?
3. Чому Анна взимку не складала іспити?
4. Чому Айша вчора запізнилася до університету?
5. Чому Джон зробив багато помилок у контрольній роботі?
6. Чому Тун Вей серйозно займається українською мовою?
7. Чому Мехді часто пише листи додому?
8. Чому ви не можете користуватися університетською бібліотекою?
9. Чому Хасану не вдалося вчасно скласти залік?
10. Чому Беатріс вибрали старостою групи?

Завдання 26 З двох простих речень утворіть одне складне зі сполучником *тому що*.

1. Я візьму маленький папірець. Я буду малювати маленький предмет.
2. Мій товариш бере великий папір. Він буде малювати велику будівлю.
3. Цей архітектор часто використовує бароко. Він любить цей стиль.
4. Ми розуміємо архітектуру. Ми вивчаємо мову мистецтва.
5. Будівельник використав нові матеріали. Він любить новаторство.
6. Вони розфарбували будинок в жовтий колір. Вони люблять теплі кольори.
7. Вони зробили великі вікна. Вони люблять світло.

Завдання 27 Передайте інформацію в формі складнопідрядних речень з підрядними причинами.

Зразок: *Ми ввійшли до аудиторії на запрошення викладача.*

– Ми ввійшли до аудиторії, оскільки нас запросив викладач.

1. Я хочу поїхати в Марокко на запрошення друзів.
2. Заняття закінчилися після дзвінка.
3. За пропозицією студентів була організована екскурсія.
4. Студенти обрали професію за порадою батьків.
5. В університеті провели День відкритих дверей за наказом ректора.
6. За рішенням спортивного судді перемогла команда нашого закладу вищої освіти.

Складні речення з *наслідковим відношенням* указують на результат, наслідок того, про що йдеться в головній частині. Залежна частина поєднується з головною такими сполучними засобами: *тому, унаслідок чого, завдяки чому, через що, у зв'язку з чим тощо.*

Чому?

Я хочу продовжити справу батька, тому буду навчатися на архітектора.

Завдання 28 Прочитайте речення. Укажіть сполучники, які виражають наслідок. Проведіть відповідні трансформації. Покажіть, як співвідносяться складні речення зі значенням причини та наслідку.

1. Зібралось багато роботи, так що в неділю не доведеться відпочивати.
2. Студенти довго хворіти, у зв'язку з чим пропустили багато занять.
3. Дві машини вийшли з ладу, через що перевезення вантажу затягується.
4. У багатьох районах області був сильний снігопад, унаслідок чого великі ділянки шляху були засипані.
5. Завдання було надто складним, тому ми майже не впоралися.

Завдання 29 З'єднайте відповідні частини речень за допомогою сполучників *і тому, так що.*

1. До початку концерту залишилося ще дві години, ...	А) ... ми зможемо піти в кіно.
2. Я сьогодні звільнюся раніше, ...	Б) ... вони можуть відпочивати.
3. Харків – велике місто країни, ...	В) ... цей журнал популярний серед читачів.
4. Студенти склали всі іспити, ...	Г) ... він був столицею України.
5. У цьому журналі друкуються твори найвідоміших учених, ...	Д) ... вони добре знають своє місто і люблять його.
6. Її батьки – корінні харківчани, ...	Е) ... ми встигаємо на поїзд.
7. Вокзал розташований недалеко від дому, ...	Є) ... треба було взяти таксі.
8. Було вже пізно, транспорт працював погано, ...	Ж) ... так що в нас є час пообідати.

Завдання 30 Закінчіть речення.

1. Брат захоплюється архітектурою, тому
2. Анна погано знає граматику, через що
3. У Віктора багато друзів, тому
4. Він багато знає, оскільки
5. Олена багато читає, тому
6. Марія часто хворіє, тому
7. Вони рідко погоджуються один з одним, і тому

8. Другу подобається архітектура, тому

Завдання 31 Поясніть причину, чому відбувалася або не відбулася дія.

1. Студент не подав вчасно проект.
2. Викладач надав нові матеріали для вивчення.
3. Аспірант віддав до захисту дисертацію на місяць раніше покладеного терміну.
4. Я сьогодні не зміг піти в бібліотеку.
5. Цю книгу я хотів би ще раз перечитати.
6. Матеріал для курсової роботи я ще не зібрав.
7. Я склав успішно склав іспит з геодезії.

Завдання 32 З двох речень утворіть одне складне. Використовуйте сполучники *тому що, бо, тому, адже, оскільки*.

1. Натюрморт – дуже зручна натура для художників-початківців. На відміну від живої природи, вона не змінюється.
2. Намальовані предмети передають глядачам важливу думку. Художники люблять натюрморт.
3. «Нежива природа», на відміну від живої, не змінюється. Її можна довго уважно спостерігати.
4. Малювання пейзажу з натури розвиває спостережливість. Малювати пейзаж дуже корисно для художників-початківців.
5. Багато художників починають писати пейзаж з неба. Небо – це найдальший план картини.
6. Предмети, розташовані на передньому плані картини, потрібно малювати більш детально, яскраво, об'ємно. Художник повинен враховувати закони повітряної перспективи.
7. Графікою часто називають все, що намальовано на папері. Графіка може бути не тільки чорно-білою, але й кольоровою.

Завдання 33 Прочитайте речення. Дайте відповідь на запитання, використовуючи прийменник *за* і конструкцію *за те, що*.

Зразок: *Наш декан – людина надзвичайної працьовитості. За що ви поважаєте його?*

– *Я поважаю нашого декана за його надзвичайну працьовитість.*

– *Я поважаю нашого декана за те, що він дуже працьовитий.*

1. Наш ректор дуже розумна і добра людина. За що його поважають студенти?
2. Цей молодий учений – людина великого таланту. За що цінують цього вченого?
3. Нам подобається принциповість нашого керівника. За що його поважають підлеглі?

4. Наталя дуже вперта. За що ви гнівайтесь на неї?
5. У моєї подруги завжди гарний настрій. За що її любить оточення?
6. У цьому проекті багато недоліків. За що його критикували?
7. Наші друзі допомогли нам влаштуватися в гуртожиток. За що ми вдячні їм?

Завдання 34 Замість дужок поставте необхідні за змістом сполучники.

1. Деформації виникають, ... різні частини тіла рухаються по-різному (тому що, тому).
2. ... підвищилась температура, швидкість руху молекул збільшилася (унаслідок того що, унаслідок чого).
3. У кінці XX століття ЕВМ машини використовували мікросхеми, ... їх продуктивність збільшилася в сотні разів (завдяки тому що, завдяки чому).
4. ... відбувається розсіяне відображення променів від предмета, ми бачимо предмети з усіх боків (завдяки тому що, завдяки чому).
5. ... в одному місці алгоритму допущена помилка, неможливе правильне розв'язання завдання (через те що, через що).
6. У XVI столітті вивчаються кубічні рівняння, ... стало необхідним «добувати» квадратні корені з від'ємних чисел (у зв'язку з тим що, у зв'язку з чим).
7. .. під час деяких фазових переходах відбувається зміна агрегатного стану речовини, тверда речовина перетворюється в рідку або газоподібну й навпаки (унаслідок того що, унаслідок чого).

Завдання 35 Трансформуйте прості речення в складні.

Зразок: *У закритій посудині внаслідок процесу випарювання простір над рідиною почне наповнюватися молекулами.*

- *Унаслідок того що в закритій посудині відбувається процес випарювання, простір над рідиною почне наповнюватися молекулами.*
1. Закони Ньютона виникли внаслідок узагальнення великої кількості дослідних даних.
 2. Обмін енергією між молекулами відбувається завдяки зіткненню молекул.
 3. У зв'язку зі створенням диференційного та інтегрального обчислення в кінці XVII столітті Г. Лейбніц запровадив для позначення похідної, диференціала.
 4. Через дії сил роботи над молекулами в поверхневому шарі кінетична енергія молекул зменшується.
 5. Через виникнення сили тертя рух сповільнюється.
 6. Механічна енергія зменшується, перетворюючись в інші види енергії.

ВИРАЖЕННЯ ВІДНОШЕНЬ МЕТИ

Складні речення з *відношенням мети* вказують на ціль того, про що сказано в головній частині, і відповідає на запитання *для чого?, з якою метою?* Залежна частина поєднується з головною сполучниками *щоб, для того щоб, з тим що* та ін.

Для чого?, З якою метою?

Я буду добре навчатися, щоб стати кваліфікованим архітектором.

Завдання 36 Проаналізуйте структуру речень з відношенням мети. Знайдіть суб'єкти і предикати. Визначте, яка частина речення пояснює мету.

1. Студентка купила новий зошит, щоб конспектувати лекції.
2. Вони поставили кондиціонер, щоб в кабінеті було прохолодніше.
3. Щоб зрозуміти нові слова, я часто використовую словник.
4. Йому потрібно ще кілька днів, щоб закінчити курсовий проект.
5. У тебе було достатньо часу, щоб підготуватися до заняття.
6. Щоб захистити природу від забруднення, на заводах і фабриках повинні бути очисні споруди.
7. Я говорила вам про це, щоб ви знали заздалегідь. Я кажу вам про це, щоб ви знали заздалегідь. Я скажу вам про це, щоб ви знали заздалегідь.

Завдання 37 Прочитайте речення. Укажіть головну й залежну (підрядну) частини, а також сполучник, що пов'язує їх. Поставте запитання до залежної частини.

1. Запишіть завдання в зошиті, щоб не забути його.
2. Для того щоб написати реферат, я прочитав за темою кілька статей у мережі Інтернет.
3. Я прийшов для того, щоб повідомити вам важливу інформацію.
4. Щоб навчатися в цьому закладі вищої освіти, потрібно мати гарну підготовку з фізики й математики.
5. Я прийшов для того, щоб виступити з доповіддю.
6. Щоб добре знати іноземну мову, потрібно багато практикуватися.
7. Для того щоб стати архітектором, треба старанно вчитися.

Завдання 38 Утворіть складні речення з відношенням мети, використавши матеріали з дужок.

1. Студент тренувався виступати перед дзеркалом (поліпшити свої навички).
2. Вона пішла до деканату (отримати дозвіл на дострокове складання іспитів).

3. Ми з приятелем поїдемо в інший університет (узяти участь у науковій конференції).
4. У нього було достатньо часу (підготуватися до іспиту).
5. Вам потрібно піти в бібліотеку (отримати підручники).
6. Підійдіть до деканату (дізнатися розклад на цей семестр).
7. Я підійшов до викладача (дізнатися про проект).

Завдання 39 Із двох простих речень утворіть одне складне зі сполучником *щоб*.

1. Студент вирішив повторити дослід. Він хотів підтвердити правильність отриманих результатів.
2. Я дав йому номер свого телефону. Він повинен зателефонувати мені завтра.
3. Я піду в іншу кімнату. Я не хочу тобі заважати готуватися до заліку.
4. Давай відчинимо вікно. У кімнаті стане прохолодніше.
5. Викладач став говорити голосніше. Так ми будемо краще чути.
6. Я навчаюся в університеті. Я хочу отримати знання.
7. Я хочу стати будівельником. Моя мрія – спорудити власний будинок.

Завдання 40 Змініть подані словосполучення за зразком:

Зразок: для будівництва – *щоб (по)будувати*.

Для знайомства з країною; для вирішення важливих питань; для підготовки спеціалістів; для вивчення досвіду роботи; для навчання в університеті; для поліпшення своїх знань з української мови; для використання знань на практиці; для початку розмови; для поїздки на батьківщину; для виконання завдань.

Завдання 41 Дайте відповідь на запитання, використовуючи слова з дужок. Дайте два варіанти відповіді: просте речення і складне.

Зразок: – Для чого вам потрібен мобільний телефон? (спілкування з друзями, батьками)

1. Мені потрібен телефон для спілкування з друзями, батьками.
2. Мені потрібен телефон, щоб спілкуватися з друзям, батьками.
1. Навіщо ти вступив до університету? (здобути спеціальність, диплом)
2. Для чого зібралися в залі студенти з різних вузів? (участь в конкурсі)
3. З якою метою ти взяв ці книги? (краще зрозуміти свою спеціальність)
4. Навіщо вам потрібна українська мова? (навчитися в університеті)
5. З якою метою ти хочеш піти в магазин? (купити подарунок другу на день народження)
6. Навіщо він поїхав до Києва? (зустріч з друзями)
7. А ти навіщо поїхав з ним? (познайомитися з українським містом)

Завдання 42 Закінчіть речення. Зверніть увагу на позицію залежної частини щодо головної.

1. Щоб скласти іспити достроково,
2. Щоб підготувати цікаву доповідь,
3. Щоб здобути диплом,
4. Щоб стати гарним фахівцем,
5. Щоб написати книгу,
6. Ахмед хоче купити українсько-арабський словник, щоб
7. Я багато займаюся, щоб
8. Декан попросив викладачів зібрати студентів, щоб
9. Вам слід включити в свою доповідь кілька прикладів, щоб
10. Треба розумітися в цьому питанні, щоб ...

Завдання 43 Знайдіть кінець речення.

1. Щоб перекладати технічні тексти,	А) ... людині потрібні певні умови.
2. Щоб поїздка була успішною,	Б) ... людині потрібно багато читати.
3. Щоб реалізувати свої здібності,	В) ... до неї потрібно добре підготуватися.
4. Щоб розв'язати цю складну задачу,	Г) ... спортсмен повинен щодня тренуватися.
5. Щоб перемогти в змаганнях,	Д) ... потрібні глибокі знання з фізики.
6. Щоб навчатися в університеті,	Е) ... треба заплатити гроші.
7. Щоб використовувати наукові досягнення на практиці,	Є) ... треба швидко впроваджувати їх у виробництво.
8. Щоб розширити свій світогляд,	Ж) ... я купив російсько-англійський словник.

!	У складному реченні для вираження недоцільної, непотрібної дії використовується конструкція <i>не такий (не така) ..., щоб.</i>
----------	--

Завдання 44 Доповніть першу частину речення, використовуючи конструкцію *не такий (не така) ..., щоб...*

Зразок: ..., щоб дивитися його вдруге.

Фільм не такий цікавий, щоб дивитися його вдруге.

1. ..., щоб всі розв'язували це завдання.
2. ..., щоб платити за нього такі великі гроші.
3. ..., щоб їхати туди на цілий місяць.

4. ..., щоб не зрозуміти цей текст.
5. ..., щоб доручати йому таку важливу роботу.

Завдання 45 Прочитайте речення. Укажіть головну й залежну (підрядну) частини, а також сполучник, що пов'язує їх. Поставте запитання до залежної частини.

1. Для того щоб проектувальник правильно орієнтувався у питаннях виявлення вимог, що висуваються до конкретної будівлі, встановлено важливе поняття – клас будівлі за капітальністю.
2. Визнано перспективнішим напрямок, згідно з яким будівля комплектується з типових збірних конструкцій і деталей для того, щоб масова забудова була максимально ідеалізованою.
3. Щоб виконувати роботи з типізації та стандартизації деталей і конструкцій, потрібно попередньо уніфікувати їхні параметри.
4. Між ґрунтом і низом фундаментної балки часто залишають повітряний проміжок, щоб попередити підняття балки й розташованої на ній стіни силами ґрунту, що піднімається під час замерзання.
5. Щоб знизити теплопровідність і підвищити міцність глинобитних стін, до маси глини додають січку рослинних сухих волокон.
6. Сходи драбинкою (службові) використовують для того, щоб потрапити з верхнього майданчика сходової клітки на горище або на суміщений дах.
7. Щоб запобігти проникненню води між листами, покрівля повинна мати досить значний нахил (не менше 20°).

ВИРАЖЕННЯ ДОПУСТОВИХ ВІДНОШЕНЬ

Складні речення з допустовим відношенням указують на умову, незважаючи на яку або всупереч якій відбувається дія, і відповідають на питання *незважаючи на що?* Допустові частини приєднуються до головної сполучниками *хоч, дарма що, як не, хай, хоча, незважаючи на те що*.

Незважаючи на що?

Хоч студент і не знав української мови, він приїхав навчатися до Харкова.

Завдання 46 Проаналізуйте структуру речень з допустовими відношеннями. Знайдіть суб'єкти і предикати. Визначте частину речення, яка пояснює умову, усупереч якої відбувається дія.

1. Хоч заняття в університеті доволі складні, мені подобається тут навчатися.
2. Ми вивчаємо тільки деякі дисципліни архітектурного спрямування, хоча їх дуже багато.

3. Незважаючи на те, що я навчаюся на третьому курсі, я вже дуже добре спілкуюся українською мовою.

4. Хоча сьогодні дощова погода, я йду до університету із задоволенням.

5. Хоча деякі системи числення зараз не використовують, їхній відбиток залишився до нашого часу.

6. Незважаючи на те, що існує ряд переваг, моя робота має й певні недоліки.

7. Хоча процесор є головним пристроєм комп'ютера, його робота неможлива без інших блоків.

Завдання 47 Із двох простих речень складіть одне складне зі сполучниками *незважаючи на те що, хоча, хай* та ін.

1. Я інколи зустрічався з цією людиною. Я добре її запам'ятав.

2. Ми жили в одній кімнаті гуртожитку кілька років. Я його не впізнав.

3. У мене буде лише вільні дні. Я поїду на екскурсію до Києва.

4. До занять я добре підготувався. Я ще раз відкрив лекцію.

5. Студент тиждень готував проект. Він не виконав його.

6. Я намагався зателефонувати йому весь день. Його телефон не відповідав.

7. Викладач говорив голосно. Я не все почув.

Завдання 48 Закінчіть речення.

1. Хоча я не знав української, ...

2. Незважаючи на те, що я живу в Харкові вже 3 роки, ...

3. Хай я й скучив за батьками, ...

4. Незважаючи на те, що у мене мало вільного часу, ..

5. Хоч я і пропустив кілька занять, ...

6. Дарма що зима в Україні холодна, ...

7. Незважаючи на погане самопочуття, ...

Завдання 49 Прочитайте ситуації. Утворіть одне складне речення, використовуючи конструкції зі словами *хоча, незважаючи на, всупереч, все одно*.

1. Ви хотіли влітку поїхати додому. Ви залишилися на додаткові курси в університеті.

2. Ви зібрали гроші на новий мобільний телефон. Вашому другу терміново потрібні були гроші.

3. Ваш однокласник склав добре сесію. Він не отримує стипендії.

4. Студент навчався п'ять років. Він не здобув диплом.

5. Ваші батьки хотіли, щоб ви були лікарем. Ви вступили до архітектурного університету.

6. Друзі радили стати будівельником. Ви вирішили бути архітектором.

7. Ваш проект був гарно підготовлений. Ви презентували його не дуже добре.

ВИРАЖЕННЯ ВІДНОШЕНЬ ПОРІВНЯННЯ, ЗІСТАВЛЕННЯ Й СПОСОБУ ДІЇ

Складні речення з *порівняльними й зіставляльними відношеннями* вказують на подібність, паралель певних дій. Залежна частина приєднуються до головної сполучниками *як, наче (неначе), ніж, ніби (нібито), так, подібно до* тощо, яким може відповідати в головній частині вказівний прислівник *так*.

<p>Як?</p> <p>Я зараз говорю українською так, неначе це моя рідна мова.</p>

Завдання 50 Прочитайте речення. Укажіть залежні частини порівняння й способу дії. Знайдіть суб'єкти і предикати.

1. Студент виконав усе так, як сказав викладач.
2. Ми спілкувалися так, ніби знали один одного давно.
3. Студентка-першокурсниця так добре виступила в доповіддю, ніби вона доповідала вже кілька разів.
4. Вона орієнтувалася в місті так, ніби добре його знала.
5. Викладач посміхнувся нам, наче ми були друзями.
6. Я спілкуюся українською, ніби я знав цю мову все життя.
7. Я пишу так, щоб кожен зміг прочитати написане.

Завдання 51 Допишіть залежні частини складних речень.

1. Я люблю креслення так, що	...
2. Ми оформили наш проект так, що	...
3. Вона говорила так голосно, що	...
4. Викладач пояснював так докладно, що	...
5. Навчальний рік закінчився так швидко, ніби	...
6. Зараз я почуваю себе краще, ніж	...
7. Я захоплююсь архітектурою так, що	...

Завдання 52 Допишіть головні частини складних речень.

1. ...	так, як вирішили батьки.
2. ...	так, як визначив викладач.
3. ...	так, як я планував.
4. ...	так, як було дозволено.
5. ...	так, як було написано в підручнику.
6. ...	так, як попросив куратор.
7. ...	так, як я всіх попросив.

Завдання 53 З двох простих запишіть одне складне речення, використовуючи слова в дужках.

1. Я зробив все. Мені радили це мої друзі (так, як).
2. Ми почали розмовляти. Ми багато років були знайомі (так, ніби).
3. Він втомився. Він вчив цілий день (так, ніби).
4. Треба дати відповідь на запитання. При цьому передати основний зміст (так, щоб).
5. Викладач пояснював нову тему. Студенти добре розуміли його (так, щоб).
6. Я виконав завдання. Мої друзі допомагали мені (так, ніби).
7. Я стану архітектором. Мої батьки хотіли цього (так, як).

Завдання 54 Прочитайте частини речень. Поєднання їх. Знайдіть суб'єкти і предикати. Які смислові відношення виражені в поданих прикладах?

1. Ноутбуки можуть виконувати майже всі дії, ...	А) ... комп'ютерні програми дозволяють розв'язувати найрізноманітніші завдання.
2. Подібно до того, як працює цілий колектив спеціалістів, ...	Б) ... як виконують операції множення.
3. Принцип дії мікрокалькулятора подібний до того, ...	В) ... як це робить комп'ютер.
4. Операції з векторами подібні до тих, ...	Г) ... як побудований комп'ютер.

ЗМІСТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕКСТУ

ПОНЯТТЯ ТЕКСТУ

Вихідним матеріалом, який подає інформацію, є текст. Раніше текст вивчали тільки філологи, тепер його вивчають психологи, психолінгвісти, дослідники в галузі інформатики. Виникає питання: що таке текст? Розглянемо декілька прикладів.

1. *Вертикальні опори є визначальною ознакою для класифікації несучих кістяків за типами. Глина є природним будівельним матеріалом. Споруди, які застосовують під час зведення складів, ангарів тощо, називають шатровими.*

Зрозуміло, що це не текст, а просто набір речень. Вони не пов'язані між собою і тому не становлять єдності. Тобто має бути зв'язність.

2. *Глина є природним будівельним матеріалом. Будівельним матеріалом називають матеріал, які використовують у будівництві. Будівництво – галузь професійної діяльності людей.*

У поданому прикладі можна простежити зв'язність. Проте чи можна назвати цю групу речень текстом? Також ні. Тут кожне речення має зв'язок з попереднім проте відсутня загальна тема висловлювання. Отже, другою ознакою тексту є його тематичність. Текст як зв'язана й цільна група речень обов'язково присвячений якій-небудь темі, яку ще називають предметом висловлювання.

3. *Величезний внесок у розвиток живопису, скульптури і архітектури Відродження зробив італієць Мікеланджело Буонарроті (1475 — 1564 рр). Ідеал людини надбав у його творчості величні, героїчні риси. Образи Мікеланджело підкреслюють здатність людини до звершення подвигу в ім'я свободи. Вони відрізняються сміливістю і величезною волею. Статуя «Давид», яку скульптор зробив з мармуру, являє юнака, який вступив у двобій зі страшним чудовиськом. Як архітектор Мікеланджело взяв участь у спорудженні собору Святого Петра в Римі. Він розробив проект купола храму, який є однією з головних точок панорами Риму.*

Тут йдеться про великого митця доби Відродження Мікеланджело Буонарроті. Тематичність уривку полягає в тому, що автор і читач весь час має на увазі суб'єкт висловлювання, який називаємо декілька раз протягом уривка (Мікеланджело Буонарроті – його – скульптор...). Ці повтори забезпечують зв'язність уривку. Також тут наявний і логічний зв'язок: хто такий Мікеланджело, що він зробив, характеристика його творчості. Немає жодних сумнівів, що поданий уривок – текст.

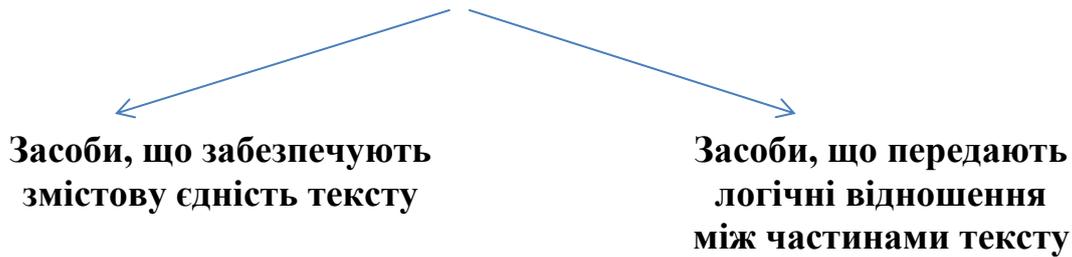
Щоб сукупність речень становила текст, необхідна наявність мовних засобів зв'язку.

!	Засоби зв'язку в тексті – це елементи, що забезпечують єдність стилю:
Змістові, логічні і	а) єдність місця, часу, дійових осіб;

психологічні зв'язки	б) зв'язок з минулим і майбутнім (єдність сюжету).
Літературні, риторичні засоби зв'язку	а) прийоми композиції літературного твору (сюжетні лінії, обрамлення тощо); б) дотримання законів жанру (байки, сонету, інтерв'ю тощо); в) побудова компонента тексту як риторичної фігури (анафори тощо).
Лексичні засоби зв'язку	а) вибір вдалого, доречного слова, використання синонімів; б) асоціативний вибір слів; в) займенникові заміни іменників; г) вживання антонімів, професійної, іншомовної лексики; г) вживання фразеологізмів; д) слова-узагальнення.
Граматичні зв'язки	а) сполучники, їх повтор; б) співвідносні зі сполучниками займенники, прислівники; в) питальні речення й відповіді на них; г) побудова тексту з однорідними членами речення; г) ланцюжковий чи паралельний зв'язок речень; д) вставні одиниці тощо.
Стилістичні зв'язки	а) весь текст витримано в одному стилі; б) відбувається доцільна зміна стилів.
Інтонаційні засоби (усне мовлення)	а) інтонація початку і кінця абзацу, відповідні паузи; б) емоційні інтонації, тембр голосу; в) логічні, фразові наголоси, психологічні паузи тощо.

ЗАСОБИ ЗВ'ЯЗКУ В ТЕКСТІ

Мовні засоби зв'язку в тексті поділяють на два види

ЗАСОБИ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ЗМІСТОВУ ЄДНІСТЬ ТЕКСТУ

Лексичний повтор (повтор одного й того самого слова)	наприклад, в посібнику «Архітектурні конструкції» слово <i>архітектурний</i> повторюється 31 раз.
Займенники	<i>Він</i> (викладач), <i>вона</i> (студентка), <i>воно</i> (вікно), <i>вони</i> (спеціалісти), <i>що</i> , <i>який</i> тощо.
Прислівники	<i>Там</i> (в університеті), <i>туди</i> (в університет), <i>де</i> (у місті), <i>звідки</i> (з Харкова) тощо.
Синоніми	<i>Архітектор</i> – <i>зодчий</i> , <i>будувати</i> – <i>споруджувати</i> тощо.
Родові й видові назви	<i>Архітектор</i> – <i>будівельна професія</i> .
Слова, що мають словотвірну спорідненість	<i>Архітектор</i> – <i>архітектурний</i> – <i>архітектура</i> ; <i>будувати</i> – <i>будівельник</i> – <i>будівельний</i> тощо.
Логічна сітка висловлювання***	<i>Будівництво</i> , <i>будівельні роботи</i> , <i>проектний</i> , <i>рентабельний</i> , <i>обладнання</i> , <i>обсяг робіт...</i>

*** Серед мовних засобів, які створюють логічну сітку висловлювання, розрізняють:

➤ тематично близькі групи слів (*будматеріали, пиломатеріали, залізобетон, лісоматеріали, бетон; фундамент, будівля, стіни, котлован*);

➤ протилежні за змістом слова, за допомогою яких створюються контрастні картини, забезпечується зіставлення двох різко

відмінних тематичних ліній (будівництво – руйнування, високий – низький, вгору – вниз, прогресивний – регресивний).

Завдання 1 Прочитайте текст. Проаналізуйте виділені мовні засоби, що забезпечують змістову єдність тексту. Які ще слова необхідно позначити?

БУДІВЕЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

Історія **будівельного** мистецтва розпочинається з найдавніших часів і нерозривно пов'язана з історією розвитку людського суспільства. Кожний народ пишається культурними **здобутками** своїх предків, бо в **них** він бачить не тільки своє минуле, а й майбутнє. Традиції високої самобутньої культури збереглися в **фортецях, церквах, храмах**, у народних житлах на всій території України.

З кожним роком **будівельні** роботи все більше вдосконалюються. Переконатися в цьому можна, пройшовши вулицями квітучого **міста**. Все, що ми бачимо навколо, – створено умілими руками будівельника.

Навколишній світ не обмежений стінами звичайної квартири, найбільшого будинку. Ми відчуваємо постійну потребу й у такій **будівельній** продукції, як **театри і цирки, Палаці культури** і кіноконцертні зали, бібліотеки та лікарні, будинки відпочинку та санаторії тощо.

На **будівельниках** лежить велика відповідальність за **пам'ятки історії, культури**. Квартали старих **будинків**, що підлягають зносу, часто бережуть у собі багато цінного. Реставратори давніх пам'ятників – теж **будівельники**. Тільки їхнє завдання складніше: щоб відновити будинок у першопочатковому вигляді, вони повинні пізнати секрети старих майстрів – таємниці їхніх віковичних розчинів, секрети найміцнішої кам'яної або цегляної кладки, складної системи вентиляції, надзвичайних архітектурних прикрас...

Недарма в **реставратори** зараз йдуть найосвіченіші **будівельники**, часто, з вищою освітою.

Будівельник – це покликання, нескінченна творчість і пошук. Прекрасно усвідомлювати, що **ця** праця необхідна людям всіх професій, що плоди твоєї праці переживуть століття. Від багатьох професій, прекрасних і різних, професія **будівельника** відрізняється тим, що **його** праця втілюється в красу наших міст, зручність квартир, складне переплетення заводських конструкцій. Кожний **будівельник** відчуває гордість за свою **професію**, уважає її найцікавішою, найактуальнішою серед інших.

Завдання 2 Прочитайте слова. Чи можна їх вважати спільнокореневими? Складіть з кожним з них речення.

1. Архітектор, архітектурний, архітектура.
2. Будівля, будова, будівельний, будівничий, будувати, побудувати, перебудувати, добудувати.

Завдання 3 Прочитайте речення. Доведіть неправильність використання займенників у реченнях. Запишіть, виправивши помилки.

1. Перед нами новий будинок. Він споруджений на проспекті. Він доволі новий.
2. Ми зі студентом підготували проект. Він гарний.
3. Тут розташовані театр і музей. Він є архітектурною пам'яткою.
4. Викладачка читала доповідь. Ми слухали її вперше.
5. Студент приніс нову газету й книгу. Мені сподобалась її якість.

Завдання 4 Прочитайте тексти. Випишіть мовні засоби, що забезпечують змістову єдність тексту, користуючись таблицею.

ПРОФЕСІЯ АРХІТЕКТОРА

Архітектор – фахівець, який здійснює архітектурне проектування, включаючи розробку об'ємно-планувальних та інтер'єрних рішень:

- архітектор (у вузькому значенні) займається розробкою концепції, проектної документації і креслень на будівництво (в архітектурній частині), здійснює авторський контроль над реалізацією проекту;
- головний архітектор проекту здійснює загальне управління будівельними процесами;
- архітектор-містобудівник виконує проектування міських районів або великих комплексів, розробляє містобудівну документацію та генеральні плани населених пунктів;
- ландшафтний архітектор займається створенням проектів поділу парків, садів, присадибних ділянок;
- головний архітектор міста чи району – муніципальний службовець, що забезпечує розробку і контроль над виконанням нормативних правових актів органів місцевого самоврядування в галузі містобудування;
- архітектори-реставратори відновлюють пам'ятники архітектури;
- історики й теоретики архітектури здійснюють наукову чи викладацьку діяльність у галузі архітектури.

Зазвичай кар'єра архітектора починається з помічника архітектора, тобто ви влаштуєтесь в архітектурну фірму і займаєтесь здебільшого розробкою робочих креслень. Спочатку ніхто не доручить вам проектування серйозних об'єктів. Створення образу нової будівлі – найцікавіший етап у проектуванні, тому його архітектори частіше залишають для себе, а вже розробку проекту доручають недосвідченій молоді. Пройшовши нелегкий етап опанування розробки робочих креслень і засвоїв, деякі інші премудрості науки, можна стати провідним спеціалістом – головним архітектором проекту.

ПРОФЕСІЯ БУДІВЕЛЬНИКА

З найдавніших часів однією з найпотрібніших в нашому світі є професія будівельника. Для того щоб добре жити, працювати, навчатися, людям потрібен дах над головою. І не тільки дах, але ще і стіни, вікна, двері та багато інших речей, які роблять для нас справжні майстри, об'єднані спільною професією – будівельник.

Будівельник – поняття багатогранне, що об'єднує різні спеціальності, адже самотужки побудувати щось серйозне й велике практично неможливо, хіба що невеликий будиночок або пісочний замок. Тому в будівельників існує поділ праці за всіма видами виконуваних робіт.

Спочатку архітектори й проектувальники придумують, яким буде новий будинок і малюють креслення. Потім на порожню ділянку землі приходять геодезисти й роблять розмітку під майбутню будову. Із цієї розмітки бульдозеристи й екскаваторники готують місце під фундамент будівлі. Бетонники заливають фундамент, на якому муляри, монтажники, зварювальники, кранівники та інші майстри зводять стіни, кладуть перекриття, будують сходи між поверхами, а покрівельники роблять дах. Водії вантажних автомобілів вивозять зайвий ґрунт і сміття, а натомість привозять різні будівельні матеріали.

Коли стіни і дах будинку готові, роботу розпочинають штукатурки й малярі, які вирівнюють і фарбують стіни та стелі. Теслі встановлюють вікна та двері, настиляють підлоги. Електрики прокладають електропроводку, а сантехніки обладнають будинок водопроводом і опаленням. Командує всім будівництвом інженер-будівельник, якого ще називають «виконавець робіт», або скорочено «виконроб».

Будівельники працюють в будь-який період року й у будь-яку погоду, тому вони мають міцне здоров'я й витривалість. А ще будівельники володіють безліччю спеціальних знань і умінь, щоб будувати міцні та якісні будівлі й споруди.

Професія будівельника – мабуть, найбільш мирна та творча професія нашого суспільства. А ще вона належить до найбільш потрібних і важливих професій на Землі.

Лексичний повтор (повтор одно й того самого слова)	
Займенники	
Прислівники	
Синоніми	
Родові й видові назви	

Слова, що мають словотвірну спорідненість	

Завдання 5 Прочитайте тексти. Дайте їхні назви. Випишіть слова, які належать до логічної сітки висловлювання.

ТЕКСТ 1

Люди постійно прагнуть до комфорту й краси. Для цього квартири та домівки укомплектовуються різноманітними меблями та сучасною побутовою технікою. Усе це дозволяє створити справді затишну атмосферу. Ідеальним вважається те місце, яке може задовольнити всі потреби людини. Купити будівельні матеріали можна в спеціалізованих магазинах. Вибір доволі великий.

Будівельні матеріали потрібні насамперед для зведення будівель і споруд, а також їх подальшого ремонтування. Зараз використовують і матеріали давнини (глина, камінь, деревина), і сучасні будівельні матеріали, які відповідають сучасним передовим технологіям (пластмаса, бетон, скло).

Існує три основні групи будівельних матеріалів:

1. Природні. До цієї групи входять гірські та осадові породи, ґрунти, пісок та ін. У будівництві часто використовується щебінь (продукт дроблення порід). Щебінь можна придбати в будь-якому будівельному магазині. Продається він в мішках в необмеженій кількості. Деревина також належить до природних матеріалів.

2. Штучні. Штучними називають ті природні матеріали, які є сировиною для виробництва інших матеріалів. Найпростішим прикладом штучного матеріалу можна вважати червону цеглу. Її можна отримати шляхом випалу глини з особливими добавками.

3. Готові вироби. До цієї групи належать сантехніка, металоконструкції, вироби з металу або пиломатеріалів та ін.

Від якості будівельних матеріалів залежить дуже багато речей. Конкуренція на українському ринку доволі істотна через велику кількість необхідної продукції для будівництва. Ціна на один і той же матеріал залежно від бренду може сильно відрізнятися. Якісний товар пропонують і зарубіжні, і вітчизняні виробники.

Кожен будівельний матеріал має свої властивості, тому, щоб ефективно їх використовувати, потрібно знати, який матеріал за що відповідає. Мінеральна вата відповідає за ізоляцію, пінопласт дуже зручно використовувати для монтажу, за ним легко доглядати й підтримувати в чистоті. Антибактеріальний ґрунт підходить для утеплення квартири.

ТЕКСТ 2

Архітектура (від грец. – «головний будівельник, зодчий») – мистецтво проектувати й будувати об'єкти, які оформлюють просторове середовище для життя й діяльності людини відповідно до призначення й естетичних поглядів суспільства.

Архітектура – «замурована музика», «кам'яний літопис світу».

Архітектуру поділяють на три види:

1. Архітектура об'ємних споруд: а) житлова (житлові будинки, дачі); б) культова (церкви, костьоли, мечеті, каплиці, храмові споруди); в) суспільно-громадська (школи, магазини, лікарні, музеї); г) промислова (фабрики, заводи).

2. Ландшафтна архітектура призначена для проектування садово-паркового простору (сквери, бульвари, парки з використанням «малих архітектурних форм» – мальтанок, фонтанів, містків).

3. Містобудування – проектування нових міст та інших населених пунктів, реконструкція старих міських районів.

Будь-яку архітектурну споруду створюють із урахуванням її функціональності, конструктивності й художньої виразності. Ще в Давньому Римі архітектор Вітрувій також ставив до архітектури три вимоги: доцільність, міцність, краса.

Так, наприклад, ми не можемо уявити високу стелю в спальні або для танцювальної зали обрати маленьку кімнатку.

Під час створення архітектурного образу використовують різні засоби архітектурної композиції:

- створення загальної композиції окремої будівлі або ансамблю;
- гармонійне сполучення окремих частин будівлі між собою і загалом (пропорційність);
- домірність споруди і її окремих частин (масштабність);
- членування об'ємів, стінних площин та пластична обробка частин і деталей споруди;
- використання різних обробних матеріалів, що мають ту чи ту фактуру й певні пластичні властивості;
- синтез архітектури зі скульптурою, живописом, графікою й декоративним мистецтвом.
- використання кольору.

ТЕКСТ 3

Будинки й споруди мають багато ознак і практично за кожною з них можна вибудувати класифікацію: *за поверховістю* (мало-, середньо- та багатоповерхові), *за призначенням* (цивільні та виробничі), *за конструктивною системою* (каркасні, безкаркасні й змішані), *за кількістю функцій* (одно- та багатофункціональні), *за розташуванням* (у місті, у сільському поселенні, поза межами населених пунктів) тощо. Проте згідно з принципом визначальних

ознак (сигнатур), у кожному конкретному випадку доцільно проводити основну класифікацію за однією або невеликою кількістю ознак, які визнані основними, найбільш суттєвими.

Тому будинки й споруди поділяють за призначенням на дві великі групи: *цивільні й виробничі*. Цивільні будинки та споруди поділяються на *житлові й громадські*, а виробничі – на *промислові й сільськогосподарські*.

Кожна з цих чотирьох підгруп, своєю чергою, класифікується за тими ознаками, які є для неї суттєвими.

Житлові будинки в основному класифікуються за сукупністю двох ознак: *поверховості й типу комунікації доступу до квартири*. За іншими ознаками виділяють групи житлових будинків для будівництва на рельєфі, шумозахисні, багатофункціональні житлові комплекси тощо.

Поверховість не випадково вибрана як одна з основних класифікаційних ознак. З нею пов'язані (у кожній із названих груп будинків) умови проживання, вимоги до інженерного обладнання, пожежної безпеки, конструктивні та економічні питання.

Суттєво впливає на основні характеристики будинку і така його ознака, як тип комунікації доступу до квартири. Наприклад, *індивідуальний* житловий будинок – *одноквартирний*, який має власну ділянку. Вхід до будинку здійснюється з ділянки. Блокування двох індивідуальних будинків утворює перехідний між індивідуальним та блокованим тип житлового будинку – *двоквартирний*. Він, проте, зберігає основні ознаки індивідуального – власну ділянку для кожної квартири, вхід безпосередньо з ділянки й цілісну ділянку, не поділену на дві частини (що характерне для блокованих будинків).

Завдання 6 Продовжіть рядок тематично близьких слів, пов'язаних з такими галузями:

1) *архітектура: мистецтво, готика, будівництво, зодчий, стиль, структура, конструктивізм, дизайн, місто, пам'ятник, модерн, арка, купол, монумент ...*

2) *будівництво: будівля, фундамент, стіна, будівництво, конструкція, урбанізм, комплектування, об'єкт, принцип, основа, спорудження, квартира, дім...*

***Чи є слова, які зустріються в обох галузях? Про що це свідчить?**

ЗАСОБИ, ЩО ПЕРЕДАЮТЬ ЛОГІЧНІ ВІДНОШЕННЯ МІЖ ЧАСТИНАМИ ТЕКСТУ

Вставні слова, зокрема що вказують на послідовність думки, сумнів, впевненість тощо.	<i>По-перше, по-друге, отже, можливо</i> тощо.
Сполучники, частки	<i>І, а, але, проте, же</i> тощо.
Слова із просторовим значенням	<i>Там, туди, де, звідки</i> тощо.

Слова з часовим значенням	<i>Раніше, пізніше, потім, того року тощо.</i>

Завдання 7 Прочитайте тексти. Випишіть мовні засоби, що передають логічні відношення. Визначте їх функції в тексті.

ТЕКСТ 1

Основним практичним завданням архітектури є, звичайно, організація матеріально-виробничого середовища для життя й діяльності людей.

Розпочинаючи вивчати курс, майбутній архітектор має, отже, зважати на те, що його творчі задуми можна реалізувати лише в матеріальній формі – виробках і конструкціях, виготовлених з конкретних будівельних матеріалів. І від того, з якого матеріалу зведено будівлю – дерева чи каменю, металу чи залізобетону – залежать і її архітектурний вигляд, і конструкторські вирішення, і вартість, і умови, і терміни експлуатації. Там усе це взаємопов'язане.

Конструкція – один з головних тектонічних і виразних засобів архітектури. А архітектурні конструкції – це комплексна характеристика конструктивного вирішення будівлі та її частин за матеріалом, виробами, структурою, що становлять ту чи іншу частину будівлі.

Студенту-архітектору важливо засвоїти методологію підходу до застосування досягнень науково-технічного прогресу в архітектурній творчості й виявити взаємозв'язок між вибраними конструкціями, умовами експлуатації будівель та їхніх елементів. Отже, завдання предмета «Архітектурні конструкції» полягає, безумовно, у вивченні проектування архітектурно-будівельної частини будівель і елементів, з яких вони складаються, без розгляду конструювання й розрахунку цих елементів (балок, колон тощо), що, звичайно, становить зміст вже іншого курсу – «Інженерні конструкції».

ТЕКСТ 2 (твір-роздум учня)

Коли я замислююся про свою майбутню професію, насамперед мене цікавить її корисність та практичність. Є багато професій, які на сьогодні в моді, про які всі мріють. Наприклад, економіст, юрист, журналіст, рекламіст, менеджер. Але модна професія не завжди така потрібна в суспільстві, як думають випускники шкіл. Потім, наприклад, важко знайти роботу разом із сотнями таких же, як ти. Так що у виборі своєї спеціальності я не буду озиратися на моду і на рекламу. Я хочу стати будівельником.

Чому я зробив такий вибір?

По-перше, професія будівельника – справжня чоловіча професія. По-друге, вона дуже цікава та вимагає високої кваліфікації. По-третє, ця робота відповідальна й високооплачувана, тому що дуже затребувана. Умілі

будівельники необхідні завжди, тому що, хочеш не хочеш, а нові будівлі створювати потрібно. Старі будинки, звичайно, руйнуються з часом. Навіть для того, щоб реконструювати стару споруду, потрібна робота будівельників: інженерів, виконробів, кваліфікованих робітників.

Міста не обійдуться без нових висотних будинків, офісних будівель, торгових центрів. Мені хотілося б створювати різні будівлі. Наприклад, бізнес-центри чи виставкові зали сучасної архітектури. Подібні будівлі я бачив на фото в Інтернеті й у журналах. Ще хотілося б докласти зусиль до створення зручних і просторих будинків, квартир для людей.

Крім того, можна побудувати ще театр в старовинному стилі. Такий, щоб не можна було його відрізнити від шедеврів світової архітектури. Або унікальний міст через річку, як у Києві через Дніпро. А про те, що гарні будівельники дуже потрібні, коли десь будується нова фабрика чи завод, я навіть не згадую! Замало придумати нові технології, ще потрібні люди, які втілять їх у життя! І ці люди – будівельники.

Завдання 8 Складіть текст за зразком, розпочинаючи кожне наступне речення запропонованими словами. Які саме логічні відношення передають записані слова?

Мене завжди вражала професія архітектора (будівельника). По-першу, тому що... А по-друге, ... Звичайно, я ... Пізніше ... Можливо, ... Отже, я дуже хочу стати кваліфікованим архітектором (будівельником).

Завдання 9 Прочитайте фрагмент інтерв'ю з молодим архітектором. Проаналізуйте співвідношення запитання й відповіді.

Запитання: Ти пам'ятаєш свій перший проект? Що було найскладніше?

Відповідь: Ух... Мені було років 20. Замовили у нашому бюро проект котеджу, на Курській косі (наш національний парк). Місяця півтора-два напевно, робив, читав технічну літературу, щоб все було за нормами і правилами.

Запитання: Чи втілювався цей проект у життя?

Відповідь: Так. Хоча я дуже переживав, що замовнику не сподобається, але все обійшлося – він був задоволений і будинок зробили. Загалом, не соромлюся його показувати, хоча багато зараз би переробив.

Завдання 10 Прочитайте відповіді. За відповідями складіть можливий варіант питань. Запишіть їх. Прочитайте відновлений текст інтерв'ю.

Зверніть увагу на виділені слова і словосполучення. Прокоментуйте їх.

Запитання:?

Відповідь: Привіт, мене звати Олег Бородулін, 28 років. Народився і виріс в найзахіднішому містечку України, у славному Берегові. Живу у Львові. Половину життя віддав спорту – займався карате. Навчався в університеті на

інженера – будівельника, потім в коледжі на архітектора, після закінчення якого, викладав там майже 4 роки.

Працюю архітектором у великій будівельній фірмі, плюс свої постійні, і не дуже, замовники.

Запитання:?

Відповідь: Я архітектор, займаюся проектуванням житлових громадських будівель на стадії ЕП (ескізне проектування). Розробляю генплани, плани, фасади, розрізи, покрівлю, паспорта кольорів і таке інше. Майже всі мої роботи в мережі авторські. Моделінг і віз є невід'ємною частиною проекту. Віднедавна беру замовлення на візуалізацію інших проектів. Загалом 8 років у СГ. 5,5 років на рівні АРХІКАД, артлантіс, 2,5 роки – це АРХІКАД, макс, вірей і шоп.

Запитання:?

Відповідь: Не люблю *стрімголов працювати*. Надаю перевагу все доводити до розуму, щоб самому подобалося. Іноді можу повністю переробити проект, коли він уже майже готовий. Ще є такі замовники, які вважають, що якщо ти робиш роботу на комп'ютері, то це елементарно й нічого складного в цьому немає. Пару разів, пропонував клієнтові сісти за мій комп і зробити самому, якщо все так просто. Люди округляли очі, але конфлікт на цьому був вичерпаний. Є категорія людей, які не знають, що вони хочуть і щодня в них нові ідеї. З одного боку, це злить, але з іншого – тут уже від твого професіоналізму залежить, чи зможеш ти переконати замовника і захопити його своєю ідеєю.

Запитання:?

Відповідь: Так, звичайно, займаюся *фрілансом*. Кидати роботу не збираюся, тому що моя основна діяльність – архітектура, а не віз, і щоб займатися проектуванням, потрібна ліцензія, а це вже треба проектне бюро відкривати, плюс стабільний, постійний дохід. Так що одне іншому не заважає. Хоча про свою фірму думаю все частіше й частіше.

Запитання:?

Відповідь: Сам собі директор, менеджер і виконавець – це плюс. Відсутність стабільності в замовленнях – це мінус.

Запитання:?

Відповідь: На жаль, поки не роблю. Немає на це часу. *А душу, я і так вкладаю* в кожну свою роботу. Хоча раніше досить часто малював.

Запитання:?

Відповідь: Я фанат риболовлі й більярду. Люблю з дружиною й друзями відпочити на природі, благо чудові місця для відпочинку *під боком*. Галасливі вечірки теж у пошані. Загалом – активний відпочинок. Валятися овочем на пляжі – не моє. Добре у відпустку кудись вирватися за кордон. У нас до тієї ж Польщі – 70 кілометрів. Сів у машину, і через годину ти в іншій країні.

ЧИТАННЯ ТЕКСТІВ ЗА ФАХОМ

ТЕКСТ 1

Завдання 1 Прочитайте подані слова та словосполучення. Випишіть їх та запам'ятайте.

- Ренесанс – 1) (те саме, що й Відродження) період культурного розвитку в країнах Європи (пишеться з великої літери).
2) архітектурний стиль, що з'явився після готики (пишеться з малої літери).
- Спадщина – матеріальні та нематеріальні цінності, що переходять від батьків (або старших поколінь) до дітей (або нащадків).
- Вертикалізм – напрямок в архітектурі, у творах якого переважають вертикальні лінії.
- Тектоніка – конструктивна будова архітектурної споруди, що використовується в художніх цілях.
- Світський – не релігійний, відокремлений від будь-якої релігії як інституції.

Завдання 2 Розберіть подані слова за будовою, поясніть їхнє значення.

- Відродження – ...
Підпорядкованість – ...
Співвідноситися – ...
Зароджуватися – ...
Трансформований – ...
Життєстверджувальний – ...
Нерівномірний – ...
Стрілчастий – ...

Завдання 3 Поділіть подані слова на спільнокореневі групи. Поясніть значення виділених слів, складіть з ними речення.

Суспільний, межа, зміцнити, співвідноситися, спільнота, використовувати, користь, нерівномірний, *суміжний*, рівняти, дорівнювати, міцний, відношення, міряти.

Завдання 4 Прочитайте слова, утворіть лексичні групи:

Капіталізм, романтизм, архівольт, феодалізм, пілон, архітрав, ренесанс, склепіння, готика, соціалізм, пілястри, раціоналізм, гуманізм, раціоналізм.

- А) архітектурний стиль;
- Б) суспільний лад;
- В) архітектурні елементи.

Завдання 5 Доберіть до поданих слів синоніми. Використовуйте слова для довідок (можна дібрати кілька слів).

Доба, потужний, рубіж, спокій, іменуватися, напрям, комбінація.

Слова для довідок: *епоха, міцний, сильний, межа, період, статичність, називатися, шлях, сполука, комплекс.*

Завдання 6 Знайдіть зайве слово. Поясніть свій вибір.

- А) ренесанс, готика, бароко, архітрав;
- Б) соціалізм, романтизм, капіталізм, феодалізм;
- В) живопис, графіка, портрет, скульптура;
- Г) доричний, римський, іонічний, коринфський.

Завдання 7 Визначте, від яких іменників утворені подані прикметники. Складіть речення з поданими прикметниками.

Венеціанський, капіталістичний, торговельний, класичний, циліндричний, хрестовий, раціоналістичний, архітектурний, грецький, римський.

Завдання 8 Подані дієслова мають різні форми, знайдіть початкову форму (інфінітив), від інфінітивних форм утворіть іменники.

Зразок: *слухаємо* → *слухати* → *слухання*

Почався, розвивалися, виник, відроджується, знаходився, формується.

Завдання 9 Складіть словосполучення із поданих іменників і прикметників.

Новий	етап
Морський	торгівля
Нижній	держав
Суміжний	стиль
Важливий	характер
Життєстверджувальний	склепіння
Раціоналістичний	система
Логічний	частина
Стрілчастий	мислення

Завдання 10 Прочитайте речення. Слова в дужках поставте в необхідну форму.

1. Саме в цей період в Італії відбувається формування капіталістичних відносин і створюються ... (перші банки й торговельні корпорації).

2. Флоренція і Венеція були ... (провідні міста).
3. Антична грецька та римська спадщина сильно впливали на ... (новий архітектурний і художній стиль).
4. Стрілчасті готичні склепіння й арки поступово починають поступатися ... (циліндричний і хрестовий склепіння).
5. Вони викликають відчуття статичності через нашарування ... (горизонтальні поверхи) один на одного.
6. Стіна набуває ... (своє первісне тектонічне значення).
7. Гуманізм – ... (нова система цінностей і поглядів на людину та її місце у світі).
8. Основою філософського наповнення ... (ренесансна архітектура й уся епоха Відродження) став гуманізм.
9. Розвиток ... (ренесансна архітектура) відбувався нерівномірно.

Завдання 11 Прочитайте речення. Перебудуйте складні речення на прості.

Зразок: *Витвори мистецтва доби Відродження справляли суттєве враження на глядача тому, що вони відбивали найкращі гуманістичні ідеї.*

– Витвори мистецтва доби Відродження справляли суттєве враження на глядачів. Ці твори відбивали найкращі гуманістичні ідеї.

1. Виникнення нової потужної імперії, Венеціанської республіки, сприяло розвитку морської торгівлі, виробництву та експорту скла, що зміцнило економіку Венеції й суміжних італійських держав.

2. Відмінність архітектури стилю Ренесанс у тому, що вона набуває більш світський і життєстверджувальний характер.

3. Саме в епоху Відродження виникають споруди, які починають співвідноситися з людиною, тобто основою їхнього масштабу стає людина.

4. Колони, пілони, пілястри, архівольти, архітрави і склепіння є основними елементами, які ренесанс використовує і створює різні комбінації.

5. В архітектурі епохи Відродження використовуються різні ордери, які можуть вибудовуватися в ряд відповідно до так званої класичної підпорядкованості.

Завдання 12 Прочитайте текст. Будьте готові відповісти на запитання.

АРХІТЕКТУРА ДОБИ РЕНЕСАНСУ

У XIII – XIV століттях у містах Північної Італії почався важливий етап розвитку торгових і суспільних відносин. Виникнення нової потужної імперії, Венеціанської республіки, сприяло розвитку морської торгівлі, виробництву й експорту скла, що зміцнило економіку Венеції й суміжних італійських держав. Саме в цей період в Італії відбувається формування капіталістичних відносин і створюються перші банки та торговельні корпорації. Провідними містами Італії

в розвитку капіталізму в той період були Генуя, Флоренція, Венеція й Сієна. Саме там і зароджується новий стиль в архітектурі, який називається ренесансом або відродженням.

Новий архітектурний і художній стиль розвивався під сильним впливом античної грецької та римської спадщини. Однак в архітектурі ренесанс став виявляти себе дещо пізніше, ніж у живописі або скульптурі. Так, наприклад, широке впровадження трансформованих класичних ордерних систем починає відбуватися тільки в XIV – XV століттях.

Відмінність архітектури стилю ренесанс у тому, що вона набуває більш світський і життєстверджувальний характер. Саме в епоху Відродження виникають споруди, які починають співвідноситися з людиною, тобто основою їхнього масштабу стає людина. На відміну від вертикалізму готики, ренесанс і його форми певною мірою розвиваються вшир. Архітектура цього періоду характеризується простотою і спокоєм обсягів, форм і ритму. Стрілчасті готичні склепіння й арки починають поступатися циліндричним і хрестовим склепінням. Ренесансні споруди викликають відчуття

статичності через нашарування горизонтальних поверхів один на один. Від епохи античності Ренесанс перейняв логічну ордерну систему. Колони, пілони, пілястри, архівольти, архітрави і склепіння є основними елементами, які ренесанс використовує, створюючи різні комбінації. В архітектурі епохи Відродження використовуються різні ордери, які можуть вибудовуватися в ряд відповідно до так званої класичної підпорядкованості – від найважчого доричного в нижній частині до коринфського вгорі. Таким чином, стіна набуває свого первісного тектонічного значення.

Основою філософського наповнення ренесансної архітектури й усієї епохи Відродження став гуманізм – нова система цінностей і поглядів на людину та її місце у світі. Оскільки ідеали гуманізму засновані на раціоналістичному мисленні, то й архітектура цього періоду може іменуватися архітектурою раціоналізму.

Вивчаючи архітектуру Відродження, необхідно враховувати той факт, що вперше ренесанс як напрям архітектурно-будівельної думки виник на території Італії та Південної Франції. Звідти він поширився на Іспанію, Португалію, Францію, Фландрію й усю іншу Європу. Але розвиток ренесансної архітектури відбувався нерівномірно. Умовно архітектуру стилю ренесанс можна поділити на три основні періоди: **ранній Ренесанс** (середина – кінець XV ст.), **високий Ренесанс** (перша половина XVI ст.), **пізній Ренесанс** (середина – друга половина XVI ст.).

Завдання 13 Дайте відповідь на запитання.

1. Які суспільно-економічні чинники сприяли виникненню нового архітектурного стилю?
2. Які античні культури впливали на розвиток ренесансу?
3. Живопис, скульптура й архітектурно рівномірно змінювалися в новому стилі?
4. Які найхарактерніші риси архітектурного стилю ренесанс?
5. Які риси Античності перейняла архітектура ренесансу?
6. Чому архітектуру ренесансу можна назвати раціоналістичною архітектурою?
7. Де виник ренесанс? Як він поширювався?
8. На які періоди можна поділити архітектуру ренесансу?

Завдання 14 Закінчіть речення.

1. На початку XIV століття у містах Північної Італії почався важливий етап ...
2. Венеціанська республіка була новою міцною державою, це сприяло розвитку
3. Генуя, Флоренція, Венеція і Сієна в період XIII – XIV століть були ...
4. Новий архітектурний і художній стиль розвивався під сильним впливом ...
5. В епоху Відродження виникають споруди, які починають співвідноситися з людиною, тобто ...
6. На відміну від вертикалізму готики, ренесанс і його форми певною мірою ...
7. Основою ренесансної архітектури й всієї епохи Відродження став гуманізм – ...
8. Архітектура цього періоду може іменуватися архітектурою ...
9. Розвиток ренесансної архітектури відбувався ...

Завдання 15 Прочитайте подані питальні плани до тексту, оберіть той, що найбільше відповідає тексту.

План 1

1. За яких умов виникла Венеціанська республіка?
2. У яких містах зароджувався новий архітектурний стиль?
3. Які споруди виникають в епоху Відродження?
4. Які ідеали стали основою філософії цього періоду?
5. Як розвивалася ренесансна архітектура?

План 2

1. Де і як зароджувався новий стиль в архітектурі?
2. Чим характеризується архітектура Ренесансу?
 - 2.1. У чому полягають її відмінності?
 - 2.2. Які обсяги й форми передують?
 - 2.3. Яку роль відіграє антична архітектура?

3. Які ідеали стали основою філософії цього періоду?
4. На які періоди поділяється ренесансна архітектура?

Завдання 16 Підготуйтеся до переказу тексту, використовуйте ваші конспекти.

ТЕКСТ 2

Завдання 17 Прочитайте подані слова та словосполучення. Запишіть їх та запам'ятайте.

Каяття – емоційне, бурхливе визнання своєї провини.

Капела – різновид католицького храму.

Гравюра – техніка графіки.

Вершник – людина, що сидить на коні.

Буржуазне суспільство – власники засобів виробництва.

Завдання 18 З'ясуйте, від яких слів утворено подані слова. Спробуйте самостійно з'ясувати їхнє значення.

Світськість – ...

Представник – ...

Буття – ...

Виразність – ...

Винахідник – ...

Двобій – ...

Богоматір – ...

Оплакування – ...

Завдання 19 Прочитайте подані словосполучення. Поділіть виділені слова за будовою, поясніть їхнє значення.

Гуманістичний ідеал – ...

Одвічні питання – ...

Навколишній світ – ...

Висхідна епоха – ...

Звершення подвигу – ...

Віддати *данину* – ...

Завдання 20 Поділіть подані слова на спільнокореневі групи. Випишіть іменники, доберіть до них прикметники.

Мистецтво, імператор, учений, архітектура, виразність, пластичність, діяч, мистецький, музикант, митець, вершник, твір, архітектор, зверхній, музика, виразний, пластичний, творець, творчий, діяти, представник, дієвий, художник, вчити, представляти, пластика, вивчений, музичний, архітектоніка, художній, імператорський, верховний.

Завдання 21 Знайдіть зайве слово. Поясніть свій вибір.

- А) учений, архітектор, ідеал, студент, творець;
- Б) графіка, скульптура, живопис, музика;
- В) любов, зрада, вірність, радість.

Завдання 22 Доберіть до поданих слів синоніми (Увага! Є зайві опції).

Складіть словосполучення з поданими словами.

Величний, купол, досконалий, прекрасний, скорбота, шляхетний.

Слова для довідок: *шляховий, героїчний, баня, великий, ідеальний, мальовничий, туга, гідний.*

Завдання 23 Прочитайте словосполучення, доберіть до виділених слів антоніми.

1. *Реалістичний* погляд – ...
2. Перехід до *світла* – ...
3. *Типові* риси – ...
4. *Величезний* внесок – ...
5. *Шляхетність* образу – ...

Слова для довідок: *ницість, індивідуальний, ідеалістичний, тінь, мізерний.*

Завдання 24 Складіть словосполучення із поданих іменників та прикметників.

питання	одвічні
ідеал	видатний
діяч	гуманістичний
риси	людський
буття	античний
художник	відомий
світ	типовий
сюжет	навколишній

Завдання 25 Прочитайте речення. Слова в дужках поставте в необхідну форму.

1. У ... (мистецтво цього часу) знайшов яскраве відображення ... (гуманістичний ідеал людини).
2. Леонардо да Вінчі виявив себе ... (вчений, винахідник і музикант).
3. Картина «Мона Ліза» визнана ... (найвидатніший твір майстра).
4. Образи підкреслюють здатність людини до звершення ... (подвиг) в ім'я ... (свобода).
5. Рафаель Санті домагався гармонії між ... (людина і простір).
6. Він працював переважно в ... (техніка гравюри).
7. На полотні зображена людина ... (нова висхідна епоха).

8. Полотна Тиціана відрізняються (складність внутрішніх характеристик).

9. Митець досяг досконалості в передачі гри ... (світло й тінь).

Завдання 26 Прочитайте текст. Доберіть назву.

Образотворче мистецтво Відродження пройшло в своєму розвитку кілька етапів. Найбільш видатним з них вважається Високе Відродження, яке охоплює першу половину XVI століття. У мистецтві цього часу знайшов яскраве відображення гуманістичний ідеал людини. Світськість, глибокий інтерес до людини й природи, виразність і пластичність форм, прагнення до узагальнень характерні для творів Високого Відродження.

Видатний діяч італійського Відродження Леонардо да Вінчі (1452 — 1519 рр.) виявив себе і вченим, і винахідником, і музикантом. Але головним для нього в житті став живопис. Саме в ньому він утілював гуманістичний ідеал людини. Художник досяг досконалості в передачі переходів від світла до тіні, об'ємності, пластики.

Його образи поєднують індивідуальні та типові риси. Найвидатнішим твором майстра визнана картина «Мона Ліза», відома також під назвою «Джоконда». Фреска «Темна вечеря» розкриває одвічні питання людського буття – любов, ненависть, вірність і зраду.

Величезний внесок у розвиток живопису, скульптури й архітектури Відродження зробив італієць Мікеланджело Буонарроті (1475 – 1564 рр.). Ідеал людини набув у його творчості величних, героїчних рис. Образи Мікеланджело підкреслюють здатність людини до звершення подвигу в ім'я свободи. Вони відрізняються сміливістю й величезною волею. Статуя «Давид», зроблена з мармуру, являє юнака, який вступив у двобій зі страшним чудовиськом. У розписах капели «Створення світу» і «Страшний суд» показана історія людського роду від Адама і Єви до Христа. Як архітектор Мікеланджело взяв участь у спорудженні собору Святого Петра в Римі. Він розробив проект купола храму, який є однією з головних точок панорами Риму.

Видатний художник Відродження Рафаель Санті (1483 – 1520 рр.) вирішував у своїй творчості два основні завдання – демонстрацію досконалого людського тіла і передачу складності навколишнього світу. Він намагався досягти гармонії між людиною і простором. Картина «Сікстинська мадонна» становить ідеально-прекрасний образ Богоматері з немовлям на руках.

Важливий внесок в образотворче мистецтво Відродження зробив німецький художник Альбрехт Дюрер (1471 – 1528 рр.). Він працював

переважно в техніці гравюри. У творчості Дюрера відбивалася атмосфера наростання реформаційних і селянських рухів у Німеччині. На гравюрі «Чотири вершники» із серії «Апокаліпсис» (кінець світу) зображено вершників, під копитами коней яких гинуть представники різних соціальних станів – імператор, служителі церкви, дворяни. У мальовничому полотні «Автопортрет» зображена людина нової висхідної епохи – повний власної гідності представник зародження буржуазного суспільства.

Відомий італійський художник Тиціан Вечелліо (1476 або 1489 – 1576 рр.) писав портрети й жанрові картини, віддав данину античним і християнським сюжетам. У картинах «Каяття Марії Магдалини», «Святий Себастьян», «Оплакування» знайшли втілення краса людини і глибина скорботи. Полотна Тиціана завжди підкреслюють шляхетність образу, пози й жести якого стримані й відрізняються складністю внутрішніх характеристик.

Завдання 27 Дайте відповідь на запитання.

1. Як на розвиток образотворчого мистецтва впливали гуманістичні ідеали?
2. Який вид мистецтва був найголовнішим у творчості Леонардо да Вінчі?
3. Як осмислював ідеал людини Мікеланджело Буонарроті?
4. Які завдання розв'язував у своїй творчості Рафаель Санті?
5. Що було найважливішим у творчості Альбрехта Дюрера?
6. Чим характеризуються образи, створені Тиціаном Вечелліо?

Завдання 28 Закінчіть речення.

1. Образотворче мистецтво Відродження пройшло в своєму розвитку ...
2. У мистецтві цього часу знайшло яскраве відображення ...
3. Для творів Високого Відродження характерні ...
4. Видатний діяч італійського Відродження Леонардо да Вінчі був ...
5. Найвидатнішим твором Леонардо да Вінчі визнана картина ...
6. Італієць Мікеланджело Буонарроті зробив величезний внесок у ...
7. Статуя «Давид» – юнак, який ...
8. Видатний художник Рафаель Санті намагався досягти гармонії ...
9. Художник Альбрехт Дюрер працював переважно в ...
10. На полотні «Автопортрет» зображена
11. Полотна Тиціана завжди підкреслюють ...

Завдання 29 Складіть питальний план до тексту, трансформуйте його у номінативний. Підготуйтеся до переказу тексту.

Завдання 30 Прочитайте додатковий текст. Використайте подану інформацію для ілюстрації своєї розповіді за темою «Художники високого Відродження».

Леонардо да Вінчі (1452 – 151 рр.) застосовував із властивою лише йому майстерністю прийом накидання таємничості на зміст своїх картин, чим викликав враження бездонності, невичерпності того, що закладене у природі

людини. Візьмімо, наприклад, фреску «*Таємна вечеря*». За трапезним столом сидять Ісус Христос і дванадцять його апостолів. Христос тільки що прорік: «Один з вас зрадить мене». Вражені апостоли реагують по-різному – мімікою, рухами, жестами. Лише Іуда психологічно ізольований однією деталлю: він відкинувся назад, тоді як усі інші спрямовані до свого вчителя. Темний профіль Іуди, рухи рук також видають нечисту совість. Треба вдуматись у картину, щоб пізнати всю глибину цього вражаючого моменту. Нев'януча слава «*Мони Лізи*» («*Джоконди*») також пояснюється майстерним застосуванням методу накидання таємничості: у виразі обличчя жінки – велика глибина проникливого, вічного живого людського інтелекту, у якому кожна епоха прагнутиме добачати своє. Ознаки часу в картині неясні й майже невідчутні на блакитно-зеленому «місячному» фоні.

ТЕКСТ 3

Завдання 31 Прочитайте подані слова та словосполучення. Випишіть їх та запам'ятайте.

Католицтво – напрямок християнства.

Протестантизм – напрямок християнства.

Маньєризм – рання фаза бароко.

Провінція – місцевість віддалена від столиці.

Пілястри – (або *пілястр*) плаский виступ на стіні, схожий на колону.

Штукатурка – гіпсова суміш, якою рівняють муровані стіни.

Завдання 32 З'ясуйте, від яких слів утворено подані слова. Спробуйте самостійно з'ясувати їхнє значення.

Контрреформація – ...

Засновник – ...

Підкреслити – ...

Втрачений – ...

Незалежний – ...

Стверджуватися – ...

Ускладненість – ...

Прямолінійність – ...

Несподіваний – ...

Розірваний – ...

Подвійний – ...

Пофарбований – ...

Світлотінь – ...

Завдання 33 Поділіть подані слова на спільнокореневі групи. Поясніть їхнє значення (Увага! Є слово без пари).

Реформувати, вітрильний, залежати, скласти, втратити, зімкнути, фарбувати, належати, склад, твердий, фарба, реформація, вітрила, реферат,

ускладнений, підлеглий, реформація, зімкнений, незалежний, стверджувати, утрачати, фарбований.

Завдання 34 Знайдіть зайве слово. Поясніть свій вибір.

- А) протестантський, християнський, католицький, православний;
- Б) колона, пілястр, склепіння, овал;
- В) Нідерланди, Фландрія, Буонарроті, Європа.

Завдання 35 Від поданих прикметників і дієприкметників утворіть іменники. Складіть речення з новими словами.

Ускладнений – ...

Криволінійний – ...

Ошатний – ...

Розірваний – ...

Динамічний – ...

Завдання 36 Доберіть до поданих слів антоніми. Складіть речення з антонімічними парами.

Зразок: складний – ...

– Складний ≠ простий. Цей художник використовував складні прийоми, а той використовує дуже прості.

Втратити –

Вільний – ...

Ускладнений – ...

Могутній – ...

Несподіваний – ...

Розірваний – ...

Завдання 37 Утворіть всі можливі форми дієприкметників від поданих дієслів.

Спрямувати – ...

Починати – ...

Правити – ...

Підкреслювати – ...

Використовувати – ...

Отримати – ...

Заснувати – ...

Втратити – ...

Завдання 38 Прочитайте речення. Слова в дужках поставте в необхідну форму.

1. Католицтво робить ряд зусиль для того, щоб повернути собі ... (втрачені духовні та політичні позиції).

2. Цей час називається ... (період контрреформації).

3. Новий архітектурний стиль відповідає ... (ці прагнення).
4. Республіка Сполучених провінцій стала ... (незалежна протестантська держава).
5. Бароко переймає ... (попередня техніка будівництва).
6. У ... (свій розвиток) європейське бароко пройшло ряд етапів.

Завдання 39 Прочитайте речення. Вставте замість крапок подані нижче слова.

1. У середині XVI ст. через ... рух, спрямований проти католицької церкви, відбувається ослаблення її могутності.
2. Мікеланджело Буонарроті вважають нового стилю.
3. Для стилю бароко характерні ... і ..., ошатні інтер'єри, несподівані світлові ефекти.
4. В епоху бароко використовують вітрильне, зімкнене та хрестове
5. У своєму розвитку європейське ... пройшло ряд етапів.
6. Динамічне бароко характеризується нерівномірним розподілом архітектурних засобів, грою та колірними контрастами.

Слова для довідок: *ускладненість, бароко, реформаційний, криволінійність, засновник, світлотінь, склепіння.*

Завдання 40 Прочитайте текст. Дайте назву тексту. Будьте готові відповісти на запитання.

У середині XVI століття під впливом реформаційного руху, спрямованого проти католицької церкви, відбувається ослаблення її могутності. Тому починаючи з 1580-х років католицизм робить ряд зусиль для того, щоб повернути собі втрачені духовні та політичні позиції. Цей час називається періодом контрреформації. Правлячі кола Європи підкреслюють свою міць шляхом зовнішнього вираження. Католицька церква також намагається повернути собі втрачений вплив, використовуючи, зокрема і архітектуру як засіб зовнішнього вираження своєї могутності. Цим прагненням відповідає і новий архітектурний стиль, що зародився в надрах пізнього Відродження і отримав назву **бароко** (химерний, дивний).

Історики архітектури вважають, що засновником цього стилю є Мікеланджело Буонарроті, який вперше назвав нові тенденції в архітектурі пізнього Відродження стилем маньєризму (манірним стилем).

У кожній країні бароко виявляється по-різному, залежно від успіхів контрреформаційного руху. Так, наприклад, у Фландрії (Південних Нідерландах), яка з 1580 року залишилась у складі Іспанії, одержав перемогу католицизм, і стиль бароко сприймався там як архітектурний стиль контрреформації. Республіка Сполучених провінцій (сучасне королівство Нідерланди) стала незалежною протестантською державою, і там стверджується стиль готики як стиль національної незалежності. Це єдина країна Європи, яка в кінці XVI століття повертається до готичного стилю в архітектурі.

Для стилю бароко характерні ускладненість і криволінійні обриси планів, складні просторові композиції й побудови, ошатність інтер'єрів з несподіваними світловими ефектами, часте застосування овалу (овальних вікон), велика кількість кривих, пластичні лінії, розірвані фронтони, подвійні колони й пілястри. В архітектурі активно використовуються живопис, скульптура, пофарбовані поверхні стін. Для маньєризму (бароко) також характерна велика кількість людських скульптур.

Бароко переймає попередню техніку будівництва. Часто використовуються цегла й штукатурка. Іноді архітектуру бароко іменують архітектурою штукатурки. Важливим в організації простору знову стає склепіння. В епоху бароко використовуються зімкнуте, вітрильне, хрестове склепіння і купол. У своєму розвитку європейське бароко пройшло ряд етапів. Є поняття динамічного бароко, яке характеризується нерівномірним розподілом архітектурних засобів, грою світлотіні, колірних контрастів й архітектурних мас.

Завдання 41 Дайте відповідь на запитання.

1. Які причини сприяли виникненню нового стилю?
2. Кого вважають засновником стилю бароко?
3. Якими характерними рисами відрізняється бароко від інших стилів?
4. Які технічні засоби використовують у маньєризмі?
5. Які типи склепіння застосовують в архітектурі XVI століття?
6. Що таке *динамічне бароко*?

Завдання 42 Закінчіть речення.

1. У середині XVI століття під впливом реформаційного руху, спрямованого проти католицької церкви, відбувається ...
2. Католицька церква також намагається повернути собі втрачений вплив, використовуючи
3. Новий архітектурний стиль, що зародився в надрах пізнього Відродження, отримав ...
4. Засновником цього стилю є ...
5. Для стилю бароко характерні ...
6. Є поняття динамічного бароко, яке характеризується ...
7. В епоху бароко використовуються зімкнуте, вітрильне, ...
8. В архітектурі активно використовуються живопис, ...
9. Для маньєризму також характерна велика кількість ...

Завдання 43 У тексті ви прочитали речення: *Іноді архітектуру бароко іменують архітектурою шtukатурки*. Розширте поданий тезис, використовуючи інформацію з додаткової літератури.

Завдання 44 Складіть номінативний план до тексту. Підготуйте монолог на тему «Архітектура доби бароко».

Завдання 45 Прочитайте текст і запитання до нього. Дайте назву тексту. Поставте запитання до кожного абзацу відповідно до логіки тексту. Запишіть питання в логічній послідовності. Що є предметом висловлювання у поданому тексті?

Кінець XVII – початок XIX століть характеризується в українській архітектурі значним зростанням обсягу будівництва, поширенням нового стилю – класицизму. Класицизм надавав усім містобудівельним заходам державного офіційного характеру. У межах цього стилю певною мірою виявились історично-прогресивні, будівельно-архітектурні тенденції часу. Урочиста простота будинків, площ, вулиць містила глибокі емоційні імпульси. Розвиток архітектури значною мірою зумовлений прогресом будівельної техніки. У цей час поступово впроваджуються в будівництво металеві конструкції, однак, як і раніше, поширене було й дерев'яне будівництво.

Класицизм (з латин. *classicus* – «взірцевий, зразковий») – художній стиль і напрям у європейському мистецтві XVII – початок XIX століть, зорієнтований на форми античної класики й притаманні їм велич, спокій, урочистість. Для нього характерне прагнення до ясності й чистоти пропорцій, урівноваженості та гармонії форм. Класицизм пов'язаний із Просвітництвом та його ідеями раціоналізму, гармонії, порядку, розумної закономірності. Для літературних творів характерний образ героя-громадянина, який почуття підпорядковує розумові, а дії – суспільно корисним цілям. Головною рисою архітектури класицизму було звернення до форм античного зодчества як до еталону гармонії, простоти, суворості, логічної ясності й монументальності.

Архітектурі класицизму притаманні прямі чіткі лінії, урівноважені форми, оздоблення елементами класичної давнини – суворими колонами та античними деталями, портиками і фронтонами на фасадах. У його основу покладено форми античної архітектури як ідеальний (класичний) естетичний еталон. Основні компоненти архітектури класицизму – симетрично-осьова композиція будівель, геометрично чітке й зручне планування приміщень, широке застосування ордера тощо. Провідний напрям архітектури класицизму – містобудівництво.

Основою архітектурної мови класицизму став античний ордер. Для класицизму властиві симетрично-осьові композиції, стриманість декоративного оздоблення, регулярна система планування міст. Архітектурна мова класицизму була сформована в добу пізнього Відродження венеціанським майстром Андрео Палладіо та його послідовником Вінченцо Скамоцці. Принципи античного храмового зодчества венеціанські митці абсолютизували настільки, що застосовували їх навіть під час будівництва приватних споруд.

Класицизм – це велична простота, відсутність зайвих деталей, суворість, лаконізм, який проявляється в усьому: і в зовнішній, і у внутрішній обробці будівлі. Для класицистичного архітектурного стилю також характерна природність і м'якість кольорів. Будівля зазвичай виконана у кремових, бежевих, молочних і блідо-жовтих кольорах.

Ключовими рисами стилю є надійність, гармонійність, стабільність і комфорт. Архітектурним спорудам притаманні високі стелі, розписані витонченими візерунками і прикрашені ліпниною; колони й арки, вишукані вітражі, ажурні перила. У будівлях, оформлених у цьому стилі, зазвичай, є світильники, розміщені на сходах, у нішах стін. Класицизму властиві камінні решітки, якнайлегші штори простого покрою, на яких відсутні зайві декоративні деталі. Меблі також виконуються за принципом розумної простоти, тобто це прості геометричні форми, насамперед функціональні. Окрасою меблів є лише скляні елементи, малюнок деревини, незвичайна структура каменю.

Класицизм в інтер'єрі – це вишукана і ненав'язлива розкіш. Тут усе відіграє важливу роль, особливо аксесуари. Величну атмосферу створюють мармурові скульптури, дзеркала в золотих рамах, фарфор, класичні картини, гобелени, незвичайні композиції з квітів, диванні подушки. Однак деталей

не повинно бути занадто багато, адже класицизм – це передовсім відсутність химерності. Кожен декоративний елемент має бути гармонійно вписаним у загальну картину. Різні деталі доповнюють одна одну і взаємодіють.

Типовий класицистичний фасад має вхід, акцентований колонним портиком, цоколь, прикрашений рустуванням, вікна із сандриками.

Архітектура класицизму в Україні мала три етапи розвитку, кожний з яких позначений специфічними рисами: а) ранній класицизм (1760 – 1780 рр.) – перехід від бароко та формування нових стильових норм; б) зрілий, або високий, класицизм (1790 – 1830 рр.); в) пізній класицизм (1840 – 1850 рр.) – занепад стильових форм і поява архітектурних рис іншого стилю.

Завдання 46 Дайте відповіді на запитання до тексту:

1. Як має виглядати будівля зовні?
2. Як впливав класицизм на містобудівельний процес?
3. Які загальні основи покладені в архітектуру класицизму?
4. Яку роль в архітектурі відіграють деталі?
5. Якою мірою в архітектурі доби класицизму використовували принципи античної архітектури?
6. Якими були основні характеристики класицизму?
7. На які колористичні, екстер'єрні та інтер'єрні тенденції зорієнтований класицизм?
8. Скільки було етапів українського класицизму?

Завдання 47 Прочитайте текст «Французька архітектура доби революцій. Частина I» і запитання до нього. Запишіть запитання до кожного абзацу відповідно до змісту тексту.

ФРАНЦУЗЬКА АРХІТЕКТУРА ДОБИ РЕВОЛЮЦІЙ. ЧАСТИНА I

А) Нові можливості в галузі містобудування відкрила Велика французька буржуазна революція (1789-94). Міста було звільнено від феодально-монархічного керування. 1793 року було видано декрет про конкурс на проектування плану Парижа з урахуванням націоналізації майна й територій

монастирів і маєтків аристократів-емігрантів. План реконструкції Парижа (так званий план Комісії художників) було створено 1794 року.

Б) План Комісії художників виявився підсумковим документом, що сполучав досягнення минулих епох із сучасними потребами. Зокрема, було використано детальний проект реконструкції прибережних територій Парижа, розроблений від 1769 р. архітектором П. Моро-Депру. Планом Комісії художників передбачалася запропонована свого часу Паттом програма широкого благоустрою Парижа – розчищення річища Сени з облаштуванням її берегів, упорядкування мостів, винесення кладовищ за межі міста, водозабезпечення, освітлення й брукування вулиць.

В) Планом революційної перебудови Парижа вперше передбачався благоустрій та планування східних районів міста – кварталів бідноти. Було також заплановано перепланування район Арсеналу, як і протилежний район на лівому березі Сени. Багато вулиць, влаштованих в центрі міста, були свого часу запропоновані Лож'є, Паттом, Суффло, Моро-Депру та іншими архітекторами.

Г) Найзначнішими й найбільшими роботами, передбаченими планом Комісії художників, були:

- створення західно-східного діаметра;
- розчищення острова Сіте від старої забудови;
- планувальна організація південних районів Парижа шляхом розбудови циркульного майдану Обсерваторії з системою радіальних вулиць;
- реконструкція майдану Бастилії й прилеглих територій тощо.

Д) Хоча план Комісії художників не був реалізований у XVIII столітті, він усе ж послугував програмним документом реконструкції Парижа у XIX столітті, а також вплинув на західноєвропейське містобудування.

Завдання 48 Дайте відповіді на запитання до тексту:

1. Які роботи з благоустрою Парижа можна назвати найбільш масштабними?
2. У чому полягала сутність проекту плану Комісії?
3. Чи був реалізований план Комісії?
4. Які події сприяли до появи плану реконструкції Парижа?
5. Які документи передували появі плану Комісії ?

Завдання 49 Прочитайте текст «Французька архітектура доби революцій. Частина II» і номінативний план до нього. Поставте абзаци відповідно до змісту плану.

ФРАНЦУЗЬКА АРХІТЕКТУРА ДОБИ РЕВОЛЮЦІЙ. ЧАСТИНА II

А) У плані циркульної форми за діаметром кола було розміщено майстерні, канцелярії, а також будинок директора, – навколо групувалися житлові будинки й підсобні майстерні. Монументальні пропілеї з доричним портиком послугували брамою, що вела на територію солеварні, – зовні Леду

передбачав розмістити великий ринок зі складами, хрещату в плані купольну церкву, лікувальні терми й будинки для відпочинку населення, кладовище з колумбарієм, а також гарматно-ливарний завод.

Б) Утім, ці споруди не було збудовано, але гравюри із зображенням міста Шо – у додатку до трактату Леду «Архітектура, розглянута відносно мистецтва, моралі та законодавства» (1804 р.) – увійшли до графічного фонду футурологічних ідей світового містобудування. Відповідно до власного задуму архітектор мав намір експонувати всі типи будівель, що їх продиктовано соціальними потребами. Проекти Леду випередили розвиток французького зодчества й справили великий вплив на розвиток промислової й цивільної архітектури подальшого століття.

В) Проект ідеального промислового міста створив архітектор Клод Ніколя Леду (1736 – 1806 рр.). Він скористався замовленням акцизного управління на створення селища Шо біля невеликої солеварні на південному сході Франції поблизу містечка Арк-Сенан. Леду доповнив завдання і спроектував ціле місто з прилеглою територією.

План до тексту

1. Проектування промислового міста з прилеглою територією.
2. План створення промислового міста.
3. Футурологічні проекти Клода Ніколя Леду.

Завдання 54 Прочитайте речення й розташуйте їх у логічній послідовності, що утворює абзац.

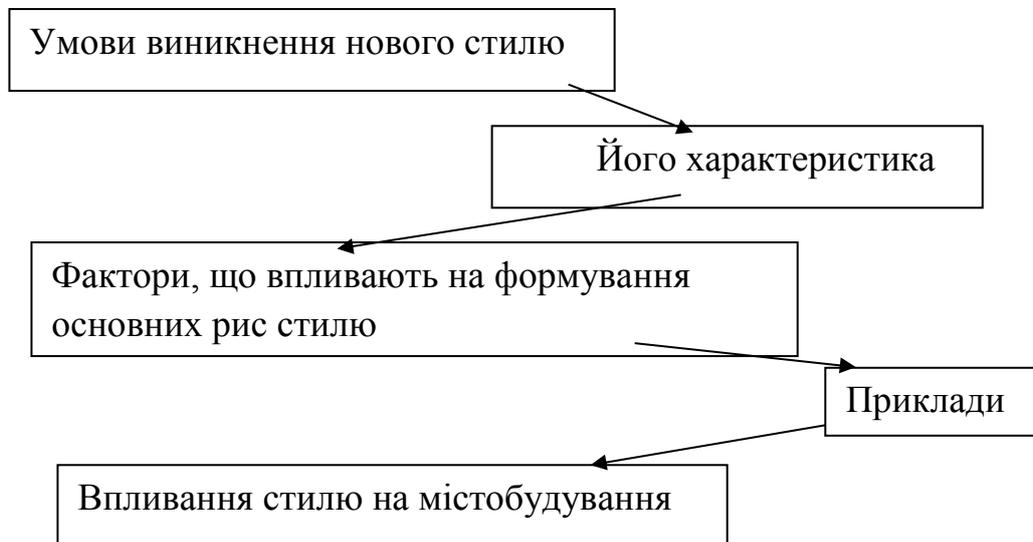
1. Серед різних фаз еkleктизму особливо поширюються віденський неоренесанс та необароко.
2. У середини ХІХ століття в архітектурі втрачається стильова єдність.
3. Еkleктика – напрям в архітектурі, що домінує у Франції та Росії у 1830 – 1890 роках та характеризується використанням різних елементів історичних стилів (готики, бароко, ренесансу та ін.).
4. Виникають найнеможливіші комбінації різноманітних стильових елементів минулого і складається архітектурний напрям, який отримав назву «еклектика» («змішування»).

Завдання 55 Порівняйте отриманий текст зі зразком. Як відбувається зв'язок між реченнями? Що є предметом висловлення в поданому фрагменті?

Із середини ХІХ століття в архітектурі втрачається стильова єдність. Виникають найнеможливіші комбінації різноманітних стильових елементів минулого і складається архітектурний напрям, який отримав назву «еклектика» («змішування»). Еkleктика – напрям в архітектурі, що домінує у Франції та Росії у 1830 – 1890 роках та характеризується використанням різних елементів

історичних стилів (готики, бароко, ренесансу та ін.). Серед різних фаз еkleктизму особливо поширюються віденський неоренесанс та необароко.

Завдання 56 I. Прочитайте абзаци, розташуйте їх у логічній послідовності, що утворює текст.

ЕКЛЕКТИКА

А) Поява еkleктичного архітектурного стилю зумовлена швидкими темпами зростання міст, великими масштабами забудови, появою численних господарських приміщень (складів, магазинів, контор, банків). На формі споруд позначилося впровадження нових будівельних матеріалів і технологій. Загальний вигляд забудови визначали особисті смаки замовників.

Б) Перехід від бароко до класицизму відбився і на плануванні міст. Обов'язково виділяється адміністративний центр з площею, на якій розміщувалися помпезні будівлі урядових установ, квартали були прямокутними, композиції ансамблів, окремих архітектурних комплексів, палацово-паркового ландшафту мали відкритий характер.

В) Унаслідок еkleктичного стилю до української культури на віки ввійшли такі архітектурні споруди: оперний театр в Одесі (архітектор Тома де Томона – віденське необароко), Львівський оперний театр (архітектор З. Горголевський – псевдоренесанс), Володимирський собор в Києві (архітектор Ю. Бернгардт – російсько-візантійський псевдостиль), будівля резиденції митрополита Буковини (архітектор І. Главка – російсько-візантійський псевдостиль) у м. Чернівці – сьогодні будівля Чернівецького університету, костел Успіння Пресвятої Діви Марії у м. Харків (архітектор Б. Михайловський – неоготика), Ужгородська синагога (архітектор Д. Паппа, Ф. Саболча – немавританський стиль).

Г) У середини ХІХ століття в архітектурі втрачається стильова єдність. Виникають найнеможливіші комбінації різноманітних стильових елементів минулого і складається архітектурний напрям, який отримав назву «еклектика»

(«змішування»). Еклектика – напрям в архітектурі, що домінує у Франції та Росії у 1830 – 1890 роках та характеризується використанням різних елементів історичних стилів (готики, бароко, ренесансу та ін.). Серед різних фаз еклектизму особливо поширюються віденський неоренесанс і необароко.

Д) Щодо власне містобудування, то за будівництвом міст наглядали спеціальні комісії й комітети. Громадські споруди будувалися з урахуванням їх призначення — головною метою архітектора стало не створення зовнішньої привабливості, а внутрішній комфорт (висока стеля, вентиляція, освітлення).

II. Порівняйте отриманий текст із зразком.

ЕКЛЕКТИКА

Із середини ХІХ століття в архітектурі втрачається стильова єдність. Виникають найнеможливіші комбінації різноманітних стильових елементів минулого і складається архітектурний напрям, який отримав назву «еклектика» («змішування»). Еклектика – напрям в архітектурі, що домінує у Франції та Росії у 1830 – 1890 роках та характеризується використанням різних елементів історичних стилів (готики, бароко, ренесансу та ін.). Серед різних фаз еклектизму особливо поширюються віденський неоренесанс і необароко.

Поява еклектичного архітектурного стилю замовлена швидкими темпами зростання міст, великими масштабами забудови, появою численних господарських приміщень (складів, магазинів, контор, банків). На формі споруд позначилося впровадження нових будівельних матеріалів і технологій. Загальний вигляд забудови визначали особисті смаки замовників.

Унаслідок еклектичного стилю до української культури на віки ввійшли такі архітектурні споруди: оперний театр в Одесі (архітектор Тома де Томона – віденське необароко), Львівський оперний театр (архітектор З. Горголевський – псевдоренесанс), Володимирський собор в Києві (архітектор Ю. Бернгардт – російсько-візантійський псевдостиль), будівля резиденції митрополита Буковини (архітектор І. Главка – російсько-візантійський псевдостиль) у м. Чернівці – сьогодні будівля Чернівецького університету, костел Успіння Пресвятої Діви Марії у м. Харків (архітектор Б. Михайловський – неоготика), Ужгородська синагога (архітектори Д. Паппа, Ф. Саболча – неомавританський стиль).

Щодо власне містобудування, то за будівництвом міст наглядали спеціальні комісії й комітети. Громадські споруди будувалися з урахуванням їх призначення — головною метою архітектора стало не створення зовнішньої привабливості, а внутрішній комфорт (висока стеля, вентиляція, освітлення).

Перехід від бароко до класицизму відбився і на плануванні міст. Обов'язково виділяється адміністративний центр з площею, на якій розміщувалися помпезні будівлі урядових установ, квартали були прямокутними, композиції ансамблів, окремих архітектурних комплексів, палацово-паркового ландшафту мали відкритий характер.

Завдання 57 Прочитайте текст, що складається з п'яти частин. Дайте йому назву. Виконайте завдання до кожної частини.

ЧАСТИНА І

Класицизм як особливий напрямок у розвитку архітектури виник у Франції ще в середині XVII століття. Класицизм проголосив архітектуру, як і в епоху Відродження, еталоном, а античну архітектуру – зразком для наслідування. Наслідування античності – єдина мета і шлях творчого розвитку архітектора. Сама назва «класицизм» походить від латинського *classicus* – «зразковий». Класицизм протиставляв бароко урівноважені композиції. Класицизм як архітектурний стиль насамперед став провідним стилем Франції.

Саме з кінця XVII століття у Франції починається активне будівництво нових міст, курортів, парків, палаців, які зводилися на місці феодальних замків і міських укріплень. У цьому аспекті французький класицизм логічно розглядати як продовження ідей італійського Відродження. І це, зокрема, виявилось в зведенні так званих «ідеальних міст». Теорії італійського Відродження та ідеї будівництва ідеальних міст знайшли жвавий відгук у Франції. При королі Людовіку XIII було зведено місто Рішельє (1634 р.). На його прикладі можна вивчати прямокутний тип міста з підкресленою віссю симетрії. Композиційною віссю міста була головна вулиця, яка з'єднувала протилежні міські ворота. Уперше після архітектурних планів давньоримських і грецьких міст місто Рішельє дає осьову планувальну композицію, яка досягає у Версалі і у Парижі свого повного архітектурного розвитку. Тому можна говорити, що саме на прикладі архітектурного ансамблю Парижа і Версальського палацу можна вивчати епоху французького класицизму.

Саме у Версалі зароджується так звана «планувальна естетика», на основі якої став надалі розвиватися Париж. Цікаво, що саме місто Версаль стало централізованим ансамблем, побудованим у дусі європейського класицизму, але палац побудовано у формах бароко. Місто Версаль як єдиний ансамбль складається з правильно розпланованого міста, королівського палацу й регулярного парку, які були ніби з'єднані з усією Францією. Саме так Версаль уявляли собі архітектори Л. Ліво і А. Ленотр. Королівський палац став головним композиційним центром.

З боку міста перед палацом розташована величезна площа Армії. Від площі розходяться три промені проспектів, які утворюють основні композиційні осі міста. Саме цей планувальний осьовий прийом, характерний для епохи класицизму, використаний у плануванні деяких центральних частин європейських міст, зокрема і Санкт-Петербурга. З іншого боку Версальського палацу розташований величезний регулярний парк, розпланований за проектом А. Ленотра.

Цікаво, що парк має радіально-віялоподібну композицію алей, і ці радіуси сходяться у формі променів на майдані, який має назву «Зірка короля».

Загальна довжина Версальського парку від палацу до майдану Зірки короля перевищує 3 кілометри. У Європі це другий за площею парк (перший за площею – Павловський парк під Петербургом). Під впливом ідей французького класицизму починається будівництво таких об'єктів, як ансамбль проспекту Єлисейські поля в Парижі, архітектурний ансамбль міста-резиденції Карлсруе в Німеччині, архітектурний ансамбль проспектів і майданів Петербурга. Під впливом французького класицизму, особливо планування Версаля, уперше з'являються круглі майдани.

Завдання 58 Знайдіть інформаційні центри абзаців першої частини тексту. Складіть запитання до кожного абзацу. Запишіть їх.

ЧАСТИНА II

Класицизм як особливий напрямок в архітектурі починає свій активний розвиток лише з кінця XVIII століття. Після Французької революції новий архітектурний стиль прийшов остаточно на зміну пишному феодальному стилю бароко. Майже водночас із класицизмом народжується і стиль романтизм. Однак якщо порівнювати ці напрямки в архітектурі, які розвивалися паралельно, то на стороні класицизму стояв раціональний метод мислення, а романтизм виходив з емоцій і внутрішніх переживань архітектора. Класицизм вивчав античну спадщину, а романтизм звертався до середньовічного мистецтва. Наполеонівська Франція, Німеччина, Італія, Росія стояли ніби в авангарді розвитку архітектури класицизму, Англія, яка ніколи не переривала своїх зв'язків з епохою середніх віків, стояла на чолі архітектурної школи романтизму. До Англії приєднувалися такі європейські країни, як Данія, Швеція, Норвегія, Фінляндія, Голландія. На початку XIX століття архітектурний стиль романтизм став активно проникати і в Німеччину. Треба також зазначити, що в XIX столітті відбувається прискорення процесу розвитку архітектури. Наприклад, якщо епоха готики і романіки охоплює близько п'яти століть, то класицизм за неповне століття завоював Європу і проникнув за океан. Якщо ж говорити про романтизм у його неороманському, неоготичному, неоруському і неовізантійському стилях, то йому знадобилося менше 50 років, щоб стати основним архітектурним стилем в Європі 1860 – 1890 років.

Розвиток класицизму й романтизму збігся в Європі з появою нових конструкцій. Насамперед ми можемо говорити про *чавунні* конструкції. У 1779 років вдалося сконструювати і звести перший *чавунний* міст через річку Северн в Англії. Довжина його невелика – 30,62 метрів. Проте вже в 1793 – 1796 роках був зведений знаменитий міст Сандерленд Брідж завдовжки понад 70 метрів. Цікаво, що саме у Великобританії стали вперше застосовувати чавун для спорудження будинків. Так, у 1801 році був створений проект складської будівлі в Манчестері, а також проекти доків у Лондоні й Ліверпулі. Подальший розвиток залізних конструкцій зв'язаний з Францією, де його використовували як допоміжний будівельний матеріал. У 1833 році архітектор Руо створює в

Парижі проект Оранжереї ботанічного саду, саме цей проект є першою відомою нам архітектурної спорудою, виконаної лише зі скла й заліза.

Видатними архітекторами цього напрямку в архітектурі вважаються французькі архітектори Д. Сервандоні, Ж. Суффле, Ж. Габріель. З робіт Сервандоні найбільш відома паризька церква Сент-Сюльпіс (храм Святого Духа), зведена в 1745 році. Шедевром архітектури класицизму, безперечно, вважається палац Малий Тріанон у Версалі, побудований за проектом архітектора Ж. Габріеля в 1762 – 1768 роках. Саме цей палац, майже квадратний у плані, з гладкими облицьованими мармуром стінами, був прототипом міських особняків знаті й багатой буржуазії.

Завдання 59 Дайте назву другій частині. Спробуйте зрозуміти з контексту значення виділених слів.

ЧАСТИНА III

Одним з видатних архітекторів епохи класицизму у Франції був, звичайно, архітектор Ж. Суффле. Саме за його проектами в 1756 році був побудований Великий театр в Ліоні, а в 1798 році перебудований собор Святої Женеви Паризької і перетворений у Пантеон. В епоху імперії архітектори Ш. Персьє і П. Фонтен брали участь у перебудові Лувра і створили типові проекти будинків для цілих вулиць, тим самим формуючи єдине архітектурно-планувальне рішення. Прикладом може слугувати архітектурний ансамбль вулиці Ріволі в Парижі. На початку XIX століття французький класицизм став фактично наслідувати античним зразкам. Ідея імперської величчч стала домінувати в архітектурі цього періоду. Найбільш яскравими прикладами наслідувального стилю можна вважати арку Перемоги на площі Карусель (1806, арх. Ш. Персьє і П. Фонтен (наслідування арки імператора Септимія Півночі на римському Форумі)), Вандомську колону (1806 р., архіт. Ж. Лепер (наслідування колони Траяна в Римі)), церква Мадлен (1806 – 1842 рр., архіт. Віньйон (наслідує храм Августа в Арле)). У результаті французький класицизм переродився в чистий академізм і втратив здатність реагувати на виникнення нових функціональних завдань і технічних досягнень XIX століття. *Треба зауважити, що основою архітектурної мови в епоху класицизму став ордер, у своїх пропорціях і формах близький до античності.* Також класицизм продемонстрував здатність до організації просторих міських територій. Естетика класицизму сприяла масштабним містобудівним проектам.

Яскравими прикладами містобудівного класицизму є ансамблі міст Гельсінкі (архіт. К. Енгер), Варшави, Единбурга, Петербурга.

З періодом зрілого класицизму пов'язано багато проектів ідеальних будівель, наприклад, проект мавзолею Ньютона (1784 р.) у формі пустотілої кулі архітектора Є. Л. Булле. Його проекти були названі архітектурним максималізмом. У наполеонівській Франції народжується новий стиль – ампір.

Завдання 60 Дайте назву третій частині тексту. Зверніть увагу на виділене речення в першому абзаці. Як ви розумієте цей тезис? Використовуючи додаткову інформацію, підготуйте невелику доповідь за темою «Застосування ордеру в архітектурі класицизму».

ЧАСТИНА IV

Ампір народжується в надрах класицизму. У період імперії Наполеона I склалася так звана меморіальна архітектура, що наслідувала античні зразки. Після падіння Наполеона архітектурний стиль ампір став поширюватися всією Європою, але найбільш яскраві його зразки можна побачити в Росії, Німеччині та Англії. Ці країни-переможниці використовували ампір як архітектурне вираження своїх перемог над наполеонівською Францією. Ми можемо відзначити увагою архітектуру Петербурга: Олександрійський театр (архіт. К. І. Россі), Генеральний штаб і арку Генерального штабу, Казанський собор (архіт. А. Н. Воронихін).

Також можна відзначити увагою німецьких архітекторів, і серед них найбільш яскравого представника стилю ампір архітектора Лео фон Кленце, який побудував повторення афінського Акрополя – комплекс Вальхалла. Можна також відзначити увагою архітектора Клауса Фрідріха Шинкеля і його архітектурні споруди в Берліні (Пергамон музеум, храм Святої Катерини).

Англійські ампір і класицизм називаються в історії палладіанським або регентським стилем. Основоположником англійського класицизму є архітектор І. Джонс, який спроектував Банкетну палату в Лондоні (1621 р.), Будинок королеви (1635 р.).

Але найбільш яскравим представником був архітектор Крістофер Рен, який в епоху правління короля Карла II не тільки проектував кафедральний собор Святого Павла в Лондоні, але і брав участь у проектуванні міських кварталів Лондона після грандіозної пожежі 1663 року. Він же є автором проекту грандіозного Гринвіцького палацу, в якому розташований Гринвіцький шпиталь.

І нарешті, у надрах англійського ампіру й класицизму народжується новий стиль в архітектурі, який називається «національний романтизм». Найбільш яскравим прикладом цього стилю є Віндзорський замок.

Завдання 61 Дайте назву четвертій частині тексту. Складіть називний план. Підготуйте переказ за планом.

ЧАСТИНА V

Прикладами архітектури романтизму можуть також слугувати стіни і башти Старо-Голутвіна та Успенського і Брусенського монастирів у місті Коломиї, неоготичний палац Царицино в Москві, чайний китайський будиночок в Потсдамі під Берліном, Драматичний театр, нова гауптвахта і

Старий музей в Берліні. Однак, на відміну від Англії, приклади національного романтизму на континенті не мають масового характеру. В Англії ж романтизм переростає з кінця 1830-х років у новий напрям, який називається «вікторіанська архітектура». Найбільш яскраво пізній класицизм (романтизм) представлений у країнах Скандинавії, і зокрема у Фінляндії, де яскравим зразком стилю романтизм служить ансамбль старого міста Тампере. Іноді для позначення цього напрямку в архітектурі Скандинавії застосовують термін північний модерн. Найбільш яскравими прикладами можна назвати Центральний вокзал в Гельсінкі (1907 – 1914 рр., арх. Е. Саарінен), Кафедральний собор в Тампере (1912, арх. А. Аалто).

І нарешті, наприкінці XVIII ст. з Європи, зокрема з Франції, епохи короля Людовика XVI (1774 – 1792 рр.), ампір і класицизм, а також національний романтизм проникають за океан. Цьому сприяли й багато видатних американських політичних лідерів. Наприклад, Джордж Вашингтон був знавцем класичної літератури та архітектури європейського класицизму, Томас Джефферсон сам був непоганим архітектором-аматором, Бенджамін Франклін, коли був послом при дворі короля Людовика XVI, залишив цікаві нотатки про розвиток архітектури класицизму у Франції кінця 1770-х – початку 1780 років. У 1793 році архітектором У. Сонтоном був закладений фундамент будівлі національного парламенту США Капітолію. Завершив будівництво Капітолію вже архітектор Б. Латробе – один з яскравих представників американського класицизму. І нарешті, архітектори Р. Міле і Д. Хобан, автори проекту будівлі Білого дому – резиденції американських президентів, створюючи цей проект, відштовхувалися від аналогічних проектів архітектора К. Н. Леду (зокрема, від його проекту ідеального будинку в ідеальному місті Арк-де-Сенан).

Завдання 62 Проаналізуйте, як викладено матеріал у п'ятій частині тексту. Скорочено запишіть основну інформацію, стежте за логікою розповіді (складіть конспект). Підготуйте розповідь про архітектурні стилі столиці вашої країни, додержуйтесь моделі поданого тексту.

Завдання 63 Прочитайте текст «Хай-тек, постмодернізм та інші ...». Дайте відповідь: Чи вважаєте ви назву тексту вдалою? Аргументуйте свою відповідь. Запропонуйте свій варіант назви тексту.

ХАЙ-ТЕК, ПОСТМОДЕРНІЗМ ТА ІНШІ ...

Конструктивізм, що виник у Росії і заборонений у ній, продовжував своє життя в інших країнах – США, Японії, Австралії. Правда, там його називали функціональним стилем. В основі проектування кожної будівлі було розумне планування приміщень залежно від їхнього призначення. Так, наприклад, для житлових будівель і для великих офісів найвдалішою формою виявилися високі прямокутники й циліндри. У хмарочоса Емпайр-стейт-білдінг висотою в сто

два поверхи з'явилися брати-суперники. На початку 1970-их рр. в Нью-Йорку побудований Міжнародний торговий центр, до комплексу якого входили (будівлі були зруйновані в 2001 році) два хмарочоси заввишки 410 метрів кожен. А найвищою будівлею світу сьогодні вважають Сіес Тауер в Чикаго. Його висота – 443 метри. На сто метрів вище за Ейфелеву вежу.

Своє остаточної урочистості конструктивізм досяг після Другої світової війни. І центром цього свята стали США. Їхні міста не постраждали у тій війні, а техніка того часу досягла дуже високого рівня. І, природно, вплинула на будівельне мистецтво. Американська архітектура з її економічністю і доцільністю, звичайно, вплинула на архітектуру Європи, Японії, Латинської Америки й Австралії.

Величезні, що сягають неба, прямокутники, циліндри, призми з металу, бетону і скла стали зростати в Німеччині (наприклад, таким містом висотних споруд став Франкфурт-на-Майні, зруйнований в роки війни), у Франції, де під Парижем зведено з бетону, скла і металу місто офісів, торгових та виставкових центрів – Дефанс, в Мілані хмарочос фірми Піреллі, створений архітекторами Дж. Понтія і П.Л. Нерви. І навіть в консервативному Лондоні збудували кілька подібних «висоток».

На якийсь час функціональний стиль став інтернаціональним. В основі цієї архітектури лежали не естетичні цінності, а досягнення індустріально-технічного прогресу.

У середині 50-х років, народилося поняття «хай-тек» – «високоякісна технологія», архітектори поспішили скористатися її можливостями. Однією з перших будівель в техніці хай-тек став театр в Сідней, створений датським архітектором Й. Уотзоном. Його будівництво закінчили в 1973 році. Цю грандіозну споруду (довжина – 183, висота – 67 м) багато хто сприймає як композицію з грандіозних мушель. Інші стверджують, що це – низка хвиль, що набігають на берег.

Майже водночас із сіднейським театром у США архітектор Еро Саарінен створив величезне сферичне покриття над стадіоном Єльського університету. Ця грандіозна конструкція висить на сталевих тросах – вантах. Вона слугувала зразком для спорудження багатьох громадських будівель і виставкових павільйонів.

У 1977 році у Парижі закінчили спорудження культурного Центру Помпиду (Бобур). Революційність проекту архітекторів Р.Пьяно і Р.Роджерса полягали в тому, що каркас будівлі, усі конструкції, ліфти й трубопроводи виведені назовні й пофарбовані в яскраві кольори. І, напевно, не випадково величезний будинок, де проходять найбільші художні виставки, отримало не саме благозвучне прізвисько «міська машина».

Наприкінці 70-х років молоді архітектори почали голосно протестувати проти безликої «технічної» архітектури, проти сумовитих і одноманітних гігантів, що позбавляли вулиці й майдани міст своєї індивідуальності, свого обличчя. Почався пошук антитехнічних форм. Вони не завжди були вдалі, приймаючи часом зовсім неймовірні форми.

Так, японець Кісьо Курокава запропонував будинок у формі дерева, де всередині стовбура проходили всі комунікації, а квартири, що прилягали до стовбура, нагадували короткі вузлуваті гілки. Було навіть запропоновано звести будинок у формі яйця. Але були й реальні рішення.

Широке застосування кольорового залізобетону, анодованого алюмінію й дзеркального скла дозволило надавати ансамблям нових будівель будь-якої форми. Так, замість суворих бетонних прямокутників з'явилися будівлі, що нагадують чи то гігантського метелика з розкритими крилами, чи то величезні кулі або півсфери в золочених сітках з анодованого алюмінію, чи то щось схоже на мушлі морських мешканців.

Водночас з цими пошуками велика група архітекторів спробувала поєднати хай-тек з елементами класичної архітектури. Цей новий напрям, коли конструктивні елементи ХХ століття поєднуються з традиційними деталями минулих епох, стали називати постмодернізмом. Як зауважив історик мистецтва В.М. Польовий, «постмодернізм звертається до велемовної архітектурної латині, але викладає її на вульгаризованому сленгу». У гігантській арці Дефанса в Парижі розмістилися офіси фірм. Знаменита П'яцца д'Італія в Нью-Орлеані (США), де архітектор Ч. Мур використовував класичні мотиви, нагадує ймовірніше принцип прикраси вітрин сучасних магазинів, коли знамениту античну статую Венери Мілоської перетворюють у манекен для реклами жіночої білизни.

Постмодернізм, або, як його ще деякі називають, «новий історизм», народжує сьогодні чимало справедливих протестів. Усе більше і більше архітекторів починає розмірковувати не про проблему самоствердження, а про розв'язання важливих соціальних завдань: створення мікрорайонів красивих і зручних для життя людини. Будівельники намагаються поєднувати архітектурні ансамблі з навколишнім ландшафтом, досягнувши тим самим особливої виразності своїх творів.

Тривалість життя стилю непередбачувана. Вона залежить від багатьох причин: розвитку техніки, соціальних відносин, економічного становища держав. Пригадаймо: стиль, народжений у Стародавньому Єгипті, проіснував близько двох тисяч років; стиль класичної Греції – близько чотирьох століть; стільки ж приблизно і стиль імператорського Риму; близько трьох століть прожив романський стиль середньовіччя; два з половиною століття існувала готика; стиль, народжений епохою Відродження, – приблизно півтора століття; ті ж півтора століття панувало бароко; класицизм протримався близько ста двадцяти п'яти років; ампір і того менше – три десятиліття; час наслідування всім попереднім стилям, час еkleктики, – близько шести десятиліть; модерн – двадцять років; конструктивізм, він же функціональний стиль (якщо враховувати перші хмарочоси кінця ХІХ століття в США), прожив близько дев'яти десятиліть.

Час визначить тривалість життя постмодернізму. Але вже сьогодні можна зазначити, що різноманітна, багатолика архітектура ХХ століття досить точно відобразила це неспокійне сторіччя з його соціальними катаклізмами й

небаченим розвитком техніки. Нове тисячоліття, звичайно, створить і нову архітектуру. Ми вже знаємо, що тривалість життя стилю визначають багато чинників, але головними все ж залишаються державні встановлення, релігія і сприйняття людиною навколишнього світу. Усе те, що ми тепер називаємо ідеологією. Яким же він буде, наступний стиль, народжений усіма цими умовами? Нам залишається тільки чекати й пильно вдивлятися в нові будівлі. Може бути, в якійсь із них уже присутні риси й елементи майбутньої архітектури.

Завдання 64 Знайдіть в тексті уривки, які можуть бути відповідями на подані запитання. Коротко запишіть їх у зошит.

1. Чому конструктивізм ще називають «функціональним стилем»?
2. Чому функціональний стиль став інтернаціональним?
3. Які будівлі проголосили зародження стилю «хай-тек»?
4. Як зародився напрямок «постмодернізм»?
5. Як характеризує архітектура ХХ століття його історію?
6. Які фактори впливають на тривалість життя стилю?

Завдання 65 Розставте пункти плану відповідно до змісту тексту. Запишіть відновлений план у зошит.

1. Зародження й розвиток стилю «хай-тек».
2. Коротка історія архітектурних стилів.
3. Вияви «постмодернізму» в архітектурі.
4. Розвиток функціонального стилю в Америці і країнах Західної Європи.

Завдання 66 У поданому тексті ставиться питання про те, який архітектурний стиль прийде в новому столітті. Поміркуйте над цією тезою. Зробіть власні прогнози.

КОМПРЕСІЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОГО ТЕКСТУ

Завдання 1 Прочитайте текст «Французький класицизм. Ампір». Спробуйте зрозуміти зміст без словника.

ФРАНЦУЗЬКИЙ КЛАСИЦИЗМ. АМПІР

Прагнення використати античні зразки було реалізовано на початку XIX століття. На той час у Парижі збудували багато великих будівель в стилі класицизму (так званого «ампіру» – стилю імперії) їхню домінанту було посилено містобудівними вирішеннями. Ці будівлі виявилися художніми завершеннями головного паризького діаметра, створювали головні орієнтири в плані й силуеті міста та замикали перспективи вулиць.

До античних зразків найбільше наблизилася церква Мадлен, що будувалася від 1764 року за проектом П. Контена де Іврі й завершена архітектором П. Віньоном (1806-1842 рр.) – у вигляді «грецької» храмової споруди.

Водночас на честь гучних перемог наполеонівської армії 1805 р. – на зразок колони Траяна в Римі – споруджується меморіальна споруда (колонна «Великої армії») на Вандомському майдані (1810 р., архіт. Лепер і Гонуен). Величезний монументальний стовп заввишки 43 метри було споруджено за керівництва В. Денона. Кам'яне тіло колони, облицьоване спіральним бронзовим барельєфом (скульптор П. Бержере), відлитим з 1200 трофейних австралійських гармат. Увінчувала колону статуя Наполеона роботи Д. Шоде, у вигляді тріумфальної скульптури римського цезаря з фігурою крилатої Перемоги в руці. Тріумфальна арка на площі Етуаль (Зірки) збудована у 1806-1836 роках за проектом архітектора Ж. Ф. Шальгрена. На подобу римських тріумфальних арок вона одержала скульптурне оформлення («Марсельєза»), виконане скульптором Ф. Рюдом.

Завдання 2 Укажіть у кожному абзаці тексту «Пізній французький класицизм. Ампір» ключову фразу. Поставте до неї запитання. Запишіть ваші запитання у формі плану.

Завдання 3 Трансформуйте питальний план у номінативний план.

Завдання 4 Порівняйте ваші плани з поданими нижче.

Питальний план	Номінативний план
1. Який стиль починає домінувати в Парижі на початку XIX століття?	1. Стиль <i>ампір</i> на початку XIX століття у Парижі.
2. Які споруди збудовано на той час? 2.1. Що таке церква Мадлен?	2. Споруди того часу. 2.1. Церква Мадлен

<p>2.2. Що таке колона «Великої армії»?</p> <p>2.3. Що таке триумфальна арка на площі Етуаль?</p>	<p>2.2. Колона «Великої армії»</p> <p>2.3. Триумфальна арка на площі Етуаль.</p>
---	--

Завдання 5 Прочитайте статтю Петра Іваненко «Спадок класицизму в Україні». Спробуйте зрозуміти зміст без словника. Складіть номінативний план.

СПАДОК КЛАСИЦИЗМУ В УКРАЇНІ

В архітектурі ХІХ століття на зміну пишноті й розкутості українського бароко прийшов стриманий, академічний стиль класицизм, так званий «міський стиль», характерною рисою якого було значне зменшення церковного будівництва.

Класицизм – етап розвитку мистецтва, зокрема архітектури, що існував на території України впродовж останньої третини ХVІІІ – і до середини ХІХ століть. Назва цього художнього стилю походить від французького слова *classicisme* і перекладається як «зразковий». «Батьківщиною» цього стилю вважають Францію.

Характерні ознаки стилю в архітектурі:

1. Велична простота, відсутність зайвих деталей.
2. Будівлю виконано в кремових, молочних, блідо-жовтих кольорах.
3. Обов'язкова наявність ордерів (колон) білого кольору.
4. Наявність арок, ажурних перил та мармурових скульптур.

За часів класицизму перевага стала надаватися палацам та громадським будівлям. Найвідоміші архітектори доби класицизму в Україні – Петро Ярославський (помічник губернського архітектора м. Харків) та Андрій Меленський (перший головний архітектор м. Київ).

За проектами А. Меленського у стилі класицизм збудовано: Контрактовий будинок (Контрактова площа, м. Київ), церкву Різдва Христового (на Подолі, м. Київ), будинок Назарія Сухоти (Контрактова площа, м. Київ) тощо.

За проектами П. Ярославського у стилі класицизм збудовано: палац Шидловських (сmt. Старий Мерчик, Харківської обл.), палац генерала Сабурова (приміщення лікарні № 15, м. Харків), Введенська церква-дзвіниця (м. Охтирка, Сумська обл.) та інші будівлі.

В Україні до споруд, для яких характерний стиль класицизм, відносять: червона будівля корпусу Київського університету в Києві (архітектор В. Беретті), дзвіниця Успенського собору в Харкові (архітектор Є. Васильєв), приміщення Земельного банку (нині Автотранспортний технікум) та Олександрівського комерційного училища (нині головний корпус Юридичної

академії) у Харкові (архіт. О. Бекетов), Львівську ратушу м. Львів, ансамбль Круглої площі в Полтаві.

Майстерність і талант українського народу виявилися у створенні палацово-паркових ансамблів у стилі класицизму. Їх автори, як правило, невідомі. Народні майстри створили видатні шедеври архітектурного зодчества: палац Розумовського в Батурині в живописній місцевості над Сеймом; парк «Олександрія» на березі Росі в Білій Церкві; знаменита «Софіївка» в Умані в маєтку Потоцького, де руками кріпаків без використання будь-якої техніки були насипані гори, викопані ставки, Палац Тарновських в селищі Качанівка Чернігівської області.

Наприкінці XVIII та на початку XIX століть на землях України з'явилися поодинокі зразки стилю ампір. Ампір (від фр. *empire* – «імперія») – архітектурний стиль, якому властиве звернення до мистецьких традицій імператорського Риму. Характерні особливості стилю в архітектурі: пафос, застосування в оформленні архітектурних споруд військових емблем, зброї часів Стародавнього Риму, лаврових вінців, сфінксів, левів.

Ампір як стиль, короткий за терміном існування і неширокий за обсягом (практично був прийнятим лише в наполеонівській Франції та в Російській імперії), причому у Франції його існування обмежують 1799 — 1815 роками, тобто часом правління Наполеона Бонапарта.

Як стиль, ампір не мав підстав для виникнення та розвитку в Україні, яка тоді була однією з провінцій класичної військової імперії. Ампір був і залишився модою військової еліти Російської імперії, привнесеної штучно з метрополії в колоніальну провінцію, і зник, як мода, утім, поодинокі пам'ятки побудовані в цьому стилі існують і донині: доволі поширеним був тип округлих будов (ротонд) ампірових форм, а добрим прикладом цього є Церква-ротонда на Аскольдовій могилі в Києві (архітектор А. Меленський), пам'ятник на честь повернення Києву магдебурзького права (архітектор А. Меленський), палац Галагана в Сокирницях на Чернігівщині (архіт. П.Іваненко).

Завдання 6 Прочитайте анотацію до статті «Спадок класицизму в Україні».

Петро Іваненко. Спадок класицизму в Україні // Питання містобудування. – 2013. – № 2 – С. 6 – 10.

Стаття присвячена питанню про архітектурні споруди, що залишилися в Україні за часів панування класицизму в Європі.

У статті подано і розглянуто поняття «класицизм» і «ампір» та їх ознаки. Автор статті назвав найвідоміших архітекторів цієї доби, схарактеризував найяскравіші пам'ятки архітектури, що залишилися в Україні в наші часи. Окрему увагу автор приділяє палацово-парковим ансамблям у стилі класицизм, підкреслюючи вагомий внесок українського народу у створенні цих архітектурних шедеврів.

Статтю адресовано широкому колу читачів, зокрема тим, хто вивчає архітектуру та історію мистецтва.

Завдання 7 Подумайте, чим відрізняється план від анотації? Чи є спільні риси? Що зручніше використовувати? За яких умов? Скористайтеся поданою нижче інформацією.

Зміст плану й анотації однаковий, а форма різна. У плані зміст передається окремими пропозиціями, а в анотації зміст передається у формі зв'язного тексту. Послідовність інформації аналогічна. Обсяг інформації в анотації приблизно 3 – 4 речення, близько 60 слів.

Завдання 8 Зробіть висновки про те, що таке анотація і для чого вона потрібна.

Завдання 9 Прочитайте визначення анотації. Запишіть його.

Анотація (від латин. *annotatio* – «зауваження, помітка») – короткий виклад змісту книги, статті. Анотація у формі короткої характеристики тих чи інших авторів, відомостей про тематику їхніх праць, оцінки останніх використовується в бібліографічних словниках, наукових журналах. Обов'язковим елементом анотації є бібліографічний опис у редукованій формі (автор, назва, індекс тощо). Якщо бібліографічний опис ідентифікує документ чи його частину, то анотація ідентифікує зміст документа, вона є не формальною, а змістовою моделлю документального джерела.

Анотація – коротка довідка про письмове джерело інформації, яка характеризує його з таких аспектів:

- 1) автор та джерело;
- 2) тема;
- 3) основний зміст;
- 4) призначення;
- 5) оформлення.

Анотація містить короткий узагальнений перелік основних тем і підтем статті (книги), що передає її заголовок.

Завдання 10 Запишіть граматичні форми й конструкції, які використовують для написання основної частини анотації.

Стаття (робота, книга, монографія тощо)	присвячена питанню, темі, проблемі... є узагальненням (аналізом, описом, оглядом чого?) становить узагальнення (огляд, аналіз, виклад, опис)...
Автор	висвітлює такі проблеми... зупиняється на таких питаннях... порушує питання... здійснює ґрунтовний аналіз (чого?)

	визначає сутність поняття... висвітлює в процесі дослідження такі актуальні питання, як...
У статті	розглядається (узагальнюється...) (що?), йдеться (про що?) дається оцінка (аналіз) (чого?) подана думка (щодо чого?) порушене питання (яке?) розв'язуються (висвітлюються, порушуються, досліджуються, ставляться) проблеми...
Стаття	адресована (призначена) (кому?) може використовуватися (ким?)

Завдання 11 Прочитайте вимоги до оформлення анотації. Скажіть, що таке оцінювальне мовне кліше?

Мова анотації має бути лаконічною, простою та зрозумілою. Також в анотації використовують оцінювальні мовні кліше: розглядається *важлива* проблема, стаття присвячена *актуальній* проблемі, *головна* думка статті, *центральне* місце посідає.

Завдання 12 Знайдіть оцінювальні кліше в анотації до статті «Спадок класицизму в Україні».

Завдання 13 Прочитайте структуру анотації, запишіть її.

1. Паспортна частина	Частина, що містить похідні дані джерела інформації.
2. Основна частина	Частина, що констатує зміст статті, коротко подається зміст джерела інформації.
3. Адресатна частина	Частина, де вказано, кому рекомендується і для кого становить інтерес подана інформація.

Завдання 14 Прочитайте та запишіть структуру паспортної частини анотації.

Паспортна частина анотації книги

1. Прізвище, ім'я автора,
2. Назва книги.
3. Місце видання.
4. Назва видання.
5. Рік видання.
6. Кількість сторінок, рисунків, ілюстрацій, таблиць, графіків, схем.

Паспортна частина анотації статті

1. Прізвище, ім'я автора.
2. Назва статті.
3. Назва журналу.
4. Рік видання.
5. Номер журналу.
6. Сторінки, на яких розташована стаття.

Завдання 15 Знайдіть паспортну частину анотації до статті «Спадок класицизму в Україні».

Завдання 16 Складіть паспортну частину анотації до статей, посібників, що вам запропонував викладач.

Завдання 17 Прочитайте та запишіть структуру основної частини анотації.

Структура основної частини анотації

1. Питання чи проблема, якій присвячена стаття.
2. Перелік основних положень щодо питання чи проблеми статті.
3. Висновки та рекомендації автора.

Завдання 18 Прочитайте таблицю, у якій подано мовні кліше для написання анотацій.

Смислові компоненти тексту	Мовні засоби вираження смислу
Назва і тема статті (книги)	Ця (представлена, подана) стаття (книга)... Стаття (книга) називається (має назву)... Тема статті (книги)... Подану статтю (книгу) присвячено темі...; Статтю (книгу) написано на тему... У статті йдеться про... Автор статті (книги) розповідає про...
Проблематика статті	У статті (книзі) розглянуто...

(книги)	<p>Поставлено питання про те, що...</p> <p>У статті (книзі) автор торкається питань про...</p> <p>Автор висвітлює питання про...</p> <p>Автор зупиняється на таких проблемах...</p> <p>У статті (книзі) викладено (що?)...; представлено наукову позицію...</p> <p>Узагальнено досвід роботи...</p> <p>Подано аналіз (чого?)...</p> <p>Подано оцінку (чого?)...</p> <p>Представлено опис (чого?)...</p> <p>Представлено наукове обґрунтування (чого?).</p>
<p>Композиція статті (книги)</p> <p>Перелік основних положень</p>	<p>Стаття (книга) складається із (починається з)...</p> <p>У статті (книзі) можна виділити вступ, основну частину, висновки.</p> <p>Книга (стаття) складається з... розділів, частин, розділів.</p> <p>У вступній (першій) частині йдеться про... ставиться питання про те, що...; викладається історія питання йдеться про...</p> <p>В основній частині статті (книги) подано опис...; подано аналіз... викладається наукова позиція... подано характеристику (чого?)...</p> <p>В основній частині значне місце відведено (чому?)... багато уваги приділено (чому?)... основну увагу звернено (на що?)...</p> <p>У висновках зроблено підсумки дослідження; узагальнено сказане вище; подано оцінку (чому?)... підкреслено (що?)... статтю завершено (чим?)...</p>
<p>Використання ілюстративного матеріалу до статті (книги)</p>	<p>У статті міститься велика кількість прикладів та ілюстративного матеріалу.</p> <p>Автор наводить факти, цифри, відомості, що ілюструють та підтверджують основні положення статті.</p> <p>Автор спирається на цифри, факти, дані.</p> <p>У статті наведено цитати (звідки?).</p> <p>Автор цитує висловлювання (кого?), слова (чий?), цитує (кого?).</p>
<p>Мета статті (книги)</p> <p>Висновки та рекомендації автора</p>	<p>Мета автора статті (книги) полягає в тому, щоб висвітлити, узагальнити (що?); подати аналіз (чого?).</p> <p>Стаття (книга) має на меті показати, узагальнити...</p>

	Автор підсумовує (рекомендує, доходить висновків) ...
Адресат статті (книги)	Статтю (книгу) адресовано спеціалістам / неспеціалістам; широкому колу читачів; статтю розраховано (на кого?); стаття (книга) цікава для...

Завдання 19 Знайдіть основну та адресатну частину анотації до статті «Спадок класицизму в Україні». Знайдіть мовленнєві кліше, які використано для оформлення основної та адресатної частини анотації.

Завдання 20 Зверніть увагу, чим виражена зв'язність мовлення основної частини анотації. Запишіть подану інформацію.

У другій частині анотації (основній частині) використовують слова і словосполучення, що вказують на:

- 1) логічність думки:
 - А) по-перше, по-друге, по-третє...;
 - Б) на початку статті, наприкінці статті ...;
 - В) спочатку, потім, далі, після цього ...;
- 2) важливість питання: головне місце посідає, ... автор підкреслює...
- 3) аналогічність інформації: також, так і ...

Завдання 21 Прочитайте анотації. Виділіть структурні частини. Зверніть увагу на мовні засоби, що використовуються для оформлення кожної структурної частини.

АНОТАЦІЯ 1

Семен Ничкало. Мистецтво архітектури: виховний потенціал.// Архітектура. Містобудування. – 2017. – № 1. – С.18 – 20.

У статті розкриваються перспективи використання мистецтва архітектури в естетичному вихованні. Показано, що виховний потенціал архітектури зумовлений її характерними властивостями як специфічного виду мистецтва, можливостями впливу на свідомість людини. Особливу увагу автор приділяє актуальності розробки виховних технологій на основі засобів мистецтва архітектури для загальноосвітньої школи. Стаття може викликати інтерес у працівників закладів середньої та вищої освіти.

АНОТАЦІЯ 2

Культура мови на щодень / Я. Я. Дзюбишина-Мельник, Н. С. Дужик, С. Я. Єрмоленко та ін. – К: Довіра, 2000. – 169 с.

У посібнику вміщено практичний матеріал із складних випадків сучасної літературної норми – труднощі вибору слів, утворення граматичних форм, наголошування. Читачі дізнаються про значення й правильне вживання деяких слів, скористаються російсько-українським словничком поширених мовних зворотів.

Рекомендується для широкого читацького загалу.

АНОТАЦІЯ 3

Л. Р. Гнатюк, М. С. Бовкун. Особливості формотворення міського середовища на прикладі історичного центру Києва // Сучасні проблеми архітектури. – 2012. – №1 – С. 39 – 44.

Стаття присвячена дослідженню гармонійного формотворення міського середовища. Дослідження проведено на зразках прибуткових будинків в стилі київського модерну. На основі проведеного аналізу виявлено основні елементи пріоритетного стилю забудови центра Києва та запропоновано їх використання для формування сучасного міського середовища.

Стаття може бути рекомендована будівельникам і архітекторам.

Завдання 22 Прочитайте рекомендації. Для анотування тексту з вашого фаху дотримуйтеся поданих рекомендацій.

Процес анотування можна поділити на три етапи: підготовчий, основний і завершальний.

На підготовчому етапі починайте з аналізу документа, у процесі якого здійсніть загальне ознайомлення з документом, виявіть фрагменти тексту, що відповідають інформаційним елементам анотації. Проаналізуйте документ: передусім ознайомтеся з його титульним аркушем, зверніть увагу на формальні ознаки (автора, назву, підназву, вихідні дані), потім перегляньте видавничу анотацію, зміст, передмову, вступну статтю, післямову, примітки, коментарі, резюме, огляньте текст твору. Пам'ятайте, що тема всього тексту оформлюється в заголовку. Мовні кліше допоможуть вам увести її до тексту анотації (стаття присвячена; у статті розглядається ...). Висловити головну думку вам допоможуть спеціальні кліше: головна думка статті полягає в тому, що; автор доходить висновку

Виділіть ключові фрагменти тексту, тобто слова, словосполучення й цілі речення, що передають основний зміст тексту. Складіть називний план.

Під час основного етапу роботи складіть усну анотацію на основі вашого плану. Зверніть увагу на необхідні змістові елементи, цитати, осмисліть прочитане, з'ясуйте ідейні позиції автора, головні та побічні теми, логічну

структуру твору, його соціальну цінність і значення, типологічні, жанрові та стилеві особливості, цільове й читацьке призначення.

На завершення роботи над анотацією відкоригуйте її.

Пишіть точною, лаконічною мовою, ясно викладайте думки. Максимально використовуйте термінологію.

Завдання 23 Прочитайте поданий текст. Складіть анотацію.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МІСТ УКРАЇНИ

О. П. Колонтаєвський // Вісник академії міського господарства. – 2016. – №2. – С.19 – 22

Основними проблемами розвитку міст нашої країни є недостатня ефективність самого механізму управління розвитком міста, недосконалість бюджетно-фінансової політики, недостатнє використання ресурсного та інвестиційного потенціалу міст, значна зношеність та недостатня забезпеченість міською інженерною інфраструктурою, критичний стан житлово-комунального господарства (ЖКГ), дефіцит пропускної спроможності та незадовільний стан дорожньо-транспортної мережі, недостатній розвиток транспортного комплексу міста та невирішеність низки соціальних проблем.

Неефективність механізму управління розвитком міст України полягає насамперед у відсутності чітко встановлених стратегічних та середньострокових пріоритетів перспективного розвитку міст, а також у неузгодженості дій структурних підрозділів міської влади.

Недосконалість бюджетно-фінансової політики зумовлена низьким рівнем виконання затверджених показників дохідної частини бюджету міст, зокрема внаслідок неефективної системи адміністрування податків і зборів, яка неспроможна забезпечити повноцінне наповнення бюджету й зниження частки тіньової економіки, наявність податкового боргу та заборгованості зі сплати страхових внесків до Пенсійного фонду; а також відсутністю достатніх обсягів фінансових ресурсів, необхідних для розв'язання комплексу наявних проблем, зокрема щодо реалізації проектів з енергозбереження в бюджетній сфері та ЖКГ.

Проблеми використання ресурсного та інвестиційного потенціалу міст негативно позначається на обсягах фінансових ресурсів, необхідних для розв'язання комплексу нагальних проблем забезпечення сталого розвитку міст, ефективного використання площ та територій міста, зайнятих під промисловими об'єктами та малоповерховою забудовою. Існує значна кількість невпорядкованих та деградованих територій та перенасиченість центральної частини міст комерційною нерухомістю при одночасній відсутності достатньої кількості місць прикладання праці в житлових районах. Потребує розробки механізму реалізації інвестиційно привабливих проектів на умовах концесії або державно-приватного партнерства (залучення додаткових надходжень до міського бюджету). Необхідне підвищення ефективності використання майна й

фінансових ресурсів, що належать до комунальної власності територіальної громади міст.

У комунальному господарстві існує високий ступінь монополізації підприємств ЖКГ, відсутній ринок послуг з керування житловим фондом. Незважаючи на спроби вдосконалення системи санітарної очистки міст, на цей час є безліч проблем та недоліків і цієї системи.

В окремих частинах міст присутній дефіцит потужностей електро- та тепломереж внаслідок відсутності резервів джерел електроживлення й теплопостачання. Щорічне зростання частки фізично зношених і морально застарілих основних фондів призводить до значних об'ємів втрат у мережах теплопостачання й опалення. На підприємствах житлово-комунального господарства міст та в бюджетних установах недостатньо впроваджуються нові енергозберігальні технології й устаткування.

Дефіцит пропускної спроможності та незадовільний стан дорожньотранспортної мережі спричиняє постійні затори на дорогах міста через низьку щільність вулично-шляхової мережі. Розвинену кільцеву структуру автомобільних доріг навколо міст мають не всі міста України. Парк рухомого складу громадського транспорту дуже застарілий та не відповідає вимогам безпеки перевезення пасажирів. Існує дефіцит парку тролейбусів та автобусів надвеликої місткості, сучасних трамвайних модулів.

Невідповідність якості покриття доріг нормативам і наявність незавершених робіт на об'єктах транспортної інфраструктури, а також недостатній рівень забезпеченості місцями для паркування автотранспорту затримує розвиток транспортно-комплексу міст.

Серед соціальних проблем розвитку міст слід зазначити дефіцит потужностей та відставання темпів будівництва і реконструкції об'єктів соціальної сфери; недостатні темпи модернізації матеріально-технічної бази об'єктів соціальної сфери, що негативно впливає на ефективність її функціонування та якість надання соціальних послуг. Також потребує вдосконалення сам механізм надання соціальної підтримки та управління рівнем профілактики та первинної медико-санітарної допомоги у структурі медичних послуг.

Аналіз основних показників, тенденцій і проблемних питань соціально-економічного розвитку міст за попередні періоди дозволяє виділити ряд цілей і пріоритетних напрямків діяльності міської державної адміністрації на коротко- та середньострокову перспективу, насамперед спрямованих на відновлення зростання економіки міст і підвищення ефективності системи управління ресурсами міста з метою забезпечення сталого функціонування міського господарства та створення належних умов для життєдіяльності жителів й підвищення рівня їх добробуту.

Завдання 24 Прочитайте текст «Реферат і його характеристики» й знайдіть відповіді на запитання.

1. Що таке реферат?
2. Які його основні характеристики?
3. У чому є відмінність реферату від інших форм роботи з науковим текстом?
4. З яких частин складається реферат?
5. Що міститься у вступі, головній частині та висновку реферату?

РЕФЕРАТ І ЙОГО ХАРАКТЕРИСТИКИ

Реферат – це короткий виклад основної інформації наукового тексту або статті. Зазвичай обсяг реферату становить 30% обсягу реферованого тексту.

Реферат має постійну структуру. Його складовими частинами є **вступ, головна частина і висновок**.

У **вступі** формулюється тема або проблема, яка розглядається в статті. Формулювання теми або проблеми в рефераті може збігатися з назвою статті (якщо назва статті передає розкриває тему).

У **головній частині** реферату коротко передається основний зміст статті. Це означає, що в рефераті на відміну від статті немає розгорнутих доказів, міркувань, прикладів. Інакше кажучи, мета реферату – дати короткий виклад основного змісту (основної інформації) статті. Реферат дає відповідь, про важливу, суттєву інформацію статті.

У **висновку** реферату формулюються висновки або коротко передається інформація, що міститься в останній змістовній частині статті.

Треба навчитися аналізувати інформацію статті з погляду її важливості: основна і додаткова. Зменшення статті під час складання реферату відбувається за рахунок скорочення додаткової інформації.

Текст реферату повинен бути логічно побудований, що виявляється в послідовному русі думки від однієї смислової частини до пов'язаної з нею іншої.

Отже, для складання реферату (письмового або усного) необхідно вміти:

- 1) визначати, на які смислові частини поділяється стаття (скласти план);
- 2) виділяти основну й додаткову інформацію в кожній смисловій частині статті;
- 3) послідовно і зв'язно передати основний зміст статті, використовуючи засоби зв'язку й реферативні кліше для оформлення вступу, головної частини і висновку.

Завдання 25 Прочитайте й запам'ятайте усталені фрази, які використовуються для оформлення вступу, головної частини й завершальної частини реферату (реферативні кліше).

1. Вступ: тема і проблема статті

Стаття присвячена (чому?), проблемі (чого?), питанням ...

(Розглянута) стаття присвячена (чому?), проблемі, питанню...

Тема цієї статті –..

Проблема даної статті –...

У статті автор розглядає (що?), розкриває питання (про що?)

У статті викладається (що?), аналізується (що?), узагальнюється (що?), ставитиметься питання (про що?), висвітлено проблему (чого?)

2. Композиція статті

Стаття складається з ..., поділяється на ...

Головна частина: основний зміст статті (вибір мовних засобів залежить від комунікативного завдання окремих частин статті):

2.1. Визначення і характеристика предметів, явищ, що розглядаємо у статті:

Автор визначає (що?)

дає визначення (чому?)

характеризує (що?)

розкриває (що?)

розглядає (що?)

перераховує (що?)

У статті дається визначення (чого?)

характеризується (що?)

2.2. Перелік основних положень статті:

Автор розглядає (що?)

розкриває (що?)

зупиняється (на чому?)

описує (що?)

доводить (що?)

говорить (про що?)

зазначає, що ...

підкреслює, що ...

говорить про те, що ...

У статті говориться про те, що ...

розкривається (що?)

2.3. Перерахування й характеристика питань, опосередковано розглянутих у статті:

У статті порушується (що?), питання (про що?), проблема (чого?).

2.4. Наведення прикладів, важливих у передаванні основного змісту статті:

Автор ілюструє (що? чим?)

наводить приклад (чого?)

наводить факти, цифри, які доводять (що?)

підтверджує прикладом, що ...

3. Завершальна частина

По закінченні автор робить висновок про те, що ...

доходить висновку, що ...

узагальнює (що?)

По закінченні можна дійти до висновку про те, що ...
можна зробити висновок, що ...

По закінченні зазначається, що ..

Пісумовуючи вищезазначене ...

Завдання 26 Прочитайте статтю «Архітектурні стилі будинків». Дайте відповідь на запитання.

1. Для чого необхідно визначати архітектурний стиль перед початком проектування будинку?
2. Які найвідоміші стилі використовують у сучасному будівництві?
3. Який стиль вважається універсальним?
4. Для якого стилю використовують натуральні матеріали?
5. Що є головною рисою будинків у стилі конструктивізм?
6. Який архітектурний стиль характеризується великою кількістю скляних і металевих елементів?
7. Чим відрізняється стиль ренесанс?
8. Чому бароко не часто використовують у будівництві приватних будинків?
9. Який стиль ґрунтується на плавних лініях, що відбивають натуралістичні мотиви?
10. Як потрібно обирати стиль майбутнього будинку?

АРХІТЕКТУРНІ СТИЛІ БУДИНКІВ

Архітектурний стиль будинку є ансамблем фасадних композицій і прийомів у побудові різних планів будівлі. Створюючи архітектурною стилем особливу увагу слід приділяти матеріалам, що використовуються в будівництві, формам обробки, декоративному оформленню зовнішніх фасадів і інтер'єру внутрішніх приміщень.

Будівництво будинку передбачає не лише зведення самої конструкції, але й надання їй певного вигляду, що свідчить про статус і смаки власника. Гарантією довговічності будови слугує реалізація правильної архітектурної форми й технологічне оснащення будинку. А щоб будинок втілював собою високий естетичний ракурс, від проектувальника знадобляться знання архітектури, композицій, особливостей використовуваних будівельних і обробних матеріалів, наявність бездоганного смаку.

До уваги повинно братися все: побажання власника майбутнього будинку, його фінансові можливості, особливості місцевості, де буде ініційовано будівництво, індивідуальність самої будови щодо вибраного стилю архітектури.

Серед найбільш відомих архітектурних стилів, що використовують сьогодні, можна згадати: ампір, готику, бароко, класицизм, конструктивізм,

модерн, постмодернізм, неокласицизм, ренесанс, еkleктику, неоготику й рококо.

Спробуємо описати основні ознаки найбільш відомих архітектурних стилів будинків.

Класика вважається універсальним архітектурним стилем, оскільки його основним принципом є дотримання суворості у формах і лініях, пропорціональності й урівноваженості у фасадних композиціях.

Класичний стиль в архітектурі приватних будинків послуговується великою популярністю. Це пояснюється численними можливостями в застосуванні різних видів обробки й багатим асортиментом будівельних матеріалів. Так, у забудовників з'являється можливість не лише поживлявати складні архітектурні рельєфи, але й ефектно вписувати будинок у загальну ландшафтну композицію. Головні елементи, що вказують на класичний стиль в архітектурі будинку, – ризаліти, нарядні балюстради й ошатні палацові інтер'єри. Цей стиль властивий графським садибам і палацам, проте сьогодні класичну архітектуру можна розглянути і у приватних будинках і котеджах. Умовою для створення класичної архітектурної композиції постає використання дорогих обробних матеріалів і елементів, що привертають увагу розкішшю й ошатністю.

Альпійський стиль (шале) обирають ті, хто прагне усамітнитися на природі, облаштувати навколо себе добротний і функціональний простір. Будинок в альпійському стилі ототожнює найкращі традиції замиського житла, у якому кожен елемент архітектури й інтер'єру призначений слугувати на благо комфорту своїх господарів.

Як правило, для будівництва будинку в архітектурному стилі шале використовують лише натуральні матеріали: камінь, дерево, кераміку, цеглу. У обробці також переважають натуральні відтінки. Невід'ємними елементами альпійської архітектури й інтер'єру є каміни, необроблені дерев'яні панелі та пофарбовані дошки, селянське начиння й сільська вишивка.

Нині будинки в альпійському стилі шале є еталоном зручності, добротності, комфорту й функціональності. Наявність величезної різноманітності будівельно-обробних матеріалів дозволяє сьогодні істотно знизити матеріальні витрати на зведення «альпійського» будинку й зберегти всі характеристики, необхідні будові в певній кліматичній зоні.

Головною рисою будинків у стилі конструктивізм є мінімалізм в усіх використовуваних деталях і предметах інтер'єру, чіткість архітектурних ліній і максимальна функціональність зовнішнього й внутрішнього простору. Архітектурний конструктивізм не любить додаткових деталей і прикрас. Проте, як не дивно, будинок у такому стилі ідеально вписується в природний ландшафт.

Наслідуючи тенденції мінімалізму й функціональності, будинкам у стилі конструктивізм властиві великі приміщення й нестандартні рішення, що стосуються окремих блоків будівлі. Іноді навіть створюється враження, що конструктивний будинок створений з окремих блоків, поставлених один на

одний і поєднаних між собою одним простором. Проте така задумка архітекторів: щоб все було корисно, але нічого не було зайвим!

Подібний за деякими ознаками до конструктивізму стиль хай-тек. Будинки збудовані у стилі високих технологій, є, як правило, складною конструкцією, де акцент ставиться на скло, метал і функціональну техніку. Також характерними для архітектурного стилю хай-тек є такі властивості: чіткість і лаконічність форм, мінімум меблів, перевага приглушених колірних відтінків, наявність величезної кількості скляних і металевих елементів. Щоб конструкція виглядала доповненою, прилеглий ландшафт слід також облаштувати відповідно – будинок можна оточити ландшафтними елементами, яким властиві ознаки еkleктичності, високих технологій і космічного буття.

Будинки в стилі ренесанс нагадують багато в чому середньовічні замки. Цей стиль можна легко відрізнити від інших. Основними їх ознаками є невеликі дворики й відкриті аркади, а також прості й водночас витончені фасади. Архітектура будинків в стилі ренесанс містить пілястри, колони, напівкруглі арки й півсферичні куполи. Крім того, в інтер'єрі такого будинку обов'язково має бути вишуканий орнамент і дотриманий принцип вільного співвідношення простору й матерії.

Архітектура у стилі бароко відрізняється ошатністю й помпезністю. Через великий кошторис будівництва й обробки такі будинки трапляються доволі рідко. Будинок у стилі бароко нагадує розкішний палац з розфарбованими позолотою фасадами. Відмінними рисами цього архітектурного стилю є симетричність усіх декоративних елементів і наявність яскравих кольорів і масивних деталей : колон і спіралей. Також важливо, щоб інтер'єр був гармонійним – усі складники декору повинні становити одно ціле незалежно від розмірів і забарвлення, а архітектурному стилю будинку повинен відповідати й ландшафт. Так розкішна картина бароко буде повністю закінченою.

Архітектурний стиль модерн зародився на початку ХХ століття, а головною його концепцією є сукупність кращих досягнень минулого і новітніх ідей сьогодення. У архітектурі стиль модерн представлений плавними лініями, у яких відчуваються натуралістичні мотиви. Майже кожний будинок у стилі модерн є витвором мистецтва – ідеальне поєднання динамічності й функціонального планування роблять архітектурну композицію завершеною. Головний акцент ставиться на індивідуальність будинку та його відповідність сучасним вимогам комфорту, тому від архітектора, який вирішив утілити в життя найсміливіші стильові рішення, знадобиться не лише творчий підхід, але і нестандартне мислення, здібність минуле перетворити на актуальне.

Як відображення власної індивідуальності будинок у будь-якому з вищеподаних архітектурних стилів призначений забезпечувати максимальний комфорт своїм власникам. Тому, роблячи вибір на користь одного із стилів, не варто забувати про функціональність – усі предмети інтер'єру повинні вносити свою ноту в підтримку вибраного тону й зберігати впродовж довгого часу первинне враження від архітектурної композиції.

Завдання 27 Запишіть першу частину реферату до статті «Архітектурні стилі будинків». Передайте основний зміст статті у формі реферату. Для цього виконайте завдання, що наведені після кожної смислової частини тексту.

Реферат

Омельченко В.Н. Архітектурні стилі будинків // Будівництво та дизайн. – 2016. – №3. – С. 32 – 34.

1. Вступ

Архітектурний стиль будинку є ансамблем фасадних композицій і прийомів у побудові різних планів будівлі. Також для створення архітектурного стилю особлива увага приділяється матеріалам, що використовуються в будівництві, формам обробки, декоративному оформленню зовнішніх фасадів і інтер'єру внутрішніх приміщень.

Будівництво споруди має передбачає не лише зведення самої конструкції, але й надання їй певної форми, що свідчить про статус і смаки власника. Гарантією довговічності будови слугує реалізація правильної архітектурної форми й технологічне оснащення будинку. А щоб будинок утілював високий естетичний ракурс, від проектувальника знадобиться знання архітектури, композицій, особливостей використовуваних будівельних і обробних матеріалів, наявність бездоганного смаку.

- 1. Прочитайте вступ і сформулюйте тему статті.**
- 2. Використовуйте модель «що присвячено чому? (питанню про ...)»**
- 3. Запишіть вступ реферату.**

2. Головна частина

2.1. Визначення й характеристика предметів, явищ, що розглядаємо в статті

До уваги повинне братися все: побажання власника майбутнього будинку, його фінансові можливості, особливості місцевості, де буде ініційовано будівництво, індивідуальність самої будови щодо вибраного стилю архітектури.

- 1. Сформулюйте основний зміст смислової частини «Умови вибору стилю».**
- 2. Використовуйте такі кліше: *автор розглядає..., автор перераховує...***
- 3. Запишіть цю частину інформації.**

2.2. Перелік основних положень статті

Спробуємо описати основні ознаки найбільш відомих архітектурних стилів будинків.

Класика вважається універсальним архітектурним.....

Альпійський стиль (шале) обирають ті, хто....

Головною рисою будинків у стилі конструктивізм постає...

Наслідуючи тенденції мінімалізму й функціональності, будинкам у стилі конструктивізм властиві....

Будинки, споруджені у стилі високих технологій, є ...

Будинки в стилі ренесанс нагадують ...

Архітектура в стилі бароко відрізняється ...

Архітектурний стиль модерн зародився ...

1. **Сформулюйте основний зміст смислової частини «Перелік основних стилів архітектури в сучасному будівництві».**
2. **Використовуйте кліше: *автор розглядає ..., зупиняється...***
3. **Запишіть цю інформацію.**

3. Завершальна частина

Як відображення власної індивідуальності, будинок у будь-якому з вищеподаних архітектурних стилів призначений забезпечувати максимальний комфорт своїм власникам. Тому, роблячи вибір на користь одного із стилів, не варто забувати про функціональність – усі предмети інтер'єру повинні вносити свою ноту в підтримку вибраного тону й зберігати впродовж довгого часу первинне враження від архітектурної композиції.

1. **Сформулюйте основний зміст частини «Стиль і функціональність».**
2. **Використовуйте такі кліше: *на закінчення відзначається, що ...***
3. **Запишіть подану інформацію.**

Завдання 28 Порівняйте написаний вами реферат з контрольним. Зверніть увагу на зовнішнє оформлення (заголовок, початок кожного абзацу), реферативні кліше (їх кількість), засоби зв'язку між реченнями в кожній частині реферату, трансформації під час передачі основного змісту статті «Архітектурні стилі будинків».

Реферат

Омельченко В.Н. Архітектурні стилі будинків // Будівництво та дизайн. – 2016. – №3. – С. 32–34.

Подана стаття присвячена проблемі використання архітектурних стилів у сучасному будівництві.

Автор визначає умови, які впливають на вибір архітектурного стилю майбутнього будинку, зупиняється на основних ознаках найбільш відомих стилів у будівництві. У статті розглядаються головні риси класичного, альпійського стилю, подаються характеристики конструктивізму, мінімалізму, хай-теку, ренесансу, бароко та модерну.

На закінчення відзначається, що не варто забувати про функціональність, адже будинок у будь-якому стилі має забезпечувати максимальний комфорт власникам.

Завдання 29 Прочитайте статтю. Напишіть реферат.

М. О. Дідіченко Сучасні тенденції розвитку просторово-часової композиції історичних міст // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. – 2016. -№5. – С.13–18

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОСТОРОВО-ЧАСОВОЇ КОМПОЗИЦІЇ ІСТОРИЧНИХ МІСТ

На кожному етапі розвитку міське розпланування зазнає різних за масштабом та глибиною змін залежно від розв'язання сучасних актуальних проблем та завдань. Оскільки історія міст зазвичай охоплює не одне покоління та історичну епоху, часто постає питання вибору шляхів розвитку міського розпланування, адже динаміка зміни потреб і технологічних можливостей суспільства сприяє різкому зростанню темпів розвитку міського середовища. Різні типи історичних міст, як правило, характеризуються специфічними рисами розвитку композиції у просторі та часі, що визначаються своєрідністю первинного розпланування, а також різноманітністю архітектурних містобудівних традицій історичного розвитку, що визначають характер видозмін.

У контексті роботи під тенденціями розуміються стійкі співвідношення між традиціями, нововведеннями і трансформаціями, що спрямовують розвиток у потрібному напрямку. Історичне місто визначається як таке, що частково або повністю зберігає історичні традиції та просторові ареали, характерні для кількох періодів розвитку або є типовими для певних соціально-культурних обставин. При цьому розвиток просторово-часової композиції розглядається як цілісний архітектурно-планувальний комплекс і ансамбль, що поступово видозмінюються й трансформується під впливом різноманітних чинників у просторі й часі.

Вивчення теоретичних робіт надало підґрунтя для виявлення сучасних тенденцій розвитку просторово-часової композиції історичних міст шляхом застосування аналітичного методу у вивченні розвитку розпланування європейських та українських історичних міст із подальшим групуванням їх за характерними видозмінами й трансформаціями. Таким чином сьогодні можна виділити кілька принципових векторів розвитку просторово-часової композиції міського середовища. Найбільш поширеною є тенденція взаємопроникнення, що визначається як розвиток просторово-часової композиції шляхом зберігання та взаємного узгодження різночасових планувальних структур. Цей напрямок відрізняється наявністю умовних унікальних осей та точок зрощення композиції, що визначають виняткові умови їх узгодження та поєднання. У межах цієї тенденції відкривається характерна можливість розвитку композиції в кількох напрямках, як «від центру» так і «до центру» з поступовим взаємним перетином композиційних осей та форм.

Ця тенденція яскраво проявляється в результатах аналітичного дослідження різночасових карт міста Харкова. Уразі їхнього суміщення можна простежити процес поступового зрощення планувальних структур різного періоду. Центральне ядро міста, що наприкінці XVIII століття було впорядковане за планом, розробленим у Санкт-Петербурзі з радіальною схемою розпланування, на початку XX століття під впливом прогресивних на той час ідей конструктивістів почало розвиток з іншого боку з утворенням додаткових кільцевих магістралей та комплексу нового центру з акцентом на майдані Свободи. Гармонійність взаємного проникнення двох різнохарактерних структур забезпечували збереження ритміки простору та динаміки сприйняття силуету міста. Як видно з останньої схеми, на сьогодні відбулось приєднання інших планувальних структур міста та об'єднання всієї центральної частини в цілісне композиційне ядро шляхом ущільнення планувальних та об'ємно-просторових взаємозв'язків різних епох.

Якщо розглядати європейський досвід, то тенденція взаємопроникнення яскраво представлена в розплануванні Лондона. За рахунок особливостей управління це місто розвивалося як комплекс ансамблів різного функціонального призначення й відрізнялося неоднорідністю планувальних рішень і хаотичністю загального розвитку. Тому вже на початковому етапі міське розпланування утворювалось шляхом зрощення різних планувальних структур. Далі відбувається значний розвиток передмість та їхнє подальше приєднання до центрального ядра поступовим зрощенням.

Тож, аналіз теоретичних напрацювань та аналітичне дослідження розвитку обраних для аналізу історичних міст України та Європи, серед яких найбільш яскравими є Харків та Лондон, дає змогу виділити тенденцію взаємопроникнення як найбільш розповсюджену та характерну, оскільки для різноманітних періодів міського розвитку властиве утворення нових, актуальних на момент упровадження, розпланувальних композицій, що в подальшому, через розширення зон їхнього впливу, приєднуються одна до іншої та створюють єдиний цілісний комплекс із різнохарактерних елементів і форм міського середовища. Аналітичний аналіз засвідчив неможливість існування єдиного правильного напрямку розвитку просторово-часової композиції історичних міст. На різноманітних етапах певні елементи середовища можуть взаємодіяти за різними принципами, а окремі розпланувальні системи в один історичний період можуть поєднуватись на основі різних закономірностей. Аналіз розпланувальних систем десяти міст підтвердив той факт, що виділення певних тенденцій є відносно умовним. Водночас слід брати до уваги узагальнені характеристики процесів розвитку просторово-часової композиції міського середовища, елементів розпланувальної структури в певному проміжку часу, що забезпечить більш глибоке розуміння процесів перетворень архітектурно-містобудівної композиції.

ОСНОВИ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО ПИСЕМНОГО СПІЛКУВАННЯ

ЗАЯВА

Заява – це письмовий документ у формі прохання, оформлений за відповідним зразком.

Заяву пишуть на ім'я офіційної особи або до установи чи організації з метою реалізації прав або захисту інтересів.

Заяву пишуть **власноруч** в одному примірнику.

Заяви бувають **зовнішні** і **внутрішні**.

ОБОВ'ЯЗКОВІ РЕКВІЗИТИ ЗАЯВИ

Назва реквізиту	Коротка характеристика	Приклад
1. Адресат	Відомості про адресата подають праворуч, указуючи назву організації або посадовця, кому адресовано заяву, у давальному відмінку.	<i>Ректору Харківського національного університету будівництва та архітектури Шкодовському Ю.М.</i>
2. Адресант	Відомості про заявника розміщують під реквізитом <i>адресат</i> : у зовнішній заяві – прізвище, ім'я, по батькові у родовому відмінку, домашня адреса, контактний телефон; у внутрішній заяві – посада, прізвище, ім'я, по батькові у родовому відмінку (без прийменника <i>від</i>).	<i>Іванова Петра Вікторовича, який проживає за адресою: м. Харків, вул. Сумська, буд. 4, кв. 33, телефон: 742-45-90.</i> <i>доцента кафедри архітектури Іванова Петра Вікторовича.</i>
3. Назва документа	Назву виду документа пишуть з великої літери посередині рядка, крапку не ставлять.	<i>Заява</i>
4. Текст заяви	Текст розпочинають з абзацу, дотримуючись у викладі такої структури: прохання (<i>прошу надати, прошу захувати, прошу</i>	<i>Прошу перевести мене на заочну форму навчання у зв'язку із сімейними обставинами</i>

	<i>перевести, прошу звільнити тощо) і обґрунтування прохання (у зв'язку з, оскільки, за, для, через тощо).</i>	
5. Додаток до заяви (за необхідності)	А) після тексту заяви з великої літери пишуть <i>До заяви додаю</i> і подають повні назви документів у формі знахідного відмінка; Б) після тексту пишуть <i>До заяви додаються такі документи</i> або <i>Додаток</i> і вказують назви документів у формі називного відмінка.	<i>До заяви додаю:</i> 1. <i>Копію диплома про вищу освіту.</i> 2. <i>Трудову книжку.</i> <i>Додаток:</i> 1. <i>Копія диплома про вищу освіту.</i> 2. <i>Трудова книжка.</i>
6. Дата	Дату оформлюють цифровим або словесно-цифровим способом ліворуч без абзацного відступу.	<i>13.01.2018</i> <i>13 січня 2018 р.</i>
7. Підпис	Підпис заявника без розшифрування – праворуч.	

**Зразок
внутрішньої заяви**

Декану факультету архітектури та
будівництва
Харківського національного
університету
Шевченку А.П.
студента групи А41
Шадраці Аміна

Заява

Прошу дозволити мені користуватися дисертаційним фондом бібліотеки для написання магістерської роботи.

18.03.2018

Власноручний підпис

Завдання 1 Запишіть прізвища, імена та по батькові у формі давального відмінка.

Шкодовський Юрій Федорович, Сподобна Інна Іванівна, Світлий Олег Миколайович, Очеретна Олена Петрівна, Вишняк Василь Павлович, Довбиш Микола Володимирович, Шеховець Олексій Вікторович, Федів Анатолій

Іванович, Сніжко Олег Ілліч, Ріжко Олена Федорівна, Шевченко Олександр Григорович, Засуха Кирило Федоровича, Дейнека Яніна Вадимівна, Чечуга Марина Георгіївна, Кривошия Оксана Василівна.

Завдання 2 Зредагуйте тексти заяв. Запишіть правильні варіанти.

1. Прошу допустити мене до здачі зимової сесії без заліку з геодезії. Залік не здано вчасно по поважній причині.
2. Я, Аннаєв Мурат, дуже прошу Вашого дозволу прийняти мене на навчання за спеціальністю архітектура та містобудування.
3. Дуже прошу Вас надати мені матеріальну допомогу у розмірі двох тисяч гривнів на 6 місяців.
4. Прошу відпустити мене у відпустку на 5 днів, тому мені дуже потрібно.
5. Прошу призначити мені академвідпустку на 1 рік для санаторного лікування.

Завдання 3 Прочитайте тексти. Знайдіть помилки в оформленні заяв. Запишіть виправлений варіант.

ТЕКСТ 1

Ректору архітектурного факультету
Харківського національного
університету
Михалов А.П.
студента групи А21
Мамедов Бедир

заява

Прошу надати мені матеріальну допомогу, тому що сімейні обставини.

вісімнадцяте.03.2018

Підпис

ТЕКСТ 2

Декану будівельного факультету
харківського національного ун-ту
Шевченко О.П.
Студента групи А11
Ассала Анаса

Заява.

прошу надати мені відпустку, тому що мені потрібно.

19.січня.2018

Підпис (Ассал Анас)

Завдання 4 Напишіть заяву на ім'я декана вашого факультету:

- 1) на індивідуальний графік навчання;

- 2) на видачу дубліката залікової книжки;
- 3) на переведення на іншу форму навчання;
- 4) на зміну прізвища.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Пояснювальна записка – 1) це документ особистого характеру, у якому пояснюються певні дії або вчинки особи; 2) вступна частина основного документа (програми, звіту), у якому обґрунтовується мета його створення, структура, зміст, призначення, актуальність і новизна.

Пояснювальну записку пишуть зазвичай на вимогу керівників.

Пояснювальну записку, що не виходить за межі установи, оформлюють на стандартному аркуші, що виходить за межі установи – на бланку й реєструють.

Назва реквізиту	Коротка характеристика	Приклад
1. Адресат	Відомості про адресата подають праворуч, указуючи назву організації або посадовця, кому адресовано заяву, у давальному відмінку.	<i>Ректору Харківського національного університету будівництва та архітектури Шкодовському Ю.М.</i>
2. Адресант	Відомості про адресанта розміщують під реквізитом <i>адресат</i> : посада, прізвище, ім'я, по батькові у родовому відмінку (без прийменника <i>від</i>).	<i>доцента кафедри архітектури Іванова Петра Вікторовича.</i>
3. Назва документа	Назву виду документа пишуть з великої літери посередині рядка, крапку не ставлять.	<i>Пояснювальна записка</i>
4. Текст пояснювальної записки	Текст розпочинають з абзацу, дотримуючись логічності й лаконічності, з обґрунтуванням (поясненням) своїх дій і вчинків.	<i>Я запізнився на практичне заняття через проблеми з міським транспортом.</i>
5. Дата	Дату оформлюють цифровим або словесно-цифровим способом ліворуч без абзацного відступу.	<i>13.01.2018 13 січня 2018 р.</i>
6. Підпис	Підпис заявника без розшифрування – праворуч.	

ЗРАЗОК ПОЯСНЮВАЛЬНОЇ ЗАПИСКИ (У МЕЖАХ УСТАНОВИ)

Декану факультету архітектури та
будівництва
Харківського національного
університету
Шевченку А.П.
студента групи А41
Шадраці Аміна

Пояснювальна записка

Я не з'явився на практичне заняття 24 лютого 2019 року через хворобу. Виконані завдання відправлені викладачу електронною поштою 25 лютого 2019 року.

26.02.2019

Власноручний підпис

Завдання 5 Проаналізуйте фрагменти пояснювальних записок. Виправте помилки.

1. Я, студент Секрі Мохаммед, не зміг вчасно приступити до занять 1 березня 2019 року.
2. Займаючи посаду старости, я зіткнувся з проблемою катастрофічної нестачі аудиторії для проведення практичних занять.
3. Вважаю необхідним прийняти щодо Бугдая Хусейна сурові міри дисциплінарної відповідальності.
4. У відповідності з Вашим дорученням мною перевірено стан підготовки вузів до нового 2019 – 2020 учбового року.

Завдання 6 Знайдіть помилки в оформленні пояснювальної записки. Зредагуйте текст, обґрунтуйте виправлені помилки.

ТЕКСТ 1

Декану архітектури факультету
харківського національного
університета
Білоноженко Л.П.
студента групи А23
Амзія Яссіна

пояснювальна записка

Я не прийшов на практичне заняття 12 вересня 2019 року оскільки я не зміг.

21.04.2019

Власноручний підпис

ТЕКСТ 2

декану архітектурного факультету
Харківського нац. університету
Шевченку Людмилі Василівні
студента групи А41
Шадраці А.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.

Я неякісно виконував обов'язки старости, у зв'язку з навчанням.

Перше березня.2019

Власноручний підпис

АВТОБІОГРАФІЯ

Автобіографія – це документ доволі вільної форми, тобто з незначним рівнем стандартизації, у якому особа повідомляє основні факти своєї біографії, є обов'язковим складником особової справи працівника.

Назва реквізиту	Коротка характеристика	Приклад
Назва виду документа	Назву виду документа пишуть з великої літери посередині рядка, крапку не ставлять.	<i>Автобіографія</i>

Текст	Прізвище, ім'я, по батькові (якщо є), дата і місце народження	<i>Я, Ель Ямалі Аміна, народилася 17 листопада 1990 року в місті Рабат (Марокко).</i>
	Відомості про освіту (повне найменування всіх навчальних закладів, у яких довелося навчатися, назви здобутих спеціальностей, як зазначено в дипломі)	<i>1996 року пішла до першого класу школи №3, яку закінчила в 2008 року. 2010 року вступила до Харківського національного університету, який закінчила 2015 року. Здобула спеціальність «Архітектура та містобудування».</i>
	Відомості про трудову діяльність (стисло, у хронологічній послідовності назви місць роботи і посади)	<i>З 2015 року працюю в організації «Спиральні архітектурно-орієнтовані розробки» на посаді головного менеджера.</i>
	Відомості про громадську роботу	<i>2013 року стала членом Європейської волонтерської служби, яка допомагає молоді попрацювати за кордоном на волонтерських засадах.</i>
	Стислі відомості про склад сім'ї: прізвище, ім'я, по батькові (якщо є), рік народження, посада, місце роботи (навчання). Неодружені вказують відомості про батьків, сестер, братів, які не мають своєї сім'ї, одружені повідомляють про членів власної родини – чоловік / дружина, діти.	<i>Батько – Мускатам Хамза, 1968 р.н., фармацевт. Мати – Іванова Лариса Вікторівна, 1970 р.н., домогосподарка. Брат – Мускатам Яссін, учень ЗОШ№12.</i>
Дата	Дату оформлюють цифровим або словесно-цифровим способом ліворуч без абзацного відступу.	17 серпня 2017 року або 07.09.2010
Підпис	Підпис заявника без розшифрування – праворуч.	

Залежно від особливостей фаху, умов написання автобіографії подають й інші відомості, наприклад, науковці зазвичай указують час здобуття вченого звання, наукового ступеня, кількість наукових праць, розробок тощо.

!	Під час викладу інформації у хронологічній послідовності бажано надавати перевагу числівниково-іменниковим конструкціям без прийменника, наприклад, <i>2010 року</i> , а не <i>в 2010 році</i> .
---	--

Кожне нове повідомлення варто писати з абзацу, дотримуючись таких вимог, як вичерпність відомостей, лаконізм викладу.

!	В автобіографії текст викладають від першої особи, проте в тексті на особу автора вказують особові закінчення дієслів-присудків <i>вступив, закінчила, здобула, звільнився</i> , а займенник я не вживають.
---	--

ЗРАЗОК АВТОБІОГРАФІЇ

Я, Харіб Ісмаїл, народився 21 грудня 1991 року в м. Касабланка (Марокко).

1996 року пішов до першого класу школи № 7 м. Касабланка, яку закінчив 2008 року з відзнакою.

2009 року вступив до Харківського національного університету на спеціальність «Архітектура та містобудування», де навчаюсь і зараз.

З вересня 2009 року очолюю студентську раду університету.

Склад сім'ї:

Батько – Харіб Зінеб, 1961 року народження, професор архітектори Університету Хасана II.

Мати – Харіб Хорія, 1965 року народження, фармацевт.

Сестра – Харіб Айя, 1993 року народження, студентка Інституту культури Національного університету.

27.04.2013

Власноручний підпис

Завдання 7 Зредагуйте сталі вислови, уживані в тексті автобіографії.

1. Поступити в інститут, зайняти перше місце в олімпіаді, одержати спеціальність архітектурну, вступити на курси по інформатиці, навчатися на будівельному факультеті на спеціальності, моя сім'я складається з чотирьох чоловіків я, мати, батько, брат, я займаюся архітектурою.

2. В 2008 році я вступив у Харківський Національний Університет будівництва та архітектури, де навчаюся до теперішнього часу.

3. В 2009 році поступив до Харківського національного університету Будівництва і архітектури на економічний факультет, зараз являюся студентом 1 курсу.

4. На протязі 2004 – 2009 вчився на архітектора в університеті, який закінчив з гарними показниками.

Завдання 8 Знайдіть помилки в оформленні автобіографії. Зредагуйте текст, обґрунтуйте виправлені помилки.

ТЕКСТ 1

Мене звати Харісс Ріад. Я народився 17 березня 1992 року в марокканському м. Касабланка.

У 1996 році пішов в перший клас школи № 7 м. Касабланка, яку залишив 2008 року з відзнакою.

У 2009 році вступив до Харківського Національного ун-ту за спеціальністю архітектура та містобудування, де навчаюсь і нині.

З вересня 2009 року очолюю студентську раду університету.

Склад сім'ї. Батько – Зінеб, 1961 року народження, професор архітектори Університету Хасана II. Мати – Хорія, 1965 року народження, фармацевт. Сестра – Айя, 1993 року народження, студентка Інституту Культури Національного Університету.

27 квітня (04) 2013

Власноручний підпис

ТЕКСТ 2

Моє ім'я Латіф Хамза. Я народилась 11 січня 1992 року в м. Касабланка.

1996 року я пішов в перший клас школи № 7 м. Касабланка, яку закінчив 2008 року. У 2009 році вступив у Харківський Національний університет на спеціальність «архітектура та містобудування», де я навчаюсь і зараз.

Склад людей:

батько – Зінеб, 1961, фармацевт.

мати – Хорія, 1966, домогосподарка.

брат – Айя, 1994 року народження.

Двадцять сьоме квітня 2013

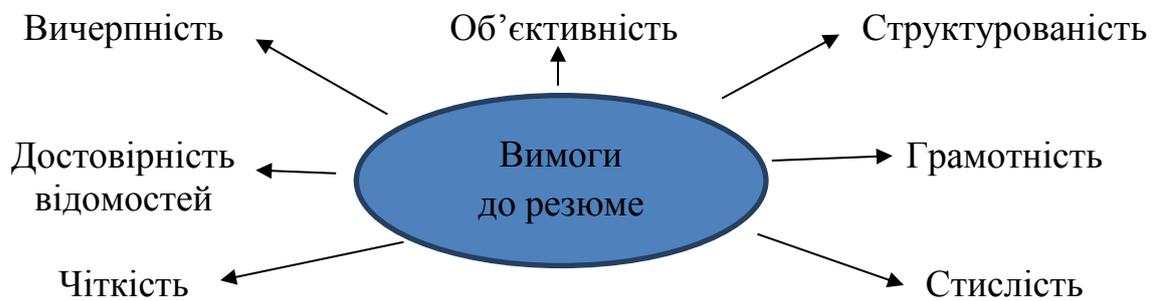
Власноручний підпис

Завдання 9 Напишіть автобіографію. Назвіть обов'язкові її структурні частини.

РЕЗЮМЕ

Резюме – офіційний документ, у якому стисло подано основні відомості про освіту, трудову діяльність, професійний досвід і досягнення тощо.

На відміну від автобіографії, резюме зорієнтоване не на всебічний опис особи, а передусім на переконання роботодавця в наявності у претендента умінь, необхідних для виконання певної роботи відповідної освіти, організаційних навичок, досвіду тощо. Форма і зміст резюме свідчить про конкурентоспроможність претендента.

У резюме зазвичай подають такі **відомості**:

- 1) мета,
- 2) освіта,
- 3) досвід роботи,
- 4) професійні навички,
- 5) досягнення,
- 6) особисті відомості,
- 7) рекомендації.

На конкретну вакансію бажано складати окреме резюме.

! У резюме важливо вказати те, що претендент може запропонувати, яку користь від вас матиме організація.

Структура резюме

Назва реквізиту	Коротка характеристика	Приклад
Назва документа	Назву виду документа пишуть з великої літери посередині рядка, крапку не ставлять.	<i>РЕЗЮМЕ</i>
Текст резюме	Текст має містити таку	

	інформацію: а) контакти; б) прізвище, ім'я; в) мета написання документа; г) досвід роботи; г) освіта; д) професійні уміння і навички; е) особисті відомості; е) додаткова інформація.***	
Дата	Дату оформлюють цифровим або словесно-цифровим способом ліворуч без абзацного відступу.	13.01.2018 р. 13 січня 2018 р.

*** Текст документа містить таку інформацію:

а) **контакти** (домашня, електронна адреси, телефон (робочий, домашній));

б) **прізвище, ім'я** (у називному відмінку) виділяють жирним шрифтом; краще писати спочатку ім'я, а потім – прізвище; по батькові вказують, якщо претендент професор або академік;

в) **мета написання документа** (заміщення вакантної посади, участь у конкурсі, проекті);

г) **досвід роботи** подають у зворотному порядку: від останнього місця роботи до попереднього, зазначаючи період роботи, назву установи, сферу її діяльності, посаду, посадові обов'язки, досягнення; відомості про тимчасову роботу, роботу за сумісництвом, якщо вони відповідають посаді, на яку претендує особа; якщо досвід роботи відсутній, акцентують увагу на освіті й навичках;

г) **освіта**: повна назва навчального закладу, спеціальність, рік вступу і рік закінчення; факультативні тренінги, курси, семінари, які стосуються очікуваної посади;

д) **професійні уміння й навички** (опис кожної навички має бути підкріплений відповідним фактом: зазначають швидкість друкування, категорію посвідчення водія, комп'ютерні навички, володіння іноземною мовою) тощо;

е) **особисті відомості** (рік народження, сімейний стан, особисті якості);

е) **додаткова інформація** (відомості про громадську діяльність, членство у професійних об'єднаннях, зазначення можливості відрядження, ненормованого робочого дня).

Резюме можна надсилати до установи (паперовий чи електронний варіант) або розмішувати в Інтернеті на спеціальних мережевих сайтах. Рукописний варіант неприпустимий.

ЗРАЗОК РЕЗЮМЕ

Олена Ходоренко

тел. 0500001122

e-mail: Olenakhodorenko@ukr.net

Мета: заміщення вакантної посади архітектора інженерно-будівельної компанії Derffer.

Досвід роботи: більше 3 років досвіду роботи архітектором у компанії «Ватценроде».

Освіта: 2010–2015 – Харківський національний університет будівництва та архітектури. Спеціальність: «Архітектура та містобудування».

Професійні вміння й навички: Вільно володію англійською, французькою, російською мовами. Посвідчення водія категорії «В».

Особисті відомості: 1991 року народження, заміжня. Особисті якості: відповідальна, пунктуальна, ініціативна.

Додаткова інформація: є членом благодійного фонду «Інтеграція». Маю можливість від'їжджати в довгострокові відрядження.

Завдання 10 Прочитайте речення, які можуть бути використані під час формулювання мети резюме. Знайдіть помилки й виправте їх.

1. Розвинути нову ділянку компанії по будівництву модерних споруд.
2. Заснувати дистриб'юторську мережу компанії по виробництву й продажу меблів.
3. Отримати посаду архітектора в крупній будівельній компанії.
4. Особливо зацікавлений в підготовці презентацій й аналізі технічної інформації та матеріалів по технічному устаткуванню.
5. Отримати посаду асистента архітектора по зв'язках з громадськістю, включаючи підготовку прес-релізів, фотографій.
6. Хочу отримати перспективну посаду в міжнародній, швидко зростаючій компанії.
7. Хочу отримати посаду, яка допоможе мені реалізувати мої творчі і інтелектуальні здібності.

Завдання 11 Знайдіть помилки в оформленні резюме. Зредагуйте тексти, обгрунтуйте виправлені помилки.

ТЕКСТ 1

Олег Василенко

тел. 0500001122

e-mail: -

Мета: участь у проекті Мініготелі «Під ключ».

Досвід роботи: немає

Освіта: 2010-2015 – Харківський національний університет будівництва та архітектури.

Професійні уміння й навички: спілкуюся на кількох мовах.

Особисті відомості: 1994 року народження, незаміжня, дітей не маю.

Додаткова інформація:

Не маю можливості від'їзжати у відрядження.

ТЕКСТ 2

Ахмед Мубарек

e-mail: kharkovahmed@ukr.net

Мета: заміщення вакантної посади архітектора інженерно-будівельної компанії Derffer. **Досвід роботи:** більше 3 років досвіду роботи архітектором у компанії «Ватценроде». **Освіта:** 2010-2015 – Харківський національний університет будівництва та архітектури. **Спеціальність:** «Архітектура та містобудування». **Професійні уміння й навички:** Вільно володію англійською та трохи українською мовами. **Особисті відомості:** 1996 року народження. Товариський й доброзичливий.

Завдання 12 Прочитайте найпопулярніші особисті якості, які часто зазнають у резюме. Визначте, які з них характерні для вас.

Відповідальність	
Комунікативність	
Стресостійкість	
Цілеспрямованість	
Старанність	
Здатність швидко навчатися	
Пунктуальність	
Працездатність	
Організованість	
Акуратність	
Уважність	
Уміння працювати в команді	

Ініціативність	
Самостійність	
Енергійність	
Самоорганізації	
Доброчливість	
Креативність	
Товариськість	
Активна життєва позиція	

Завдання 13 Укладіть резюме від свого імені. Визначте посаду, на яку ви могли б претендувати з огляду на ваш освітньо-кваліфікаційний рівень.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бакум З. П. Українська мова для студентів-іноземців (рівень С1) : [навчальний посібник] / Бакум З. П., Городецька В. А., Суховенко Н.І. – Кривий Ріг, 2013. – Ч. II. – 98 с.
2. Козелко І. Р. Практикум з української мови як іноземної (Морфологія: іменник, займенник, прикметник) : [навчальний посібник] / І. Р. Козелко. – Львів: ЛНМУ імені Данила Галицького, 2017. – 24 с.
3. Лисенко Н. О., Кривко Р. М., Світлична Є. І., Цапко Т. П. У 45 Українська мова для іноземних студентів. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 240 с.
4. Луценко В. І. Українська мова для іноземних студентів [Електронний ресурс] навч. пос. у 4-х т. Т. 1 / В. І. Луценко М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. : – Дніпро : НГУ, 2017. – 84 с.
5. Мізак М.І. «Архітектурні конструкції»: Навчальний посібник (для студентів 2 курсу денної форми навчання спеціальності 6.120100 – «Містобудування»). - Харків: ХНАМГ, 2008. - 198 с.
6. Українська мова: навчальні матеріали для студентів-іноземців 1-го курсу / Укладач : О. П. Коньок. – Суми : Вид-во СумДУ, 2009. – 103 с.
7. Українська мова: підручник для іноземних громадян I курсу нефілологічних спеціальностей / уклад. Н.І.Ушакова, О.М.Тростинська та ін. – Х. : ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2017. – 188 р.
8. Українська мова як іноземна : Програма нормативної навчальної дисципліни підготовки бакалавра спец. 191 «Архітектура та містобудування». – Х. : ХНУБА, 2018.
9. Креч Т.В., Мілева І.В., Ходаківська М.О. Крокуємо до фаху. Практикум з української мови як іноземної : навч. посіб. – Х.: ХНУБА, 2018. – 114 с.

ЗМІСТ

Передмова.....	3
Синтаксис простого і складного речення.....	4
Відношення у структурі простого (ускладненого) і складного речення.....	4
Часові відношення.....	9
Відношення умовності.....	12
Вираження просторових відношень.....	15
Вираження причинно-наслідкових відношень.....	16
Вираження відношень мети.....	21
Вираження допустових відношень.....	24
Вираження відношень порівняння, зіставлення й способу дії.....	26
Змістова організація тексту.....	28
Поняття тексту.....	28
Засоби зв'язку в тексті.....	30
Читання текстів за фахом.....	40
Компресія професійно-орієнтованого тексту.....	68
Основи офіційно-ділового писемного спілкування.....	88
Список літератури.....	102

Навчальне видання

**КРЕЧ Тетяна Василівна
МІЛЄВА Ірина Володимирівна
ХОДАКІВСЬКА Марія Олександрівна**

**ПРАКТИКУМ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ**

Навчальний посібник

**(для студентів 3 – 4 курсів
спеціальності 191 «Архітектура та містобудування»)**

Роботу до видання рекомендував В.В. Шилін

Редактор Л.І. Христенко

План 2019 р., поз 36.19
Підп. до друку 25.03.19
Надруковано на ризографі.
Тираж 100 прим.

Формат 60x84/16.
Обл.-вид. арк. 4,8
Ум. друк. арк. 5,0
Зам. № 5652

Папір друк. №2.
Безкоштовно.

ХНУБА, Україна, 61002, Харків, вул. Сумська, 40

Підготовлено та надруковано РВВ Харківського національного
університету будівництва та архітектури

